

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoria

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

Evsebii Pamphili Ecclesiasticae Historiae Liber Septimus

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

- XXVII. De Paulo Samosateno, deque hæresi ab eodem Antiochiæ instituta.
 XXVIII. De episcopis qui tunc præ cæteris insignes fuerunt.
 XXIX. Qualiter Paulus convictus à Malchione Presbytero qui prius sophista fuerat, abstin-
 tus est.
 XXX. De epistola Synodi contra Paulum.
 XXXI. De Manichæorum errore qui tunc primum exortus est.
 XXXII. De viris ecclesiasticis qui nostra ætate floruerunt, & quinam ex ipsis usque ad præ-
 sentionem ecclesiarum superfluerint.

ΕΥΣΕΒΙΟΥ
 ΡΑΜΦΙΛΙ
 ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
 ΙΣΤΟΡΙΕΣ
 ΛΟΓΟΣ Ζ΄

Septimum quoque Ecclesiasticæ Hi-
 storie librum magnus ille Dionysius
 suis verbis nobiscum unâ contexet :
 cuncta quæ ætate sua contrigerunt, in
 epistolis quas reliquit singillatim expo-
 nens. Hinc porro narrationis nostræ
 ducemus exordium.

CAPUT I.

De improbitate Decii & Galli.

Vide Ni-
 cephor.
 l. 5. c. 34.

DEcio simul cum liberis interfecto
 cum secundum Imperii annum
 necdum expleisset, Gallus in ejus locum
 succedit. Quo tempore Origenes, se-
 ptuagesimo ætatis anno ex hac vita mi-
 gravit. Ceterum Dionysius in epistola
 ad Hermammonem de Gallo Impera-
 tore ita scribit : Sed neque Gallus cul-
 pam Decii intellexit : nec prospexit
 quid tandem illum pessumdedit. Quin
 potius ad eundem lapidem ante
 oculos suos positum impexit. Qui cum
 Imperium ipsius prospero in statu esset,
 cunctaque ex animi sententia succede-
 rent : viros sanctos qui pro pace & inco-
 lumitate ipsius preces ad Deum allega-
 bant, infectatus est. Cum illis ergo ora-
 tiones pro ipso fieri solitas simul fuga-
 vit. Hæc de Gallo Dionysius.

CAPUT II.

Quinam tunc fuerint Romana urbis Episcopi.

Hæc refer-
 Niceph.
 l. 6. c. 7.

Interea Romæ cum Cornelius tribus
 circiter annis episcopatum tenuisset,
 Lucius in ejus locum substituitur. Qui

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Περί τῆς Δικῆς καὶ Γάλλου κακοτροπίας.

ΔΕΚΙΟΝ ἔδ' ὅλον ἐπικραλίσαντα θυῶν ἐπὶ
 χρονον, αὐτίκα τε ἀματοῖς παισὶ καὶ
 σφαγῆται, Γάλλος διαδέχεται. Περὶ γὰρ
 τῷ ἐνὸς δέοντα τὴν ζωὴν ἐδομήκοντα
 πλήσας ἔτη, τελευτᾷ. γράφον γένοιτο ὁ
 Διονύσιος Ἐρμᾶμμωνι περὶ τοῦ Γάλλου ταῦτα
 φάσκει. ἀλλ' ἐδὲ Γάλλος ἐγνωτὸ Δεκίαν κα-
 κὸν. ἐδὲ προσεκόπησε τί ποτ' ἐκείνον ἐσφον-
 ἀλλὰ πρὸς τὸν αὐτὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν
 αὐτῶν χροῖον ἐπαυε λίθον. ὃς δὲ φερεται
 νῆς αὐτῆς βασιλείας, καὶ κτ' ἐνὶ χωρῇ
 τῶν πραγμάτων. τὰς ἱερὰς ἀνδράς τὰς αὐ-
 τῆς εἰρήνης αὐτῆς καὶ τῆς υἱείας πρὸς τὸν
 Θεόν, ἤλασεν. ὁ δὲ καὶ σὺ ἐκείνους
 ἐδῶξε καὶ τὰς ὑπὲρ αὐτῶν προσευχὰς. ταῦτα
 μὲν οὖν περὶ τοῦδε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Τίνας οἱ κατὰ ταῦτα Ῥωμαίων Ἐπίσκοποι.

ΚΑΤὰ τὴν Ῥωμαίων πόλιν Κορνήλιος
 συνάμψι τὰ τρία τὴν Ἐπισκοπὴν δια-
 τεύοντος.

GALLUS.

σαλτος, Λέκιος καλέσθη διάδοχος· μισὶ δ' ἔδ' ὅλοις ὅττι ὀκτὼ τῇ λειτουργίᾳ διακονήσας, Στεφάνῳ τελουτῶν μεταδίδωσι τὸν κλῆρον. τότε δὲ Στεφάνῳ τῷ πρῶτῳ ὁ Διονύσιος τῶν ἀδελφῶν βασιλέως Ἐπιστολὴν διατυπῆται, ζητήματι δ' ἐσμικρῶς τῶν καὶ ἀνακηθέντες, εἰ δέοι τὰς ἐξ οἷας δ' οὖν αἰρέσεως Ἐπιστρέφοντες, διὰ λεπτῶν καθαίρειν παλαιὰ γέλοι κεκραίνοντος ἐθνὸς ἐπὶ τῶν τοιούτων, μὴ γρη῏ς τῇ δια χειρῶν ἐπιθέσεως εὐχῇ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ.

Ὅπως Κυπριανὸς ἀμα ὅτε καὶ αὐτὸν Ἐπισκόποις τὰς ἐξ ἀφελῆ καὶ πλάνης Ἐπιστρέφοντες λεπτῶν δὲ καθαίρειν παλαιὰ γέλοι ἐδ' ἰμάτισιν.

Πρῶτος τῶν τότε Κυπριανὸς ἔκτ' Καρχηδόνα παρεκίνας ποιμὴν, ἔδ' ἄλλως ἢ διὰ λεπτῶν παρέρχον τῆς πλάνης ἀποκαθηρμῶν, παρέρχον δὲ ἡγήτο. ἀλλ' ὅγε Στεφάνῳ μὴ δὲν τι νεώτερον ὡς τὴν κρατήσαν δὲ γρη῏ς ὡς ἀδ' ὅσον ἐπικαινοδομεῖν οἰόμεν, ἐπὶ τῷ δηγανάλει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ.

Ὅπως ἀδελφὸς τότε Διονύσιος συνῆλθεν Ἐπισκόποις.

Πλεῖστα δὲ οὖν αὐτὰ πρὶ τῷ τότε διαγράμματος ὁ Διονύσιος ὁμιλήσας, τελουτῶν δηλοῖ ὡς ἀρα τῶν δ' ὡς λεωφονότου, αἱ πανταχόσε ἐκκλησίαι τὴν κτ' Νοτάτον ὡς φαῖσαι νεωτεροποιῶν, εἰρήνῃ παρὲς ἐαυτὰς ἀνελήφesan. γράφει ὅδε.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.

Πρὶς τῇ κτ' ἡ δ' ὡς ἰερέως.

Ἰσθ' ἵν' ἀδελφὲ, ὅτι ἦν' ὡνται πᾶσαι αἱ παρέρχον διεχισμέναι κατὰ τε τὴν ἀνατολὴν ἐκκλησίαι, καὶ ἐπὶ παρέρχον. καὶ πάντες εἰσὶν ὁμόφρονες οἱ πανταχόσε παρέρχοντες, χαίροντες καὶ ὑπεροβῶν ἐπὶ τῇ ὡς παρέρχον εἰρήνῃ γρη῏ς. Δημητρίανος ἐν Ἀντιοχείᾳ Θεόκτιστος ἐν Καισαρείᾳ Μαζαβάνης ἐν Αἰλίδᾳ Μαρίνος ἐν Τύρῳ κοιμηθέντος Ἀλεξάνδρου Ἡλιόδωρος ἐν Λαοδικείᾳ ἀναπαυσάμενος Θεολυμίδης. Ἐλὲντος ἐν Ταρσῷ, καὶ πᾶσαι αἱ τῆς Κιλικίας ἐκκλησίαι. Φιρμιλιανὸς, καὶ πᾶσα Καππαδοκία τὰς γδ' ἀδελφάνες ἐκ μόνες τῶν Ἐπισκόπων ὠνόμασα, ἵνα μήτε

A vix octo mensum spatio perfunctus eo munere, moriens episcopale officium Stephano dereliquit. Ad hunc Stephanum Dionysius primam earum quæ de Baptismo conscriptæ sunt epistolam exaravit, cum per id tempus non mediocris controversia exorta esset, utrum eos qui ex qualibet hæresi convertuntur, baptismo purgari oporteret. Quippe antiqua consuetudo invaluerat, ut in ejusmodi hominibus sola manuum impositio cum preceationibus adhiberetur.

CAPUT III.

B Quomodo Cyprianus cum aliquot sibi adjunctis Episcopis eos qui ab hæretico errore converterentur rebaptizando primus censuit.

Primus omnium Cyprianus qui tunc temporis Carthaginensem regebat ecclesiam, non nisi per baptismum ab errore prius emundatos, admittendos esse censuit. Verum Stephanus nihil adversus traditionem quæ jam inde ab ultimis temporibus obtinuerat, innovandum ratus, gravissime id tulit.

Vide Nicephor. l. 6. c. 7.

CAPUT IV.

C Quot epistolas Dionysius ea de re conscripsit.

A hoc argumentum Dionysius per literas scripsit. In quibus id tandem illi indicat, omnes ubique ecclesias molito jam persecutionis furore, novati turbulentam novitatem detestantes, inter se pacem iniisse. Sic autem scribit.

Huc refert Nicephor. l. 6. c. 7.

CAPUT V.

De pace Ecclesiarum post persecutionem.

S Cias autem frater cunctas per Orientem & ulterius positas ecclesias quæ prius ante discissæ, nunc tandem ad unitatem revertsas esse: & omnes ecclesiarum ubicumque Antistites unum idemque sentire, & ob redditam in speratò pacem incredibili gaudio exultare: demetrianum scilicet episcopum Antiochiæ, Theoctistum Cæsareæ, Eliæ post mortem Alexandri Mazabanem, Marinum Tyri, Laodiceæ verò post Thelymidris obitum Heliodorum: Helenum Tarfi cunctasque Ciliciæ ecclesias: Firmilianum denique cum universa Cappadocia. Solos enim illustriores episcopos nominavi, ne forte epistola nostra proli-

Ii ij

xior, & oratio molestior redderetur. Syriarum quidem provinciarum omnes cum Arabia, quibus idem tunc necessaria suppeditatis, & quibus literas nunc scripsistis: Mesopotamia quoque, Pontus ac Bithynia: ac ut uno verbo absolvam, omnes ubique terrarum legitimi gestiunt, Deoque gratias agunt ob hanc concordiam fraternamque caritatem. Et hæc quidem Dionysius scribit: Ceterum cum Stephanus ecclesiam biennio administrasset, Xystus in ejus locum successit. Adhuc Dionysius secundam de Baptismo scripsit epistolam: in qua Stephani simul ac reliquorum episcoporum sententiam ac judicium exponit, de Stephano ita scribens: Antea quidem literas scripserat de Heleno & de Firmiliano, de omnibus denique Sacerdotibus per Ciliciam, Cappadociam cunctasque finitimas provincias constitutis: se ob eam causam ab illorum communione discessurum, quod hæreticos rebaptizarent. Ac vide, quæso, gravitatem negotii. Revera enim in maximis, ut audio, episcoporum conciliis decretum est, ut qui ab hæreticis ad Catholicam ecclesiam accedunt, primum catechumeni fierent: ac deinde veteris & impuri fermenti sordibus per Baptismum purgarentur. De his omnibus ego ad illum epistolam misi, rogans atque obtestans. Et aliquid post: Sed & carissimis, inquit, fratribus & compresbyteris nostris Dionysio ac Philemoni, qui prius idem cum Stephano fenserant deque iisdem rebus ad me scripserant: antea quidem breviter, nunc verò pluribus verbis scripsi. Verum de supradicta questione hæcenus.

CAPUT VI.

De hæresi Sabellii.

IN eadem epistola de Sabellianis hæreticis, utpote qui tunc temporis increbrescebant, Xystus certiore facit his verbis: Nam de dogmate illo quod nuper apud Ptolemaidem urbem Pentapoleos commotum est, pleno impietatis ac blasphemiarum adversus omnipotentem deum Patrem domini nostri Jesu Christi: pleno etiam incredulitatis erga unigenitum ejus Filium, primogenitum omnis creaturæ, Verbum quod inter homines versatum est: pleno denique stuporis adversus Spiritum sanctum: cum ab utraque parte & literæ ad me allatæ essent, &

A μήνῃ τῇ ἑπομένῃ, μήτε βάρως περὶ τῶν λόγων. αἱ μὲν τοὶ Συρίαι ὅλαι καὶ ἡ Ἀραβία οἷς ἐπαρκεῖτε ἐκάστοτε, καὶ οἷς νῦν ἐπεσείσατε ἢ τε Μεσσηνία, Πόντος τε καὶ Βιθυνία, καὶ νερόν ἐκείνῃ, ἀγαλλιώνται πάντες παῖδες τῇ ὁμοιοῖα καὶ φιλαδελφίᾳ, δοξάζοντες τὸν Θεόν. ταῦτα μὲν ὁ Διονύσιος. Στεφάνου δ' ἐπιδυσὶν ἀποπλήσαντα τὴν λειτουργίαν ἔτεσε, εὖ σος διαδέχεται. τὴν δ' ἑξῆς ὁ Διονύσιος περὶ βαπτίσματος χαράζας ἑπομένην, οὐκ ἐπὶ τὴν Στεφάνου ἐπὶ τοῦ λοιπῶν Ἐπισκόπων γράμματα καὶ κρίσειν δηλοῖ, περὶ δὲ Στεφάνου λέγει ταῦτα ἐπεσείσκει μὲν οὖν πρότερον ὁ Εὐλένης καὶ περὶ Φιρμιλιανῆς, καὶ πάντων τῶν ἀπὸ τῆς Κιλικίας καὶ Καππαδοκίας καὶ Γαλατίας ἐκ πάντων τῶν ἐξῆς ὁμορένων ἐθνῶν, καὶ ἐδὲ ἐκείνοις κοινωνήσαν δια τὴν αὐτὴν ταῦτα αἰτίαν, ἐπεὶ ἡ ἐξ αἰρετικῆς (φροσίν) ἀναστάσις ἐστὶν καὶ σκόπη τὸ μέγεθος τῆς πράξεως. ὅθεν καὶ ὁ δόγματι περὶ τῆς γένουσι ἐν ταῖς μεγίσταις τῇ Ἐπισκόπων συνόδῳ, ὡς συνήκαται, ὡς τε τῆς προσιόντας ἀπὸ αἰρέσεως, καὶ κατηχηθῆναι. εἰτα ἀπολέσασθαι ἀνακαλῶντας τὸν τῆς παλαιᾶς καὶ ἀκαθάρτου ζύμης πον. καὶ περὶ τῶν αὐτῶν πάντων δέοντος ἀποσταλέναι. ὁ μὲν ἕτερος φησὶ. ὁ τοῖς ἀγαπῶντες ἡμῶν καὶ συμπεσεν ὑμέτεροις Διονύσιος καὶ Φιρμιμόνι, συμψηφοῖς πρότερον Στεφάνου γράμματα, καὶ περὶ τῶν αὐτῶν μοι γράφει. πρότερον μὲν ὀλίγα, καὶ νῦν ὅτι διὰ πλείονος ἐπιστολά. ἀλλὰ ταῦτα μὲν περὶ τῆς δηλωμένης τῆς πράξεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Περὶ τῆς κατὰ Σαβέλλιον αἵρεσις.

Σημαῖων ὅτι ταῦτα καὶ περὶ τῶν κατὰ Σαβέλλιον αἵρετικῶν ὡς καὶ αὐτὸν ἑπομένην λαζώνων, ταῦτα φησὶ. περὶ γὰρ τῆς νῦν ἐκτεθέντος ἐν τῇ Πτολεμαίδι τῆς Πενταπόλεως δόξεως, ὅτι αἰρετικῆς καὶ βλασφημίας πολλὴν ἔχοντος περὶ τῆς παντοκράτορος Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. ἀπιστῶντες πολλὴν ἔχοντος περὶ τῆς μονογενῆς παιδὸς αὐτοῦ καὶ πρωτότοκου πάντων κτίσεως, ὅτι ἀνθρωπίνης φύσεως ἀναστάντος ὅτι ἁγίου πνεύματος. ἐλθόντων ἐκ τέρων πρὸς ἐμὲ καὶ πρὸς γραμματέας

Hæc refer
Niceph.
l. 6. c. 7.

GALLUS.

καὶ τῶν διαλεξομένων ἀδελφῶν, ἐπέσειλά A
 ἡμεῖς ἐδωρήθημεν ὡς ἀρχόντου Θεοῦ, δι-
 δασκαλικώτερον ὑφηγούμενος ὧν τὰ ἀντί-
 γραφα ἐπεμψάμεθα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ δὲ κατὰ τὴν αἰρετικῶν παμμιάρου πλάνης, καὶ τὴν διοπέμπειν
 ἡμεῖς Διονύσιον ὅτε παρὶ ληφέν ἐκκλησιαστικῆν
 κανὼν.

ΚΑὶ ἐν τῇ τρίτῃ τῶν τοῦ Θεοῦ βαπτίσματος,
 ἡν Φιλήμονι τῷ καὶ Ρώμην πρεσβυτέρῳ
 ὁ αὐτὸς γράφει Διονύσιον, ταῦτα ὡς ἀντι-
 στατέω καὶ τοῖς σωτήριασμασι καὶ ταῖς ὡσαύ-
 δόσοι τῇ αἰρετικῶν ἐνέτυχον, χραίνων μὲν
 μετὰ ὅλῳ τὴν ψυχὴν ταῖς παμμιάραις
 αὐτῶν ἐντυμήσασιν. ὁνησὶν δ' ὧν ἀπ' αὐτῶν
 ταύτην λαμβάνων, τὸ ἐξελέχεν αὐτὴν παρ'
 ἡμῶν, καὶ πολὺ πλέον βδελύσσεται. καὶ δὴ πρὸς
 ἀδελφῶν τῶν πρεσβυτέρων μετ' ἀπείργοντος καὶ
 δεδπόμην συμφύρεας τῷ τὴν πονηρίας αὐτῶν
 βροδῶν. λυμανείας γὰρ τὴν ψυχὴν ἡν ἡμῶν
 τε, καὶ ἀληθῆ γε λείοντες, ὡς ἡδ' ὁ μὲν. ὅρα-
 μα θεοπέμπτον περσελθόν, ἐπέρρωσέ με, καὶ
 λόγον περὶ με γρόμην, περσεταξέ C
 διαρρήδην λέγων πᾶσιν ἐντύχανε οἷς ἀν' εἰς
 χείρας λάβοις διδύμην γὰρ καὶ δοκι-
 μάζειν ἱκανὸς εἶ. καὶ γέγονε τὸ τοῦ Ἰσακ καὶ
 τῆς πίστεως αἴτιον. ἀπεδείξαμεν τὸ ὄραμα,
 ὡς Ἀποστολικὴ Φωνὴ συντέχον τῇ λεγούσῃ
 περὶ τὰς διωκτώτερας, γίνεσθε δοκιμοὶ
 ἡραπύεται. εἰτα πᾶσι τοῖς πασὶν εἰπὼν τῇ
 αἰρέσει, ὅτι περσελθόν. τὸν ἐγὼ τὸν κα-
 νὼνα καὶ τὸν τύπον ὡς ἡ μακαρίη Πάπα ἡ-
 μῶν Ἡρακλᾶ παρέλαον. τὰς γὰρ περσεσίνας
 διὰ τῇ αἰρέσει, καίτοι τὴν ἐκκλησίαν δόξα D
 σάβας, μάλλον ὅτι δὲ δόξα σάβας, ἀλλὰ συνά-
 γεας μὲν δοκῶντας. καὶ ἀμνησθέντας δὲ ὡς
 περσεφωτῶντας τινὶ τῶν ἐτεροδιδασκαλόν-
 των, ἀπελάσας τὴν ἐκκλησίαν, δεομένης ἐπεσο-
 σήκατο, ὡς δημοσίᾳ πάντα ὅσα ἀκρόασαι
 ὡς τοῖς ἀντιδιαπθεμένοις, ὅτι περσεσαν καὶ
 τότε συνήγαγον αὐτὰς, καὶ δειθείς ἐπ' αὐτῶν
 ἑτέρη βαπτίσματος, τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα
 περσετον παρ' αὐτῶν τετυχήκεσαν. πάλιν δὲ
 ὅτι πολὺν γυμνάσας τὸ πρὸς ἡμᾶς, ταῦτα
 ὅτι πλείονι μεμάνηκα καὶ τὸ τοῦ. ὅτι μὴ νῦν οἷον
 Ἀφεικῇ μόνον τὸ τοῦ παρσεσῆγαγον, ἀλλὰ
 καὶ περσεπολλὰ καὶ τὰς περσε ἡμῶν Ἐπισκόπους,

fratres mecum disserturi venissent, epi-
 stolas quasdam, quantum Deo juvante
 potui, tractatoris more fufius scripti.
 Quorum exemplaria ad te misi.

CAPUT VII.

De exsecrando hereticorum errore, & de visione
 Dionysii divinitus missa, ac de ecclesiastica
 regula eidem tradita.

IN tertia autem epistola ad Philemo-
 nem ecclesiae Romanae Presbyterum
 de Baptismo scripta, idem dionysius
 haec refert: Ego verò, inquit, in libris &
 traditionibus hereticorum cognoscen-
 dis operam polui; exsecrandis quidem
 illorum sententiis animum meum tan-
 tisper coinquinans: hanc tamen ex iis
 utilitatem percipiens, ut illos tacitus
 apud me refutarem, multoque magis
 quam antea detestarer. Et cum frater
 quidam ex Presbyterorum ordine, pro-
 hiberet me, veritus ne forte nequitiae
 illorum ceno commiscerer: Quippe
 animum meum contaminatum iri aje-
 bat, & quidem verissimè ut ipsemet
 sentiebam: visione caelitus missa con-
 firmatus sum. Et vox ad aures meas
 perlata disertè mihi praecepit hoc mo-
 do: Lege omnia quaecunque in manus
 venerint. Idoneus namque es qui sin-
 gula disquiras & examines: hacque pri-
 mum occasione ad Christi fidem impul-
 sus es. Amplexus sum visionem illam,
 utpote quae apostolicae voci consentiret
 robustissimos quosque ita compellanti:
 Estote periti nummularii. Pauca dein-
 de de universis haeresibus interlocutus,
 haec subdit: Hanc ego regulam & for-
 mam à beatissimo Papa nostro Heracla
 accepi. Eos enim qui ab hereticis ve-
 niebant, tametsi defecissent; seu potius
 non defecissent illi quidem, sed in spe-
 ciem cum fratribus communicantes,
 clam perverfæ doctrinae magistros adi-
 re delati essent: ab Ecclesia ejectos,
 post multas tandem preces non prius
 admisit, quam quaecunque ab adver-
 sariis audierant palam exposuissent. Ac-
 tum demum ad communionem eos ad-
 mittebat, nequaquam existimans ite-
 rato Baptismate eis opus esse. Quippe
 jam antea Spiritum sanctum ab ipso ac-
 ceperant. Rursus hac quaestione abundè
 ventilata, concludit in hunc modum:
 Illud, inquit, praeterea didici, non
 ab Afris solis hunc morem nunc pri-
 mum invecum fuisse: sed & mul-
 to antea, superiorum episcoporum
 Ii iij

Huc refer
 Niceph.
 l. 6. c. 8.

temporibus, in ecclesiis populosis, & in conciliis fratrum apud Iconium & Synnada, & apud alios plurimos idem sancitum fuisse. Quorum sententias & statuta subvertere, eosque ad jurgia & contentiones excitare equidem nolum.

Dent. 19.

Scriptum est enim: non commutabis terminos proximi tui quos parentes tui constituerunt. Quarta ejus de baptismo epistola ad dionysium scripta est, tunc quidem Romanæ urbis Presbyterum, sed qui aliquanto post tempore ejusdem urbis episcopus est constitutus. Ex qua hunc ipsum Romanum dionysium, eruditissimum planeque admirandum virum fuisse, testimonio dionysii Alexandrini licet cognoscere. Porro in hac ad illum epistola de Novato ita scribit.

CAPUT VIII.

De heresi Novati.

Huc refer
Niceph.
c. 9. l. 6.

Nam Novatianum, inquit, meritò avertamur, quippe qui ecclesiam discit, & quosdam ex fratribus ad impietatem blasphemiamque pertraxit; qui nefariam de deo doctrinam invenit, & clementissimum dominum nostrum Jesum Christum quasi implacabilem calumniatur: qui præterea sacrum lavacrum obliterat: fidemque & confessionem quæ baptismum præcedunt evertit: & Spiritum sanctum penitus ab illis fugat, tametsi spes aliqua subsit vel quod in illis adhuc maneat, vel quod ad eos reversurus sit.

CAPUT IX.

De impio hæreticorum Baptismo.

Huc refer
Niceph.
c. 9. l. 6.

Exstat & quinta ejusdem epistola ad Xystum Romanæ urbis episcopum scripta. In qua postquam adversus hæreticos multa disseruit, hujusmodi quidam suavitatem contigisse narrat. Nam profecto, inquit, opus habeo frater consilio tuo, & sententiam tuam expeto, ne forte ipse hallucinetur, tali ad me negotio delato. Quidam ex fratribus qui ad ecclesiam conveniunt, jam pridem pro fidei habitus, & qui ante meam ordinationem, ac nunc fallor ante ipsius quoque Heraclæ episcopatum, ceteris fidelium particeps fuerat: cum interfuisset baptismo eorum qui nuper baptizabantur, & interrogationes responsaque illorum audisset: ad me accessit flens & vicem suam

ἐν ταῖς πολυανθρωποτάταις ἐκκλησίαις. καὶ ταῖς συνόδοις τῶν ἀδελφῶν, ἐν Γκονίᾳ καὶ Σινάδοις καὶ ἄλλοις πολλοῖς τότοις ἐδόξε. ὡς τὰς βουλὰς ἀνατρεῖν, εἰς ἔρεμὴν καὶ φιλονεικίαν τοῦ ἑκάστης ἐμὲ βαλεῖν ἐχ' ὑπομνήσω. καὶ ὁ μέλας καὶ φθονὸς ἀνὰ τὴν πλῆθύν σου, ἀνέβητο οἱ πατέρες σου ἡ τετάρτη ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν βαπτισμάτων ἐπιστολὴν, πρὸς τὸν κ' Ρ' ὡμίλῳ ἐγράφη Διονύσιον. τότε μὲν πρὸς ἐξῆς ἡξιομένον. ὅτι μακρὸν ἦ καὶ τὴν ἑπισκοπὴν τῶν ἐκείσε πρεσβυτέρων. ὅτι ἡ γνώμη παρέσθην, ὅπως καὶ τὸς ὅσους λόγιός τε καὶ θαυμασίους πρὸς τὴν κατ' Ἀλεξάνδρειαν Διονυσίῳ μεμαρτυρημένην γράφει ἡ ὑπὸ μεθ' ἑτέρων, τῶν κ' τοῦ Νεοτῶν μνημονεύων ἐν τέτοις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

Περὶ τῆς κ' Νουάτιον ἑτεροδοξίας.

Νοβατιανὸς μὲν καὶ εὐλόγως ἀπεχρήσασθαι μεθὰ, διακόψαντι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πᾶσι τῶν ἀδελφῶν εἰς ἀσεβείας καὶ βλασφημίας ἐλκύσαντι. καὶ περὶ τῆς Θεοῦ διδασκαλίας ἀνοσιώπως ἐπεσκοκλήσαντι. καὶ τὴν χρηστότητα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀπολεῖν συκοφαντήν. ἐπὶ πάνσι ἡ τῆς τοῦ πρὸς ἀδελφῶν τὸ ἅγιον. καὶ τὴν τε πρὸς ἀπὸ πίστεως καὶ ὁμολογίας ἀνατρεῖν. τὸ, τε πρὸς ματὸς ἅγιον ἐξ αὐτῶν, εἰ καὶ πᾶσι ἦν ἐλπίς τῆς ὁδοῦ ἀμείναι ἢ ἐπανελθεῖν πρὸς αὐτοὺς, πάντως φυγαδεύοντι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῆς αἰρέσεως ἀθίαν βαπτισμάτων.

Καὶ ἡ πέμπτη ἡ ὑπὸ πρὸς τὸν Ρ' ὡμίλῳ ἐπισκοπὸν Εὐσέβιον ἐγράφη. ἐν ἧ ἡ πρὸς τῶν αἰρέσεων εἰπὼν, τοιαῦτον πρὸς τὸν κατ' αὐτὸν ἐκτίθεται λόγος. καὶ ὡς ἀδελφεὶ συμβεβηκὸς δέομαι, καὶ γνώμη πρὸς τὸν κατ' αὐτὸν πρὸς μοι πρὸς σεβασμῶν πρὸς ματὸς, δεδιὼς μὴ ἀρὰ σφαλῶμαι. καὶ τῶν συναγομένων ἀδελφῶν πιστὸς νομίζομαι. καὶ πρὸς τῆς ἐμῆς χειρὸς ἡμῶν καὶ πρὸς τῆς μακαρίας Ἡρακλῆ κατὰ σεβασμῶν τῶν συναγωγῶν μελαχῶν. τοῖς ὑποβαπτίζομένοις ὁδοῦ τῶν ἐπιστολῶν καὶ ἀποκρίσεων ἐπαχέσας, πρὸς τὴν καὶ καλαῖων καὶ καλαῖων ἑαυτὸν, καὶ πρὸς

GALLUS.

ἡ πόλις ποδῶν με. Ἰσομολογέμεν ὁ μὴ καὶ
 Ἰσομνύμενος τὸ βαπτισμα ὁ ὡς τοῖς αἵρε-
 τικοῖς βεβαπτισο, μὴ τοῖς εἰσιν, μὴ ὅλως
 ἔχεν πνὰ ὡς τὸ κοινῶν. ἀσεβείας γὰρ
 ἔκρινεν, βλασφημιῶν πεπληρωθῆς λέγων ὅτι
 πᾶν ἡτὴν ψυχὴν ὡς κατενύχθαι, καὶ μὴ δὲ
 παρρησίαν ἔχεν ἐπαράγτες ὀφθαλμοὺς πρὸς
 τοὺς θεοὺς ἀπο τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ῥημάτων καὶ
 πεισμάτων ὁρμώμεν ὁ καὶ διὰ τὸ δεόμε-
 νος τῆς εἰλικρινείας ταύτης καθάρσεως καὶ
 ὡς ἀποδοχῆς καὶ χάριτος τυχεῖν ὅπως ἐὼς μὲν ἐκ
 ἐτολήσας ποιήσας. φήσας ἀντάρχει τὴν πο-
 λυχρόνιον αὐτῶν κοινῶν εἰς τὸ γεγονέναι.
 ἐν χάριτι καὶ ἐπακροσάντα, καὶ συνεπιφθεγ-
 γάμενον τὸ Ἀμὴν, καὶ ῥαπέζῃ ὡς ἀσάβια, καὶ
 χεῖρας εἰς ὑποδοχὴν τῆς ἀγίας πνεύματος ὡς
 τῶν αὐτῶν καὶ ταύτῃ καλεσάμενον, καὶ ὅς σῶ-
 ματος καὶ αἵματος ὁ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 Χριστοῦ μετὰ ὁρῆα ἱκανῶς χροῶν, ὅσα ἀνὴρ
 ὑποδοχῆς ἀνασκιδνάξω ἐν τὴν τομήσασμι
 διαρσέν ὅτι ἐκείδον, καὶ μὴ βεβαίως πίστεως καὶ
 ἀγαθῆς συνειδήσεως τῇ μετῴχῃ τῇ ἀγίων
 ὡς σπέναι. ὁ ὅτε πενθῶν παύεται. πεφεικέ-
 τε τῇ ῥαπέζῃ ὡς σπέναι καὶ μόλις ὡς ἀκα-
 λήμους συνεσάναι ταῖς ὡς σπέναι ἀνέ-
 χεται. ὅτι ταῖς ὡς σπέναι, φέρεται πρὸς
 ἀλλήν ὡς ἀπὸ βαπτισματος ὅτι πρὸς ὁρῆα.
 αὐτὴ καὶ ἡς ἡγήτο παρρησίας, εὐσῶ καὶ τῇ καὶ
 ῥωμῶν ἐκκλησία προσηφονημένη ἐν ἡ
 διαμαρτυρίας ἀποδείξεως, τὸν ὡς ὡς σπέναι
 μέν ὡς σπέναι ὡς ἀτίνει λόγον. καὶ ἀλλήν δὲ
 πρὸς αὐτὴν ταύτας φέρεται πρὸς τὸν καὶ ῥω-
 μῶν Διονύσιον, ἡ ὡς Λουκιανῶν. καὶ ὡς μὲν
 τῶν τοσαῦτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Περὶ Οὐαλεριανῶν καὶ τῶν αὐτῶν διωγμῶν.

Οἱ γε μὴν ἀμφὶ τὸν Γάλλον ἐστὶ ὅλοις ἐ-
 τσι δύο τὴν δόχλῳ ὡς ἀπὸ ἀρχόντες
 ἐκ ποδῶν μεδίσανται. Οὐαλεριανὸς ὁ ὡς
 Γαλλίῳ παιδὶ διαδέχεται ἡν ἡς μόνιαν. αὐ-
 τὸς δὲ ὡς ὁ Διονύσιος οἷα καὶ πρὸς τὴν δέξει-
 σιν, ὡς τῆς πρὸς Ἑρμᾶμωνα ὡς πρὸς ὡς
 δέξιν ἐστὶν, ὡς ἡ τῶν ὡς τὸν ὡς τὸν. καὶ τῶ
 αὐτῇ ὡς ὡς ἀποκαλύπτει. καὶ ἐδόθη γὰρ αὐ-
 τῷ, φησὶ, σῶμα λαλῶν μεγάλα καὶ βλασ-
 φημίαν. καὶ ἐδόθη αὐτῷ ὡς ὡς καὶ μῆνες
 τεσσαρεσκατὰ δύο. ἀμφότερα δὲ ἐστὶν ὡς

A ingemiscens. Pedibusque meis ad-
 volutus confiteri atque dejerare cor-
 pit, Baptismum quo apud hareticos
 initiatus fuerat, non huiusmodi esse,
 nec cum hoc nostro quidquam com-
 mune habere. Quippe illum plenum
 esse blasphemiae & impietatis. Aje-
 batque animum suum acerbissimo do-
 loris sensu compungi, ac ne oculos
 quidem ad Deum attollere se auderet:
 quippe qui scelestis illis verbis ac cæ-
 remoniis initiatus fuisset. Proinde ora-
 bat, ut hoc purissimo lavacro, verifi-
 simaque adoptione & gratia donare-
 tur. Quod equidem facere non sum
 ausus: sed diurnam illi communio-
 nem ad id sufficere dixi. Nam qui
 gratiarum actionem frequenter audie-
 rit, & qui cum cæteris responderit
 Amen; qui ad sacram mentem affi-
 terit, & manus ad suscipiendum sa-
 crum cibum porrexerit; qui illum ex-
 ceperit, & corporis ac sanguinis Do-
 mini nostri Jesu Christi particeps fue-
 rit diutissime, cum ego de integro re-
 novare non ausim. Porro ut bono a-
 nimo esset, & cum firma fide bonæ
 spei plenus ad dominici corporis par-
 ticipationem accederet, iussi. Ve-
 rum ille nullum lugendi finem facit,
 & ad mentem accedere penitus ex-
 horrescit: vixque rogatus interesse
 orationibus sustinet. Præter supradic-
 tas est etiam quinta ejusdem episto-
 la de Baptismo, ipsius & ecclesiæ
 quam regebat nomine, ad Xystum
 & ecclesiam urbis Romæ directæ:
 in qua de proposita questione pro-
 lixam admodum disputationem in-
 stituit. Præter has alia existat ejus-
 dem epistola de Luciano, ad Dio-
 nysium Romanum scripta. Sed de
 his hæcenus.

D

CAPUT X.

De Valeriano, & de persecutione ab eo
excitata.

Gallo interim è medio sublato, ^{Huc refer}
 cum vix biennii spatio Imperium Niceph.
 tenuisset: Valerianus cum Gallieno ^{c. 10. l. 6.}
 filio in ejus locum succedit. De hoc
 verò quæ tradat Dionysius, ex epi-
 stola ejus ad Hermammonem licet
 cognoscere, in qua ita scribit: Joan-
 ni quoque similiter revelatum est.
 Ait enim: Et datum est illi os lo-
 quens magna & impia: & data est illi
 potestas & menses quadraginta duo.

Apoc. 13.

Utrumq; porro in Valeriano impletum
 mirari licet, illudque ante omnia confi-
 derare, cujuscumque is ante persecutio-
 nem fuerit: qualiter mansuetus quidem
 ac benignus erat erga famulos Dei. Ne-
 que enim ullus superiorum Principum,
 ne illi quidem ipsi qui palam Christiani
 fuisse dicuntur, tanta humanitate ac be-
 nevolentia nostros complexus est,
 quantam ille prae se ferebat initio Prin-
 cipatus sui. Totaq; ejus familia piis ho-
 minibus abundabat, ac Dei ecclesia esse
 videbatur. Verum magister & Archify-
 nagogus magorum Aegypti, ei tandem
 persuasit ut ab hoc instituto desisteret,
 jubens ut castos quidem & sanctos viros
 persequeretur atque occideret, quippe
 qui scelestis ac detestandis incantatio-
 nibus aduersarentur atque obstarent.
 Erant enim & sunt etiamnum ejusmo-
 di, qui vel praesentia atque aspectu suo:
 & insufflantes duntaxat ac vocem eden-
 tes, demonum praestigias disturbare
 possint. Initiationes autem impuras, &
 abominanda maleficia, & sacrificia ex-
 secranda peragere eum iussit; miseros
 infantes mactare, immolare liberos in-
 felicium parentum; recens natorum ri-
 mari viscera; Dei figmenta atque ope-
 ra discerpere ac detruere, quasi hoc
 facto ad summam felicitatem esset per-
 venturus. Postea subdit: Egregiam ve-
 ro gratiam ob speratum Imperium, &
 praecleara munera Macrianus eis obtulit.
 Qui initio quidem cum καὶ δοκίμῳ id est
 Rationalis Imperatoris diceretur, ni-
 hil rationi consonum, nihil catholicum
 sensit aut publicum. Sed imprecationi
 propheticae subjacuit, quae sic habet:
 Vae his qui prophetant ex corde suo, nec
 prae oculis habent bonum publicum.
 Nam neq; providentiam universa mo-
 derantem intellexit: nec animo repu-
 tavit iudicium illius qui ante omnia &
 in omnibus & super omnia est Dei.
 Quocirca hostis quidem fuit Catholi-
 cae Dei ecclesiae: alienum autem se &
 extorrem a misericordia Dei praestitit:
 & quam longissime à sua se salute rele-
 gavit; in hoc exprimens atq; exhibens
 veritatem nominis sui. Et paulò post:
 Nam Valerianus quidem qui ad hujus-
 modi facinora à Macriano impulsus
 fuerat, contumeliis & opprobriis fuit
 expositus ac deditus, juxta id quod dixit
 Esai. 66. Dominus ad esaiam: Et ipsi elegerunt
 vias suas, & abominationes suas quas
 concupivit anima eorum. Et ego eligam
 ludibria eorum, & peccata retribuam

A Οὐαλεριανὸν θαυμάσαι καὶ τέτων μὲν
 τὰ πρὸ αὐτῶν ὡς ἔτις ἔχει συννοῶν.
 πῶς καὶ φιλόφρων ἦν πρὸς τοὺς ἀδελφούς
 τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ γὰρ αὐτῶν πρὸς τοὺς
 βασιλέων, ἐν μὲν ὧς καὶ δεξιῶς πρὸς αὐτοὺς
 τέθη. εἰ δὲ οἱ λεχθέντες ἀναφανδὸν γεγονέναι.
 ὡς ἐκεῖν οἰκειοτάτα ἐν δεξιῶς
 πρὸς φιλέστα φανερῶς ἦν αὐτοὺς διὰ τοῦ
 μὲν. καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτῶν θεοσεβῶν
 πλήρωτο, καὶ ἡ ἐκκλησία Θεοῦ. διπλοῦς
 σαφὲς ὅτι παρέπεισεν αὐτὸν ὁ διδάσκαλος
 τῶν ἀπ' Αἰγύπτου μαγῶν Ἀρχισυναγωγῶν
 B τὸς μὲν καθαροὺς καὶ ὁσέως ἀνδρας καὶ
 καὶ διώκεσθαι κελεύων, ὡς ἀντιπαλὸς καὶ
 λυσιᾶς τῶν παμμιάρων, καὶ βδελυκτῶν ἐπι-
 δῶν ὑπαρχόντας καὶ γὰρ εἰσι καὶ ἦσαν καὶ
 παρόντες καὶ ὁράμωροι. καὶ μόνον ἐμπνεύ-
 καὶ φθεγόμενοι, διασκεδάσαι τὰς τῶν
 τηρίων δαιμονίων ἐπιβλάσας τελετάς καὶ
 γνῆς καὶ μαγανείας ἑξαγίγας καὶ ἱερουργίας
 ἀκαλλιέργητας ἐπιτελεῖν ὑποβιβέμεναι, τα-
 δας ἀθλίους διποσφάπην, καὶ τέκνα δυσ-
 πατέρων καὶ ἀδύων. καὶ σπλάγχνα καὶ
 διαρῖν καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἀκόπην καὶ
 C δυνεὶν πλάσματα, ὡς ἐν τέτων εὐδαίμων
 ὄντας. καὶ τοῖς ἐπιφέρει λέγων. καὶ
 αὐτοῖς Μακεριανὸς τῆς ἐλπιζομένης βα-
 λείας πρὸς σὴν ἔκλειψεν. ὅς περ
 μὲν ἐπιτῶν καθόλου λίγων λεγόμενοι
 βασιλείας, εἰ δὲ ἐν εὐλογίᾳ, εἰ δὲ καθολικῶν ἐ-
 ησεν, ἀλλ' ὑποπέπικεν ὁ αὐτῶν πρὸς
 λεγῶν. καὶ τοῖς προφητεύσαν διὰ καὶ
 αὐτῶν, καὶ τὸ καθόλου μὴ βλέπῃσαν. καὶ γὰρ
 καὶ τῶν καθόλου προνοίαν εἰδὲ τὴν καὶ
 πείδετο τὴν πρὸ πάντων καὶ διὰ πάντων
 ἐπὶ πᾶσι. διὸ καὶ τῆς μὲν καθολικῆς αὐτῆς
 κλησίας γέγονε πολέμιος. ἡ ἡλικία
 D ἀπεξένωσεν αὐτὸν τὴν ἐλέως τοῦ Θεοῦ.
 ὡς πορρωτάτω τῆς αὐτῆς σωτηρίας ἐφάρ-
 δουσεν ἐν τέτῳ τὸ ἴδιον ἐπαληθεύων
 καὶ πάλιν μετ' ἑτέρα φησὶν. ὁ μὲν γὰρ Οὐα-
 λεριανὸς εἰς ταῦτα ὑπὸ τέτῳ προαχθὲν
 ὕβρις καὶ ὀνειδισμὸς ἐκδοθεὶς καὶ τὸ
 πρὸς Ἡσαΐαν. καὶ ἔτοι ὁ ἐλεξάμενος τὰς
 αὐτῶν καὶ τὰ βδελύγματα αὐτῶν, ὃ ἡ
 αὐτῶν ἠθέλησε καὶ ἐγὼ ἐκλέξομαι τὰ ἑμ-
 γματα αὐτῶν, ὡς τὰς ἀμαρτίας ἀναπαύ-
 αὐτῶν

Esai. 66. Dominus ad esaiam: Et ipsi elegerunt
 vias suas, & abominationes suas quas
 concupivit anima eorum. Et ego eligam
 ludibria eorum, & peccata retribuam

VALERIANUS.

αὐτοῖς. ὅτι ἡ βασιλεία τῶν τῆν ἀξίαν
ἐπιμανεῖς, καὶ τὸν βασιλεῖον ὑποδύναι κόσ-
μον ἀδυνάτων ἀναπῆρῳ τῷ ζώματι, τὰς
δύο παῖδας τὰς πατρῶας ἀναδεξαμένους
ἀμαρτίας πωρεσῆσά. ὁ ἀναργὴς γὰρ ἐπὶ τέτων
ἡ προφῶσις ἦν εἶπεν ὁ Θεὸς ἀποδιδῶς ἀμαρ-
τίας πατέρων ἐπὶ τέκνα ἕως τρίτης καὶ τεταρ-
της γενεᾶς τοῖς μισοῦσί με. τὰς γὰρ ἰδίας πονη-
ρίας. Ἰπποκρίτης ὡν ἡτύχει, ταῖς τῶν ἰδίων κε-
φαλαῖς Ἰπποκρίτων, εἰς ἐκείνας τῶν ἐαυτῶ
κακίαν καὶ τὸ πρὸς τὸν Θεὸν μίσος. ὁ δὲ
μωροῦται. καὶ ὁ δὲ μὲν τῶν Οὐαλεριανῶν το-
σαῦτα ὁ Διονύσιος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ΄.

Περί τῶν Διονυσίων καὶ τῶν καὶ Αἰγυπτίων συμβάντων.

Περί τῶν καὶ αὐτὸν διωγμῶν σφοδρό-
τατα πνεύματος, οἷα σὺν ἑτέροις ὁ αὐ-
τὸς διὰ τῶν εἰς τὸν τῶν ὅλων Θεὸν εὐσεβείαν
ὑπέστη, δηλώσας αἱ αὐτῶν φωναί, αἱ πρὸς
Γερμανὸν τῶν καὶ αὐτὸν Ἐπισκόπων κακῶς
ἀγρόθεν αὐτὸν πειρώμενον ὑποταγόμενον,
τῶν τῶν ἀντιθέται τὸν τρόπον. εἰς ἀφροσύ-
νην ἡ κινδυνεύου πολλῶν καὶ ἀναδυσίαν ὄν-
τως ἐμπροσθεν εἰς ἀνάληψιν συμπεβαλόμενος. ὁ
δηγῶν τῶν θαυμαστῶν περὶ ἡμᾶς οἰκονο-
μίαν τῶν Θεῶν. ἀλλ' ἐπειδὴ μυστήριον φησὶ
βασιλέως κρύψαι καλόν, τὰ ἡ ἔργα. ὁ Θεὸς
ἀνακαλύψαν ἐνδοξον, ὁμοίως χωρήσω τῇ Γερ-
μανῶν βίᾳ. ἡ καὶ πρὸς Αἰμιλιανὸν ἡ μὲν. ἡ
κατέστησαν δὲ μοι συμπροσέχοντες τέ με
Μαξιμος, καὶ διάκονοι, Φαύστος καὶ Εὐσέβιος
καὶ Χαιρημων. καὶ τῶν τῶν δὲ τῶν παρῶν
τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν συνεισῆλθεν. Αἰμιλιανὸς
ὁ δὲ εἶπε μοι πωρογενῶς, μὴ συνάγε.
ὁ δὲ τῶν γὰρ τῶν αὐτῶν, καὶ τὸ τελευταῖον ἐπὶ
τὸ πρῶτον ἀνατρέχοντα. ὁ δὲ πρὶ τῶν μὴ συνά-
γειν ἑτέρας ὁ λόγος. ἡ αὐτῶν, ἀλλὰ πρὶ τῶν μὴ
ὁ αὐτῶν ἡμᾶς εἶναι χρεῖαντες. καὶ τῶν
προσέταται πεπαύσας. εἰ μεταβαλοίμην ἑ-
γώγε, καὶ τὰς ἄλλας ἐψέδαι μοι νομίζων.
ἀπεκρινάμην ὁ δὲ ἀπεσιχώτως, ὁ δὲ μα-
κρόν. πειθαρχεῖν δεῖ Θεῷ μᾶλλον ἢ ἀν-
θρώποις. ἀλλ' ἀντικρὺς διεμαρτυράμην,
ὅτι τὸν Θεὸν τὸν ὄντα μόνον, καὶ ὁ δὲ ἐνα-
ίτερον εἶδον, ὁ δὲ ἀν' μετατεθείμην, ὁ δὲ

A ipsis. Macrianus verò imperandi cupi-
ditate flagrans tametsi Imperio indi-
gnus: cum regium cultum induere non
posset ipse corpore debilis, duos filios
paterna in se translaturus crimina Im-
perio praefecit. Etenim evidentissimè
in his impleta est praedictio Dei dicen-
tis: Ego sum qui ulciscor peccata pa-
rentum in liberis, ad tertiam usque &
quartam progeniem eorum qui ode-
runt me. Pravis enim cupiditatibus suis,
quibus ipse frui non potuerat in filio-
rum capita translatis, improbitatem
suam & odium divini Numinis in eos
pariter transfudit. Ac de Valeriano qui-
dem hæc Dionysius scribit.

Exod. 20.

CAPIT. XI.

De his quæ Dionysius & Christiani qui in Egi-
pto erant, pertulere.

DE persecutionis autem illius acer-
bitate: quæ & quanta ipse una
cum aliis ob veri Dei cultum pertule-
rit, docent ejusdem Dionysii verba,
quibus Germano cuidam illius tempo-
ris episcopo, qui calumniari ipsum co-
nabatur, respondet in hunc modum:
Equidem vereor, ne in dementia ac
stuporem lapsus esse videar, dum refer-
re cogor admirabilem erga nos Dei
Providentiam ac dispensationem. Sed
quoniam arcanum quidem Regis oc-
cultare, ut ait Scriptura, laudandum
est; Dei autem opera prædicare glorio-
sum; adversus Germani impetum co-
minus decertabo. Veni ad Æmilianum
non solus, sed comitantibus me
Maximo compresbytero: & Fausto,
Eusebio ac Chæremonte diaconis. qui-
dam etiam ex fratribus Romanis qui
tum aderant, nobiscum ingressus est.
Porro Æmilianus non dixit mihi prima
fronte: Ne conventus agas. Id enim
illi supervacuum erat ac postremum,
ad id quod primum ac præcipuum est
recurrenti. Quippe haudquaquam cu-
rabit, ne alios congregarem: sed id
agebat ne ipsi Christiani essemus. Et
ab eo cultu desistere me jubebat: ratus
scilicet si ego ab eo cultu desivissem,
ceteros exemplum meum secuturos.
Respondi non improbabiler nec lon-
gè arcescita responsione: Obedire o-
portet Deo magis quam hominibus.
Sed palam & aperte contestatus sum,
me illum qui solus est deus, neque al-
ium ullum præter hunc adorare: nec
à proposito discessurum me esse, nec

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 10.

Tob. 12.

K k

commisurum unquam sit Christianus esse definerem. Posthæc abire nos iussit in vicum quendam solitudini proximum, cui nomen est Cephro. Sed verba ipsa quæ ab utroque nostrum dicta sunt, sicut Actis publicis inserta leguntur, accipite. Inducto Dionysio, Fausto, Maximo, Marcello & Charemonne, Æmilianus Præfectus dixit: Non solum scripto, sed etiam viva voce vobiscum disserui de humanitate Principum nostrorum, qua illi erga vos utuntur. Vobis enim potestatem fecerunt salutis vestræ retinendæ, dummodo ad id quod naturæ consentaneum est ferri, Deosque Imperii illorum custodes adorare, & eorum quæ Naturæ ipsi repugnant oblivisci velletis. Quid ergo ad hæc dicitis? Neque enim vos ingrato animo fore spero adversus eorum clementiam; quippe cum ad meliora vos traducere conentur. Dionysius respondit: Non omnes ab omnibus coluntur Dii: sed eos singuli colunt quos arbitrantur deos. Nos quidem unum Deum omnium rerum opificem, qui Valeriano & Gallieno sacratissimis Augustis Imperium tradidit, colimus & adoramus. Huic continuas preces offerimus pro Imperio illorum, ut stabile & inconcussum permaneat. Æmilianus Præfectus iterum dixit: Quis verò vos prohibet, quo minus & hunc, si quidem Deus est, cum iis qui naturâ Dii sunt adoretis? Deos enim colere iussi estis: eosque quos cuncti norunt deos. Dionysius respondit: Nos nullum alium adoramus. Æmilianus Præfectus dixit: Video vos ingratos esse simpliciter ac stupidos, qui clementiam Augustorum minime sentiat. Quam ob rem non manebitis in hac urbe, sed mittimini in partes Libyæ ad locum qui dicitur Cephro. Hunc enim locum iussu Augustorum nostrorum elegi. Nullatenus autem licebit vobis nec quibuscunque aliis, conventus agere, aut ea quæ vocantur cæmeteria adire. Quod si quis ad eum quem iussi locum minime profectus deprehendetur, aut in conventu aliquo fuerit inventus: is sibi ipse periculum arcesset. Non enim deerit congrua animadversio. Abscedite igitur quod iussi estis. Statimque me tametsi ægrotantem proficisci compulsi, ne dici quidem unius dilatione concessa. Quomodo igitur conventus agere aut non agere vacuum mihi deinceps fuit? Paucis deinde interjectis addit:

Α παυσάμην ποτέ χριστιανός ὢν ἐπὶ τῷ τοῦ
λαοῦ ἡμᾶς ἀπελθεῖν εἰς κώμην πρὸς
τῆς ἐρήμης καλεσμένην Κεφρῶν αὐτῶν ὅτι
κῆσατε τῶν ὑπὸ ἀμφοτέρων λεγόντων
ὡς ὑπερμεγαλύνει. εἰσαχθέντων Διονυσίου
καὶ Φαύστου καὶ Μαξίμου καὶ Μαρκελλοῦ καὶ
Χαρέμονος. Αἰμιλιανὸς δὲ πῶν τὴν ἡγεμονίαν
πέ. καὶ ἀγραφῶς ὑμῖν διελέχθην περὶ τῆς
φιλανθρωπίας τῶν Κυρίων ἡμῶν ὅτι ὑμεῖς
χελῶται. δεδῶκασι γὰρ ὅξυσιν ὑμῖν
ἐκείας εἰ βέλους τε ὅτι τὸ κατὰ φύσιν
καὶ Θεὸς τὰς σώζουσας αὐτῶν τὴν βασιλείαν
προσκυνεῖν, ὅτι λατρεύετε τῇ τῶν αὐτῶν
ἡμᾶς ἐσεῶν περὶ τὴν φιλανθρωπίαν αὐτῶν
προσδοκῶ, ἐπεὶ δὲ ὅτι τὰ βελῶν ὑμῶν
προστέποινα. Διονύσιος ἀπεκρίνατο
πάντες πάντας προσκυνεῖν Θεὸν, ἀλλ' ἐπεὶ
σοὶ πῶς, ὅς νομίζουσιν. ἡμεῖς τοῖς τῶν
Θεῶν καὶ δημιουργῶν τῶν πάντων, τὸν κατὰ
βασιλείαν ἐγχειρήσαντα τοῖς θεοφιλεσασί
Οὐαλεριανῶ καὶ Γαλλιηνῶ Σεβαστοῖς, τῶν
σεβαστῶν καὶ προσκυνεῖν. καὶ τῶν δυνάμεων
ὑπὲρ τῆς βασιλείας αὐτῶν ὅπως ἀσπάζονται
τὸ διαμῆναι, προσευχόμεθα. Αἰμιλιανὸς
δὲ πῶν τὴν ἡγεμονίαν, αὐτοῖς εἶπε πῶς
ὑμᾶς κωλύει καὶ τῶν εἰς πέρ ἐστι Θεός, καὶ
κατὰ φύσιν Θεῶν προσκυνεῖν; Θεὸς γὰρ σεβαστὸς
κελεύει δεῖν καὶ Θεὸς ὅς πάντες ἴσασι. Διονύσιος
ἀπεκρίνατο ἡμεῖς ὁδὸν ἑτέραν προσκυνεῖν
μὴν. Αἰμιλιανὸς δὲ πῶν τὴν ἡγεμονίαν, αὐτοῖς
εἶπεν ὁρῶ ὑμᾶς ὅμως καὶ ἀχαιεῖς ὁδὸν
ἀναιδήτους τὴν πρῶτην τῶν σεβαστῶν καὶ
διότι ὁδὸν ἐσεῶν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. αὐτοῖς
δὲ πῶς ἀλήθεις εἰς τὰ μέρη τῆς Λιβύης, καὶ ἐν
τῇ λεγομένῃ Κεφρῶν τῶν τοῦ τόπου ἐκείνου
λεξάμεν ἐκ τῆς κελύσεως τῶν Σεβαστῶν ἡμῶν
ὁδὸν ὅτι ὁδὸν ἑτέραν ὑμῖν ὅτι ἄλλοις πῶς
ζυνόδους ποιεῖται. ἢ εἰς τὰ καλέμενα κελύματα
θήματα εἰσιέναι. εἰ δέ τις φανείη μὴ χροῖμα
εἰς τὸν τόπον τῶν ὁδῶν ἐκείνων. ἢ ἐν σωμα
γωγῇ τινὶ εὐρεθῆναι, ἑαυτῶν τὸν κίνδυνον ἐπα
τήσει. καὶ γὰρ ὅτι φανείη ἢ δέξασθαι ὅτι εἰς
δύσστην οὖν ὅτι ἐκείνους δεῖν καὶ νοσοῦντας
ὁ με κατήπειξεν, ὁδὸν μίαν ὑπὲρ τῶν
ἡμερῶν. ποῖαν οὖν ἐστὶ τὴν συνάγειν ἢ μὴ
νάγειν εἶχον χολὴν. εἶτα μετ' ἑτέρων φανείη

VALERIANUS.

ἀλλ' ἐδὲ τῆς αἰδομένης ἡμεῖς μὲν τὰ Κυρίως συ-
 ναγωγῆς ἀπέστημεν. ἀλλὰ τὰς μὲν ἐν τῇ
 πόλει σπουδαιότερον συνεκρότεον ὡς Συνοῶν.
 ἀπὸν μὲν τὸ σώματι ὡς εἶπον. παρὼν δὲ
 τὸ πνεῦματι. ἐν δὲ τῇ Κεφρώ, καὶ πολ-
 λὴ συνεπεδήμησεν ἡμῖν ἐκκλησία. τῶν μὲν
 ἀπὸ τῆς πόλεως ἀδελφῶν ἐπομένων. τῶν δὲ
 συνιόντων ἀπ' Αἰγύπτου. καὶ ἐν τῇ ἡμῖν
 ὁ Θεὸς ἀνέφραξε τὰ λόγια. καὶ τὸ μὲν πρῶτον
 ἐδωκὼν ἡμῖν. ἐλθοῦσθαι ἡμῖν. ὕστερον δὲ π-
 ρος οἱ οἱ οἱ τῶν ἐθνῶν τὰ εἰδωλα κατα-
 λυόντες, ἐπέστρεψαν πρὸς τὸν Θεόν. ἐπὶ ὅ-
 τερον γὰρ πρὸς ἀδελφούς αὐτοῖς, τότε
 πρῶτον δὲ ἡμῖν ὁ λόγος ἐπεσπάρη. καὶ ὡ-
 σπερ τότε ἐνεκεν ἀπαγαγὼν ἡμᾶς πρὸς
 αὐτὸς ὁ Θεός. ἐπεὶ τὴν διακωνίαν ταύτην
 ἐπληρώσαμεν, πάλιν ἀπαγορεύει. ὁ γὰρ
 Αἰμιλιανὸς εἰς τραχυτέρας μὲν ὡς ἐδόκει,
 καὶ λιθωτέρας ἡμᾶς μεταστῆσαι τόπους
 ἐδεικνύει. καὶ τὰς πανταχόσε εἰς τὸν Μα-
 ρεωτικὴν ἐκελευσε συρρεῖν, κώμας ἐκάστοις
 τῶν καὶ χωρὶν ἀφορίσας ἡμᾶς ὅ μάλ-
 λον ἐν ὁδοῖ καὶ πρῶτες καταληφθῶμεν.
 καὶ ἔταξεν. ὡκοδόμησε γὰρ δηλονότι καὶ παρε-
 σκεύαζεν, ἵνα ὁπόταν βεβληθεῖν συλλαβεῖν,
 πάντας εὐαλωτέας ἔχοι. ἐγὼ δ' ὅτε μὲν εἰς
 Κεφρών κεκελευσμένῳ ἀπελθεῖν, καὶ τὸν τό-
 πον ἠγνόουν ὅποι ποτε εἶναι, ἐδὲ τὸ ὄνο-
 μα σχεδὸν πρῶτον ἀκηκόας. καὶ ὁμῶς ἐν-
 δύμως καὶ ἀταράχως ἀπῆλθον. ἐπεὶ δ' ἐμε-
 τασκηνώσεν εἰς τὰ Κολυθαίων ἀπηγ-
 γέλη μοι, ἴσασι τοὶ παρόντες ὅπως διετέθην.
 ἐνταῦθα γὰρ ἐμαυτὸν κατηγορήσω. τὸ μὲν
 πρῶτον ἠχθέσθην καὶ λίαν ἐχαλέπηνα. καὶ
 γὰρ εἰ γνωμώτερον καὶ συνηθέτερον ἐτύγ-
 χανον ἡμῖν οἱ τόποι, ἀλλ' ἐρημον μὲν ἀδελ-
 φῶν καὶ σπουδαίων ἀνθρώπων ἐφασκον εἶ-
 ναι τὸ χωρίον. ταῖς δ' τῶν ὁδοιπορούντων
 ἐνοχλήσεις καὶ ληστῶν καταδρομαῖς ἐγκεί-
 μρον. ἐτύχον δ' πρὸς ἀδελφίας, ὑπομνησάν-
 των με τῶν ἀδελφῶν, ὅτι γείνῃ μάλ-
 λον τῇ πόλει. καὶ ἡ μὲν Κεφρών πολλὴν ἡ-
 μῖν ἡγρὴ ἀδελφῶν τῶν ἀπ' Αἰγύπτου τὴν
 ὁμιλίαν, ὡς πλατύτερον ἐκκλησιάζειν
 δυνάμεθα. ἐκεῖ δ' ἡ πλησιαιότερον ἔσθαι τῆς
 πόλεως, συνεχέστερον τῆς τῶν ὄντως ἀγα-
 πητῶν καὶ οἰκειοτάτων καὶ φιλητάτων ὥφως

A Sed neq; à corporali conventu, domino
 juvante, absumus. Verum eos qui in ur-
 be erant, perinde ac si adessent, majore
 studio congregavi in ecclesiam; absens
 quidem corpore, ut jam dixi; animo au-
 tem praesens. Apud Cephro verò nobis
 cum magna fidelium adfuit multitudo;
 partim eorum qui ab urbe nos secuti
 fuerant; partim aliorum qui ex reliqua
 Aegypto confluebant. Ibi quoq; janua
 nobis patefecit Deus ad prædicationem
 Verbi sui. Et initio quidem per se-
 cutionem passi & lapidibus impetiti su-
 mus. Postmodum verò non pauci ex
 gentilibus, relictis simulacris ad Deum
 conversi sunt. Tunc enim primum a-
 pud illos Verbi divini per nos sparsa sunt
 semina, cum illud antea non suscepis-
 sent. Ac prorsus quasi Deus ejus rei
 causâ nos ad illos perduxisset; postquam
 illud ministerium implevimus, iterum
 nos aliò transtulit. Etenim Aemilianus
 in asperiora quædam loca, & ut crede-
 bat magis Libycâ, nos transportare con-
 stituit. Et cunctis undecunque ad Ma-
 reoticam præfecturam confluere jussis,
 vicos per regionem illam dispersos sin-
 gulis adsignavit: Nos verò magis ad
 viam publicam, ut primi comprehen-
 deremur collocavit. Idenim præcipue
 agebat ac moliebatur, ut quandocum-
 que voluisset, omnes nullo negotio ca-
 pi possemus. Ego verò cum Cephro pri-
 mum abire jussus sum, tametsi ubinam
 locus ille situs esset, ignorabam; quip-
 pe qui ne nomen quidem illius antea
 ferè audivissem; nihilominus alacri
 constantique animo perrexî. Postea-
 quam verò mihi renunciatum est ut ad
 Colluthionis regionem migrarem, no-
 runt ii qui tum praesentes aderant quo-
 modo affectus animo fuerim. Hic e-
 nim memetipse accusabo. Principio
 quidem ægrè admodum ac moleste tu-
 li. etsi enim regio illa notior nobis ma-
 gisque familiaris erat quam Cephro, ta-
 men fratribus ac probis viris vacuus
 esse locus dicebatur, & viatorum tur-
 bis latronumque incurfionibus obno-
 xius. Sed multum mihi consolationis
 attulit, quod fratres me admonuerunt,
 locum illum à civitate propius abesse.
 Itaque quamvis Cephron maximam
 nobis multitudinem fratrum ex Aegy-
 pto confluentium adduxisset, adeo ut
 laxius jam conventus agere possemus:
 illic tamen ob vicinitatem urbis, caris-
 simorum & conjunctissimorum homi-
 num aspectu crebrius nos aiebant esse

Kk ij

fruituros. Eos quippe accessuros ibique commoratorios: & tanquam in suburbanis remotioribus, particulares illic conventus futuros. Idque ita contigit. Deinde paulò post de his quæ sibi acciderunt ita scribit: Sed fortasse Germanus multis fidei confessionibus gloriatur. Multa prædicare potest adversus se gesta. Quot verò enumerare potest perinde atque ego, sententias iudicum, publicationes, proscriptiones, direptiones bonorum: abiectiones dignitatum, contemptus gloria secularis, laudum à Præfæctis ac Decurionibus profectarum despectus: minarum denique quæ coram intentabantur, vociferationum, discriminum, persecutionum, fugæ, ærumnarum & cuiusque modi malorum tolerantiam: cuiusmodi sunt ea quæ sub Decio & Sabino, & quæ in hunc usque diem sub Æmiliano nobis contigerunt. Ubinam verò comparuit Germanus? Quenam illius facta est mentio? Verum ab imprudentia illa in quam Germani causâ delapsus sum, tandem absisto. Singularum igitur rerum narrationem fratribus qui plenissimam gestorum notitiam habent relinquo. Porro idem Dionysius in epistola quam scripsit ad Domitium & Didymum, nonnulla ad persecutionem illam spectantia rursus ita commemorat. Nostros verò superfluum est nominatum recensere, cum & plurimi sint & vobis ignoti. Id tantum in universum scire vos convenit, viros & mulieres; juvenes ac senes; puellas & anus; milites ac paganos; ex omni denique hominum genere atque ætate; alios flagrorum verberibus; alios ferri acie; alios ignibus in certamine superatis coronas retulisse. Nonnullis verò longissimum temporis spatium non satis fuit ad hoc ut Deo acceptabiles viderentur: sicuti nec mihi in hunc usque diem. Scilicet in aliud opportunum tempus quod ipsi probè cognitum est, me distulit Dominus qui dicit: In tempore accepto exaudivi te, & in die salutis opitulatus sum tibi. De rebus autem nostris, quandoquidem sciscitamini, ac certiores fieri vultis quo in statu agamus: audivistis quidem omnino, quo pacto cum ego & Cajus & Faustus cum Petro & Paulo vincti ducemur à Centurione & Magistratibus, militibusque & apparitoribus, qui unâ cum ipsis erant: supervenientes quidam ex Mareotis, invitos nos nec

E/4. 49.

A ὁπολαύμεν. ἀφίξομαι γὰρ καὶ ἀναπαύσομαι καὶ ὡς ἐν παρορμασίοις πορρωτέρω καὶ μύροις, κατὰ μέρος ἔσθαι συναγωγὰς ἕως ἡμέρας. καὶ μετ' ἑτέρας, ὅτε τῶν ἐξ ἐκκοτόων ἀπὸ αὐτῶν ταῦτα γράφει. πάλαις γε ταῖς ὁμολογίαις Γερμανὸς τελευτῶν. πολλὰ γε εἰπεῖν ἔχει καὶ ἑαυτὸς γὰρ νόμῳ, ὅσας δειθρῆσαι δυνάται αὐτῶν μὴ δὲ ποφάσεις δημεύσεις προγραφὰς ὑπαρχόντων ἀρπαγὰς ἀξιομάτων δαπάνης δόξης κοσμικῆς ὀλιγωρίας ἐπαυτοῦ ἡγεμονικῶν καὶ βασιλευστικῶν κατὰ φροντισίαν καὶ τῶν ἐνανθῶν ἀπειλῶν, καὶ κατὰ τῶν καὶ κινδύνων, καὶ διωγμῶν καὶ πλάνης καὶ νοχωρίας, καὶ ποικίλης θλίψεως ὑπομεινόμενα τὰ ἐπὶ Δεκίῳ καὶ Σεβίῳ συμβεβηκότεν μοι. οἷα μέχει νῦν Διμηλιανῶ. πᾶς ὁ Γερμανὸς ἐφάνη; τίς ὁ αὐτῶν λόγος; καὶ τῆς πολλῆς ἀφροσύνης εἰς ἣν ἐμπέσεν διὰ Γερμανὸν, ὑφίσταμαι διὸ καὶ τὴν καὶ τῶν τῶν γρομῶν δὴγησιν, παρηγορητικῶν εἰδόσιν ἀδελφοῖς λέγειν. ὁ δ' αὐτὸς καὶ τῇ πρὸς Δομέτιον καὶ Δίδυμον ἐπιστολῇ τῶν ἀμφὶ τὸν διωγμὸν αὐτῶν μνημονεύοντες τοῖς. τὰς ὁ ἡμετέρας πολλὰς τε ἀπὸ καὶ ἀγνώτας ὑμῖν, ἀφεισὼν ὀνομαστικῶς λέγειν πλὴν ἵξεσθαι ἀνδρες καὶ γυναῖκες, νέοι καὶ γέροντες. καὶ κόραι καὶ πρεσβυτέραι καὶ σεβασταὶ καὶ ἰδιῶται, καὶ πᾶν γένος πᾶσα ἡλικία οἱ μὲν διὰ μαρτύρων καὶ τῶν ἄλλων οἱ δ' ἐπὶ σιδήρεσσι τὸν ἀγῶνα νικῶντες, τὰς σεφάνους ἀπειλήφασιν τοῖς ἀμφοτέρωθεν ἀντάγκης ἀπέβη χρόνος, εἰς τὸ φανῆναι δεκτοὺς τῷ Κυρίῳ. ὡς περ εἰμὶ καὶ ἐμὲ δὲ ἐμοὶ ὁ μέχει νῦν. διότι εἰς οὗτον δὲν αὐτὸς ἐπιτήδειον καιρὸν ὑπερέθετο καὶ ὁ λέγων καιρὸς δεκτὸς ἐπὶ ἡμῶν σε, καὶ ἡμέρα σωτηρίας ἐβόηθησά σοι. τὰ γὰρ ἡμᾶς ἐπεὶ πυνθάνεσθε καὶ βέλτεσθε λαθῆναι ὑμῖν ὅπως διάγομεν, καὶ πάντως. ὅπως ἡμᾶς δεσμώταις παγομύρας ὑπὸ ἐκατοντάρχου καὶ στρατηγῶν, καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς σεβαστῶν καὶ ὑποσηρετῶν, ἐμὲ τε καὶ Γάϊον καὶ Φίλτρον καὶ Πέτρον καὶ Παῦλον, ἐπελθόντες τῶν τῶν Μαρεωτῶν, ἀκούσας καὶ μὴ δύναντες, βία τε σύργοντες ἀφ' ἡμετέρων

VALERIANUS.

ἐν τῇ νύκτι Γάιος καὶ Πέτρος, μόνοι τῶν ἀδελφῶν διπορφανισθέντες ἐν ἐρήμῳ καὶ ἀνυμνήσαντες τὸν Κύριον κατεκλείσθησαν, περὶ ἡμερῶν ὁδὸν τῆς Παλαιστίνης διεσκηκότες. καὶ ὑποκαταβὰς Φησὶν. ἐν τῇ πόλει κατεδύκασιν ἀφανῶς. Ἐπισκεπόμενοι τὰς ἀδελφὰς πρεσβύτεροι μὲν, Μάξιμος, Διοσκορος, Δημήτριος καὶ Λεκιός· οἱ γὰρ ἐν τῷ κόσμῳ παρ' ἀνέστρατον Φαυστῶν καὶ Ἀκύλας, ἐν Αἰγύπτῳ πλανῶνται. διάκονοι δὲ οἱ μὲν τὰς ἐν τῇ πόλει τελεθίσαντας ὑπολειφθέντες, Φαύστος, Εὐσέβιος, Χαιρήμων· Εὐσέβιος δὲ ὁ δὲ Χρήστος ὁ Θεὸς ἐνεδυνάμωσε, καὶ παρεσκεύασε τὰς ὑποστάσεις τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς ὑπομμένων ὁμολογητῶν ἐναγωνίως διποληρῶν, καὶ τὰς τῶν σωμάτων ἀειστολὰς τῶν τελείων καὶ μακαρίων μαρτύρων ἐκ ἀκινδύνως ἐκτελεῖν. καὶ γὰρ μέχρι νῦν οὐκ ἀνίστην οἱ ἡγούμενοι, τὰς μὲν ἀναιρέων, ὡς προεῖπον, ὡμῶς τῶν προσαγομένων τὰς δὲ βασάνους καταξάνων. τὰς δὲ φυλακαῖς καὶ δεσμοῖς ἐκτίκων, πρὸς ἀσπασίαν τε μηδὲν ἄλλοις προσκίναται. καὶ ἀνερδυνῶν μή τις φανείη. καὶ ὡμῶς ὁ Θεὸς τῇ προσομιλίᾳ καὶ λιπαρίᾳ τῶν ἀδελφῶν διαναπαύει τὰς πεπιεσμένους. καὶ τοσαῦτα μὲν ὁ Διονύσιος, καὶ ἐν ταύτῃ τεθεῖται τῇ γραφῇ. ἰστέον δὲ ὡς ὁ μὲν Εὐσέβιος ὁ διάκονος προεῖπεν, ἔμικρον ὕστερον Ἐπίσκοπος ἐκκλησίας τῆς Συρίας Λαοδικείας κατέβη, ὁ δὲ Μάξιμος δὲ τότε πρεσβύτερον εἶσθε, μετ' αὐτὸν Διονύσιον, τὴν λειτουργίαν τῶν κατ' Ἀλεξάνδρειαν ἀδελφῶν διαδέχεσθαι Φαῦστος δὲ σὺν αὐτῷ τῶν κατὰ διαπρέφας ἐν τῇ ὁμολογίᾳ, μέχρι τῆς κατ' ἡμᾶς διαμῆναι φυλαχθεῖς, γηραιὸς κομιδῇ καὶ πλήρης ἡμερῶν, κατ' ἡμᾶς αὐτὰς μαρτυρεῖ τὴν κεφαλὴν διποληθεῖς τελεῖσθαι. ἀλλὰ τὰ μὲν καὶ ἐμῶν καιρῶν τῷ Διονυσίῳ συμβέβηκε, τοιαῦτα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ τῆς Καίσαρειας τῆς Παλαιστίνης μαρτυρίας αὐτῶν.

ΚΑὶ τὸν δὲ πληγμένον Οὐλαερίαν δυνάμει, πρὶν ἐν Καίσαρεια τῆς Παλαιστίνης τῇ καὶ Χριστὸν διαλάμψαντες ὁμολογία, θείῳ καλεῖσθαι μάρτυρι, θηρίων γυρόμενοι βοῶν. τῶν οὖν μὲν Πρίσκος ἐκαλεῖτο. ὁ δὲ Μάλχος τῷ δὲ τῷ Ἀλεξάνδρος ὄνομα ἦν.

sponte sequentes per vim abstraxerint. Ego quidem nunc & Petrus & Cyprianus soli, reliquis fratribus orbat, in deserto & squalido quodam Libyæ loco conclusi sumus, tridui itinere distantes à Paratonio. Et aliquantò post: In urbe autem, inquit, occultarunt se ut fratres clanculo invitant, presbyteri quidem: Maximus, Dioscorus, Demetrius & Lucius. Faustinus enim & Aquila, utpote in maiore hominum luce positi, per Ægyptum vagantur. Diaconi verò post illos qui morbo consumpti sunt, superstites: Faustus, Eusebius, Chæremôn. Eusebius, inquam, quem Deus jam inde ab initio roboravit, impulitque ut confessoribus in custodia positus ministeria strenuè exhiberet; utque consummatorum ac beatorum Martyrum cadavera non sine capitis sui periculo sepeliret. Nam in hunc usque diem non cessat Prefectus nostros qui presentie ipsius exhibetur, partim interficere crudelissimè; partim tormentis dilaniare; partim squalore carceris & vinculis macerare: interdicens ne quis ad eos accedat & periclitans num quis fortè videatur accedere. Verumtamen Deus ex alacritate ac benignitate fratrium, solatium assidue præstat afflictis. Hac Dionysius in illa scripsit epistola: Sciendum porro est, Eusebium quidem quem Dionysius Diaconum appellat, brevi postea Laodiceæ in Syria episcopum esse constitutum: Maximum verò qui à Dionysio Presbyter dicitur, post obitum ipsius Dionysii administrationem Alexandrinæ ecclesiæ suscepisse: Faustum denique qui tunc temporis confessionis titulo unà cum Dionysio inclaruit, ad nostri usque temporis persecutionem reservatum, grandævum jam ac penè decrepitem nostra ætate capite amputato martyrium consummasse. Verum de iis quæ Dionysio tunc temporis acciderunt, hæc tenus.

CAPUT XII.

De iis qui apud Cæsaream Palaestina martyrio perfuncti sunt.

Porro in hac Valeriani persecutione, tres viri post insignem Christi confessionem apud Cæsaream Palaestina ad bestias damnati, divino martyrio coronati sunt. horum unus dicebatur Priscus, alter malchus, tertius autem alexander.

Kk iij

Qui cum in agro degerent, primum A quidem seiplos insimulasse dicuntur tanquam ignavos ac desides; quod cum occasio ipsa cælesti amore flagrantibus præmia distribueret, ipsi cessarent, nec coronam martyrii præriperent. Inito deinde inter se confilio, Cæsaream profecti, Judicem ipsum adorti sunt, eamque quam diximus sententiam exceperunt. Præter hos mulier quædam in eadem civitate, persecutionis hujus tempore, simili certamine perfuncta esse memoratur. Quam quidem ex Marcionis secta fuisse, constans fama est.

τῆς Φασὶ καὶ ἀγρὸν οἰκῆσας, αὐτὰρ ἑαυτοὺς ὡς ἀμελεῖς καὶ ῥαδύμας κακῶς ὅπδ' ἡ βερεθείων τὴν καίεσ' τοῖς πόθε' ἡγούμενοις ἐρεθίσ' διανέμοντος, ὀλιγοῦσιν αὐτὰ μὴ ἐχὶ παρπαζόντες τὸν ὁ μαρτυρεῖται Φανὸν ταῦτα ἡ βελευσαμένους, ὁρμήσας ὅππτην Καίσαρειαν. ὁμοσε τε χωρήσαι τὸν δικαστὴν, καὶ τυχεῖν τὴν ἀποδοθῆναι τιμῆς. ἐπὶ παρὸς τέτοις γυναικὶν ἡ τὸν αὐτὸν διωγμὸν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, τὸν ὁμοῖον ἰσχυρὰ ἀγῶνα διηθληκέναι. τῆς ἡ Μαρκίωνος αὐτὴν αἰρέσεως ἡγεῖσθαι κατέχει λόγος.

CAPUT XIII.

De pace à Gallieno reddita.

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 12.

VERUM Valeriano non multo post à Barbaris capto & in servitutem redacto, filius ejus Gallienus solus Imperium obtinens, moderatius se gessit: missisque edictis, persecutionem adversus nostros commotam sedavit; utque religionis nostræ Antistites securè deinceps munus suum obirent, hujusmodi rescripto præcepit: Imperator Cæsar P. Licinius Gallienus, Pius, Felix, Augustus, Dionysio, Pinna, Demetrio, & reliquis episcopis. Indulgentiam beneficii nostri per universum orbem diffundi præcepimus; ut cuncti à religiosis locis abscedant. Quocirca & vos rescripti nostri formâ uti potestis, ut nullus vobis deinceps molestiam facesset. Atque id quod vobis exsequi licet, jam dudum à me concessum est. Proinde Aurelius Cyrenius Procurator summæ rei, dati à nobis rescripti formam sequetur. Hæc ex Latino in Græcum sermonem quò clariùs intelligerentur, translata, operi nostro inseruimus. est & alia ejusdem Imperatoris Constitutio ad alios episcopos data, qua iis permisit ut cæmeteriorum suorum loca recuperarent.

CAPUT XIV.

Quintam eisdem temporibus floruerunt Episcopi.

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 34.

EAdem tempestate Rom. quidem Ecclesiæ adhuc præerat Xystus; Antiochenam verò post mortem Fabii De-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ τῆς Γαλλικῆς ἐκκλησίας.

ΑΛ' ἐκ εἰς μακρὸν δαλείαν τὴν παρὰ Βαρβάρους ἐπομέναν οὐκ ἀπομοναχίσας ὁ παῖς, ὡφρονέσας πρὸς τὴν δέχσιν διατίθεται ἀνίστασθαι αὐτὴν διὰ παραγγεμάτων τὸν καθ' ἡμῶν διωγμὸν, ἐπὶ λαθρείας τοῖς ὁ λόγος παρὸς ὧς τὰ ὅσα ἐπιτελεῖν δι' ἀντιγραφῆς παρὰ ἑαυτῶν, ἡ τὸν ἔχει τὸν τρόπον. αὐτοκράτωρ Καίσαρ Πύλλιος Λικίνιος Γαλλικὸς, Εὐσεβὴς, Εὐτυχὴς, Σεβαστὸς, Διονυσίῳ καὶ Πίνῳ καὶ Δημητρίῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς Ἐπισκοποῖς τὴν ἐνεργεσίαν τῆς ἐμῆς δωρεᾶς διὰ παντός τὴν κόσμῳ ἐκείνῃ δὴ παρὰ ἑαυτῶν ὅπως διὰ τῶν τῶν σκευσίμων διποχωρήσασιν, καὶ διὰ τῶν τῶν τῆς ἀντιγραφῆς τῆς ἐμῆς τῶν τύπων χεῖρας, ὥστε μηδένα ὑμῖν ἐνοχλεῖν. καὶ τὸ ὅπερ καὶ τὸ ὅσον δύναται ὑφ' ὑμῶν ἀναπληρῶν, ἡ δὴ παρὰ πολλὰ ὑμῶν ἐμὲ συγκεχωρηται. καὶ διὰ τῶν Αὐγῆλιος Κυρήνιος ὅτι μὴ γίγῃ πᾶσι ματὸς παρὰ ἑαυτῶν, τὸν τύπον τῶν ὑμῶν ἐμὲ δοθέντα διαφυλάξει. ταῦτα ἐπὶ παραγγεμάτων ἐν τῇ Ῥωμαίων ἐκκλησίᾳ γλώττης εἰκείνῃ καὶ ἄλλῃ ἡ τῆς αὐτῆς διατάξις φέρεται, ἡν πρὸς ἑτέρας Ἐπισκόπους ποίηται, τὰ τῶν καλεσμένων κοιμητηρίων διπολαμβάνειν ἐπιτρέπων χωρεῖα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ΄.

Οἱ καὶ ἐκεῖνο συνηκμακότες Ἐπίσκοποι.

ΕΝ τῷ τῷ τῆς μὲν Ῥωμαίων ἐκκλησίας εἰσέτι τότε καθηγέτο Εὐσέβιος, τὸ ὅτι ἐπὶ ἡλιοχέας καὶ Φάβιον, Δημητρίανος. Φημι

GALLIENUS.

λιανός ὁ Καισαρείας ὁ Καππαδοκῶν καὶ ὁ Πόντος ἐκκλησιῶν, Γρηγόριος καὶ ὁ τότε ἀδελφὸς Ἀθηνόδορος. Οὗτοι γένεας ἡμεῖς τῆς δὲ Παλαιστίνης Καισαρείας Θεολογίας μεταλλάξαντες, διαδέχεται τὴν Ἐπισκοπὴν Δόμνῳ. Βραχὺ δὲ χρόνῳ τότε διαγρομένῃ, Θεότεκνῳ ὁ καὶ ἡμᾶς, διαδόχῳ καθίσταται. τῆς δὲ Οὐλγῆς διαπερθεῖς καὶ τὴν ἀλλὰ καὶ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀναπαυσαμένῃ Μαζαβάρῃ, τὸν θρόνον ὕμναι ὁ καὶ αὐτὸς ἐπὶ πλείοσι τοῖς καθ' ἡμᾶς διαπερθεῖς ἐτεσι διεδέξατο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Ὅτι καὶ Καισαρείαν Μαρίνῳ ἐμαρτύρησιν.

Κατὰ τὰς εἰρήνης ἀπαύραξ τῶν ἐκκλησιῶν ὄσης, ἐν Καισαρείᾳ τῆς Παλαιστίνης Μαρίνῳ τῷ ἐν στρατείᾳ ἀξιωμασι τετιμημένῳ, ὅστις τε καὶ πλεῖστον ὡς φανῆς ἀπὸ τὴν Χρυσῆ μαρτυρίαν τὴν κεφαλὴν ὁποῦνεται, τοιαύτῃ ἐνεκεν αἰτίας. Ἡμῶς τῆς ἐκ τῶν Ρωμαίων τὸ κλήμα. ὁ δὲ τὸς τυχόντας. Φασὶν ἐκατοντάρχης γίνεσθαι. τότε ὁ λαὸς ἐπὶ τῷ προκοπῇ τὸν Μαρίνον ἢ τὴν βασιμὴ τάξις ἐκάλει. ἥδη τε μέλλοντα τῆς τιμῆς ἐχεῖν, παρελθὼν ἀλλῷ πρὸς τὴν βόηματῳ, μὴ ὀξύναι μὲν ἐκείνῳ τῆς Ρωμαίων μετέχειν ἀξίας καὶ τὸς παλαιὸς νόμους. Χριστιανῶν γε οὐκ καὶ τοῖς βασιλεῦσι μὴ δοῦναι, κατηγορεῖ. αὐτῷ δὲ Πιπλῶν τὸν κληρὸν ἐφ' ὃ κληθέντα τὸν δικαστὴν, Ἀχαιοὺς ὅστις πρῶτον μὲν ἐρέει ποίας ὁ Μαρίνῳ γνώμης εἴη. ὡς δὲ ὁμολογεῖντα χριστιανὸν ἐπιμύνας εἶρα, τεινὸν ὥρων ἐπιδεῖναι αὐτῷ εἰς ἐπίσκεψιν διάστημα ἐκτός δὴτα ἡρόμενον αὐτῷ τῇ δικαστηρίῳ, Θεότεκνος ὁ τῷ δὲ Ἐπίσκοπος ἀφελκεῖ προσελθὼν δι' ὁμιλίας. καὶ τῆς χειρὸς λαβὼν, ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν προαγει. εἰς τὴν αὐτῷ σήσας τῷ ἀγίασματι. μικρὸν τε παρανασεύειας αὐτῷ τῆς χλαμίδῳ καὶ τὸ περὶ σπρητημένον αὐτῷ ξίφος ἐπιδείξας, ἅμα τε ἀντιπαρήθησι προσαγαγὼν αὐτῷ τὴν τῷ θείῳ Ευαγγελίων γραφὴν. κελεύσας τὸν δεῖν ἐλέσθαι τὸ κατὰ γνώμην. ὡς δὲ ἀμελλητὶ τὴν δεξιὰν προτεινὰς, ἐδέξατο τὴν θείαν γραφὴν. ἔχε τοῖσι ἔχε. Φησὶ πρὸς αὐτὸν ὁ Θεότεκνος, τὸ

A metrianus regebat : apud Cæsaream Cappadocia Firmilianus ; in Ponto Gregorius fraterque ejus Athenodorus, ambo Origenis discipuli, ecclesias gubernabant. Apud Cæsaream autem Palestinae mortuo Theodotisto Sacerdotium suscepit Dominus. Quo non multo post ex hac vita sublato, Theotecnus qui ad nostram usque ætatem superfuit, in ejus locum subrogatus est. Hic quoque Origenis auditor fuisse dicitur. Hierosolymis verò post Mazabariis obitum, episcopalem sedem obtinuit Hymenæus, qui nostra etiam ætate plurimis laudum titulis inclaruit.

CAPUT XV.

Quomodo Marinus apud Cæsaream martyrio perfunctus est.

Interea pace cunctis ubique ecclesiis reddita, apud Cæsaream Palestinae Marinus quidam militari dignitate decoratus, ad hæc splendore generis atque opibus clarus, ob confessionem Christi capite truncatus est hac de causa. Honor quidam est vitis apud Romanos, quam qui adepti sunt, Centuriones dicuntur. Hic locus cum vacaret, Marinus ordine gradus sui ad eam promotionem vocabatur. Verum cum honore illo jamjam potiturus esset : quidam ad tribunal accedens Marinum accusare coepit, asserens illi quidem utpotè Christiano homini, & Imperatoribus sacrificare renuenti, Romanam dignitatem capeffere legibus non licere ; sibi verò gradum illum competere. Ea re commotus judex Achaus nomine, primum quidem Marinum interrogavit cujusnam esset sententiæ. Cognito deinde quod Christianum se esse constantissime profiteretur, trium horarum spatium ad deliberandum ei concessit. Proinde cum ex prætorio egressus esset, Theotecnus civitatis episcopus ad illum accedens, & sermocinando longius eum abstrahens, prehensa manu ad ecclesiam perducit. Cumque interius ad ipsum altare eum statuisset ; reducta tantisper ejus chlamyde, gladium illi quo præcinctus erat ostendens, mox sacrorum evangeliorum codicem ex adverso locat, jubens ut ex duobus utrum mallet eligeret. Marinus nihil cunctatus, protensa dextra Codicem cum apprehendisset ; his cum verbis Theotecnus compellavit. Adhære igitur, ad-

Huc refert Niceph. l. 6. c. 17.

hære Deo : ejusque virtute roboratus, A consequere quod elegisti. Vade in pace. Posthæc regredientem illum ab ecclesia, præco pro foribus pratorii evocare cœpit. Jam enim præstitutum tempus effluxerat. Admotus igitur tribunali, cum majorem quam antea alacritatem fidei ostendisset, statim inde, ita ut erat, ad supplicium abductus, martyrio coronatus est.

CAPUT XVI.

Narratio de Assyrio.

Vide Nicephor.
l. 6. c. 14.

Tunc & Asturius ob religiosam fiduciam ac libertatem celeberrimum nomen est consecutus : vir ex Romanæ urbis Senatoribus, Imperatoribus unice carus : & cum ob splendorem generis, tum propter divitias omnibus notus. Qui cum supradicti martyris supplicio interesset, humeris suis impositum cadaver candida ac pretiosa amictus veste bajulavit : & magnifico cultu ornatum, decenti tradidit sepulturæ. De hoc viro innumera quoque alia referuntur ab ejusdem familiaribus, qui ad nostram usque ætatem superstites vixerunt.

CAPUT XVII.

De miraculis Servatoris nostri apud Paneadem.

Inter quæ hujusmodi est miraculum. Apud Cæsaream Philippi quam Phœnices Paneada nominant, ad pedes Panii montis, fontes visuntur, ex quibus profluit Jordanis. In hos festo quodam die victimam conjici solitam esse ajunt, quæ mirabili quadam dæmonis operatione nusquam postea compareret : eamque rem à spectantibus pro illustri miraculo haberi consuevisse. Quodam igitur tempore cum Asturius his fortè exæmoniis interesset, cunctosque admiratione rei perculsos videret : primum quidem cæcitatem vulgi miseratus est. Deinde oculis in cælum sublati, supremum omnium Deum per Jesum Christum obtestatus est, ut dæmonem illum populi seductorem constringeret, & à decipiendis posthæc mortalibus abstinere eum juberet. Peracta precatione, repente victimam fontibus supernataisse ajunt : atque ita miraculum ipsis prorsus intercidisse, nullo deinceps circa hunc locum prodigio viso.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣ΄.

Ἡ κτ' Ἀστυρίου ἱστορία.

Ενθα καὶ Ἀστυρίου ἐπὶ τῇ Θεοφιλῆα ῥησὶα μνημονεύεται. ἀνὴρ τῷ ἐπὶ Ρωμαίων συγκλητικῶν γυρόμηνος, βασιλεῦσι τε περ φιλικῶς, καὶ πᾶσι γνωρίμος ἐν γῆρας τε καὶ ἀρετῇ, ὅς παρὼν τῇ κατὰ τὸ μάρτυρι, τὸν ὅμον ὑποθείς, ἐπὶ λαμπερὴ καὶ πολυτελεῖ ἐδῆθη. ἄρας τὸ σκῆπτρον φέρεται ἀρετῆς τε καὶ ἐν μάλα πλεονεξία προσηκόντα φῆναι ἀσφαδίδωσι. τότε μὲν καὶ ἄλλα μνημονεύσασιν οἱ ταύτης καὶ ἡμᾶς διαμείναντες γνώριμοι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ τῆς κατὰ Πανιάδα συνειρηθείσης Σκῆπτρου ἀρετῆς.

Ατὰς καὶ ἀσφαδίδωσι τοῖς τε. ἐπὶ τῇ Ἀλπίῃ Καίσαρειας ἢ Πανιάδα φησὶ καὶ πρόσφατο ῥησὶσι, φασὶ καὶ ταῖς ἀπὸ δεικνυμέναις ἐν ταῖς ὑποταχαῖς τῇ κατὰ Πανιάδα ὅρας πηγῇ, ὅς ὁ καὶ τὸν ἱερεῖον προχέει. κατὰ τὴν ἑορτὴν ἡμερᾶν, σφαγὴ καὶ ἀλάλεια, καὶ τὸ τῇ τῇ δαίμονος ἐν αὐτῇ φανερῶς γινώσκου ἀσφαδίδωσι. ταῦτα μὲν εἶναι ἀρετῆς τοῖς παρὲς τὸ γινώσκου. τὸν δὲ οὐ ποτὲ τοῖς πρᾶξι μὲν τῇ δὲ ἐν αὐτῇ, καὶ τὸ πρᾶγμα κατὰ πληροῦς ἐν ταῖς πολλῇς, οἰκτεῖται τῇ πλάνῃ. κατὰ ἀνανεύσασιν εἰς ἑρανὸν, ἱκετεύσαι δὲ τὸν ἐπὶ πάντων Θεόν, τὸ λαοπλάνου μόνιον ἀπελέγξαι καὶ παῦσαι τῇ τῇ πᾶσι ἀπάτης. ταῦτα ὅ φασιν εὐξαμένους ὅπως τὸ ἱερεῖον ἐπιπολάσαι ταῖς πρᾶξι καὶ ταῖς ἀρετῇς οἱ κατὰ τὸν τόπον γινώσκου. καὶ τὸν τόπον γινώσκου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

Περὶ τῆς ἀνδραγαθίας ἢ τῆς αἰμοσύνης ἀνίστηται.

Αλλ' ἐπειδὴ τῆς δὲ τῆς πόλεως εἰς μνη-
 μὴν ἐλήλυθα, οὐκ ἄξιον ἡγᾶμαι πα-
 ρελθεῖν διήγησιν καὶ τοῖς μεθ' ἡμᾶς μνημο-
 νεύουσι ἀξίαν. τὴν γὰρ αἰμορροῶσαν ἢ ἐκ τῶν
 ἱερῶν Εὐαγγελίων πρὸς τὴν Σωτῆρι ἡμῶν
 πάθος ἀπαλλαγὴν ἔνθα μεμαθήκαμεν
 ἐνθεὶς ἐλεγγον ὁμᾶν· τὸν τε οἶκον αὐτῆς
 ἐπὶ τῆς πόλεως δέικνουσιν, καὶ τῆς ὑπὸ τῇ Σω-
 τῆρι εἰς αὐτὴν ἐνέργειας θαυμασὰ τεό-
 πακα παραμύθην. εἶναι γὰρ ἐφ' ὑψηλᾷ λίθῃ
 πρὸς μὲν ταῖς πύλαις τῆς αὐτῆς οἴκῃ, γυναι-
 κὸς ἐκτύπωμα χάλκεον ἐπὶ γόνυ κεκλιμέ-
 νον, καὶ τεταμύρμυρι ἐπὶ τὸ πρὸθεν ταῖς χερ-
 σὶν, κτετοῦσθ' εἰκότος τέτταρ' αἰλικυρὸς ἄλλο τῆς
 αὐτῆς ὕλης ἀνδρὸς ὀρθιον χεῖμα, διπλοῖδα
 κοσμίως περικεκλημμένον, καὶ τὴν χεῖρα τῇ γυ-
 ναικὶ προστείνον. ἃ πρὸς τοῖς ποσὶν ἐπὶ τῆς σῆ-
 λης αὐτῆς, ξένον πρὸ βόαντος εἶδ' ἐφύεν. ὁ μέ-
 χει τὴν κρασπέδον τῆς τῆς χαλκῆς διπλοῖδος
 ἄνιον, ἀλεξίφραγμακὸν ἢ πανθίον νοσημά-
 τω τυγχάνειν. τῆτον δὲ τὸν ἀνδριάντα, εἰκόνα
 τῇ Ἰσοῦ φέρειν ἐλεγγον. ἔμενε δ' καὶ εἰς ἡμᾶς,
 ὡς καὶ ὅφειδε παραλαβεῖν ἐπὶ διημήσαιας ἀν-
 τὴν τῇ πόλει. θαυμαστὸν ὅθεν τὰς πάλαι εἰς
 ἐθῶν ἐνέργειαν ἔλθας πρὸς τὴν σωτῆρος ἡμῶν,
 ταῦτα πεποιθήκαμεν. ὅτε καὶ τῶν Ἀποστόλων
 ἀπὸ τὰς εἰκόνας Παύλου καὶ Πέτρου, καὶ αὐτῶν
 δὴ δ' Χρυσῶν, διὰ χρωμάτων ἐν γραφαῖς Σω-
 ζομένων ἐφορήσαμεν. ὡς εἰκὸς τῶν παλαιῶν
 ἀσφαφυλάκων οἷα σωτῆρας ἐθνικῇ σωτη-
 ρείᾳ παρ' ἑαυτοῖς τῆτον ἡμᾶν εἰωθότων τὸν
 ποσὸν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄.

Πιεῖ $\frac{7}{8}$ θρόνου Γ' αιώνα $\frac{7}{8}$ Α' ποσόλυ.

Τὸν γὰρ Γαλιλαῖον θρόνον τῷ πρώτῳ
τῆς Γερουσίᾳ ἐκκλησίας τῷ Ἐπι-
σκοπῇ ὡς αὐτῷ τῷ Κατῆρ καὶ τῶν Ἀ-
ποστόλων ὑποδείξαμεν. ὃν καὶ ἀδελφὸν τῷ
Χριστῷ χρηματίσαι οἱ θεοὶ λόγοι θεέχου-
σιν. εἰς δεῦρο πεφυλαγμένον οἱ τῇδε κτ' δια-
δοχὴν θεέποντες ἀδελφοί, σαφῶς τοῖς
πάντι ἐπιδείκνυνται, οἷον αὐτὸς τὰς ἀγίας ἀν-
δραστὺς θεοφιλεῖς ἔνεκεν, οἱ τε πάλαι καὶ οἱ

C A P U T XVIII.

*De statua quam mulier sanguinis fluxu laborans
posuit.*

Sed quandoquidem hujusurbis men-
tionem fecimus, non incongruum
fuerit rem quandam memoria in primis
dignam posteris tradere. Etenim mu-
lierem illam sanguinis profluvio labo-
rantem, quam ex sacris evangeliiis disci-
mus à Servatore nostro curatam fuisse,
ex hac civitate originem traxisse fe-
runt; domumque ejus ibidem conspi-
ci; & collati in eam à Servatore nostro
beneficii illustria exstare monumenta.

B Quippe juxta januam domus illius, ænea mulieris effigies stare dicitur columnæ lapideæ imposita; genibus flexis protensisque manibus instat supplicantis. Ex adverso autem effigies viri ex eodem metallo conflata, stantis ac diploide decenter induti, manumque mulieri porrigentis. Ad cujus pedes in ipsa basi ignota quædam nasci dicitur planta: quæ ad fimbriam usque æneæ diploidis assurgens depellendis omnis generis morbis præstantissimum remedium est. Hanc statuum Jesu Christi speciem referre aiebant. Mansit porro ad nostra usque tempora: nosque adeo urbem illam ingressi, ipsam conspeximus. Nec verò mirandum est, Gentiles à Salvatore nostro beneficiis affectos hæc præstitisse; cum & Apostolorum Petri ac Pauli, Christique ipsius pictas imagines, ad nostram usque memoriam servatas in tabulis viderimus. Quippe prisca illi, absque ullo discrimine cunctos de se bene meritos Gentili quadam consuetudine tanquam servatores colere hujusmodi honoribus consueverant.

С А Р У Т XIX.

De throno Iacobi Episcopi.

SAne & Jacobi illius cathedram, qui
Primus Hierosolymorum episcopus
ab ipso Servatore & ab Apostolis est
constitutus, & quem fratrem Domini
cognominatum fuisse divina testantur
Volumina, ad nostra usq; tempora con-
servatam fratres illius ecclesie jam inde
à majoribus magna prosequuntur reve-
rentia: satis perspicue declarantes qua-
liter tum antiquiores tum nostri tempo-
ris Christiani, viros sanctos ob ipsorum

Vide
Niccph.
in l. 6. c. 16.

erga Deum amorem debito semper honore venerati sunt, & hactenus venerantur. Sed de his satis.

CAPUT XX.

De epistolis heortasticis Dionysii, in quibus
& canonem Paschalem tradit.

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 18.

PRæter supradictas epistolas, idem Dionysius Paschales illas quas habemus epistolas tunc temporis conscripsit: encomia in illis & panegyricos sermones de Paschali festo contexens. harum unam Flavio nuncupavit; alteram Domitio ac Didymo. In qua probans festum Paschæ diem non nisi post æquinoctium vernum celebrari oportere, octo annorum canonem publicavit. Aliam quoque epistolam ad presbyteros Alexandrinæ ecclesiæ, itemque alias ad diversos scripsit epistolas, easque grassante adhuc persecutionis furore.

CAPUT XXI.

De his qua Alexandria contigerunt.

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 19.

Post hæc pace vix dum restituta, Alexandriam regressus est. Verum cum seditio bellumque rursus illic exortum fuisset, adeo ut ipse universos ejus urbis fratres, utpote in alterutram seditionis partem distractos alloqui non posset; iterum ipso Paschæ die ex urbe Alexandria, tanquam extorris eos per literas alloquitur. Sanè in altera Paschali epistola quam paulò post ad Hieracem unum ex Aegypti episcopis exaravit, de seditione illa quæ tunc temporis Alexandriæ commota est, mentionem facit his verbis: Quid verò mirum, si grave ac difficile mihi est homines longius remotos vel per epistolas alloqui, cum nec mecum ipse colloqui, nec animæ meæ consulere facile possim. Etenim ad mea ipsius viscera; ad contubernales & unanimes fratres ejusdemque ecclesiæ municipales, missis epistolis opus habeo; easque quomodo transmittam vix reperio. Facilius enim quis, non dicam extra fines provinciae, sed ab Oriente ad Regionem Occidentis ultimas commeari possit, quam ex ipsa urbe Alexandria Alexandriam pergere. Quippe vasta illa & invia solitudine quam Israëlita duabus ætatibus peragravit, vastior magisque invia est me-

Αἰς ἡμᾶς ἐσωζόν τε καὶ λυποῦντα σέβας καὶ ταῦτα μὴ ταῦτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ΄.

Περί τῶν ἑορταστικῶν Διονυσίου ἐπιστολῶν, ἃς καὶ τὸ Πάσχα κανονίζει.

Ο γε μὴν Διονύσιος πρὸς ταῖς δηλωθεῖσαις ἐπιστολαῖς αὐτῶν, ἐπιχειρῶντας φερὲν ῥάσας ἐορταστικὰς τὸ τῶν κατὰ συντάξιν πανηγυρικωτέρας ἐν αὐταῖς αὐτῶν τῶν Πάσχα ἐορτῆς ἀνακινῶν λόγους. τέτων τὴν μετὰ Φλαουίω αὐτοῦ φωνεῖ τὴν ὁ Δομετίω καὶ Διδύμῳ ἐν ἡ καὶ κανόνα ἐκτίθεσθαι ἐκταστὴν δὲ, ὅτι, μὴ ἄλλοτε ἢ μὴ τὴν ἐαρινὴν ἰσημερίαν προσηκούσιν τῷ Πάσχα ἐορτῇ ἐπιτελεῖσθαι παρὶς αὐτῶν πρὸς ταῦτα καὶ ἄλλων τῶν καὶ Ἀλεξανδρείαν συμπεσόντων ἐορτῶν τὴν διαχαράττει ἐτέροις τε ὁμοῦ διαφόρων ταύτας ἐπὶ τῷ διωγμῷ συνεστῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Περί τῶν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συμβαίνοντων.

Επιλαβὴς ὅσον ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ, ἐπὶ αὐτῇ εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν πάλιν ὁ αὐτὸς ταῦτα σάσεως καὶ πολέμου συσπῶν, αἷς ἔχοντες τὴν αὐτὴν τῶν καὶ τὴν πόλιν ἀπαλίας ἀδελφῶν εἰς ἐκάτερον τῆς σάσεως μέρος διηρημένους ὁπλοκοπῶν αὐτοὺς ἐν τῇ τῷ Πάσχα ἐορτῇ ὡς περὶ τῆς ὑπερόκειας ὅτι αὐτῆς τῆς Ἀλεξανδρείας διαγραμματῶν αὐτοῖς ὁμιλεῖ καὶ ἔρχεται ὁ μετὰ ταῦτα τῇ καὶ Αἰγυπτίῳ ἐπιστολῇ ἐτέραν ἐορταστικὴν ἐπιστολὴν γράφων, καὶ αὐτὸν τῶν Ἀλεξανδρέων σάσεως μετὰ νεύει διὰ τῶν ἐμοὶ ὅτι ἡ θάυμαστον εἰς τῶν πορρωτέρω παροικησάντων χαλεπὸν τὸ δι' ἐπιστολῶν ὁμιλεῖν. ὅτι καὶ τὸ πρὸς ἐμαυτὸν αὐτῶν μοι διαλέξασθαι καὶ τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ συμβουλευσάσθαι, καθέστηκεν ἀπορροή. πρὸς γὰρ τὰ ἐν αὐτῷ ἀπλάγχνα τῶν ὁμοσκήνων καὶ συμμάχων ἀδελφῶν καὶ τῆς αὐτῆς πολιτείας ἐκκλησιαστικῆς, ἐπιστολιμαίῳ δέομαι γραμμάτων καταθέσθαι ὅπως διαπεμφαίμην ἀμύχανον φανέσθαι. ῥᾶον γὰρ ἂν τις εἴχῃ ὅπως εἰς τὴν ὑπερμακρόν, ἀλλὰ καὶ ἀπ' ἀναβλῶν ἐπὶ δυσμας περιωδύσῃ, ἢ τὴν Ἀλεξανδρείαν ἀπ' αὐτῆς τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπέλθοι. τῆς γὰρ ἐρήμης τῆς πολλῆς καὶ ἀπειρῆς ἐκείνης, ἣν ἐν δυσὶ χρεαῖς διώδοντες ὁ Ἰσραὴλ, ἀπειρῶ μᾶλλον καὶ αἰετῶν

GALLIENUS. ἡ μεσαιτάτη τῆ πόλεως ὁδός· ἡ τῆς θαλάσσης ἡν ἐκείνοι βαγεῖσαν καὶ διατειχοθεῖσαν ἔχον ἱππῆλατον. καὶ ὡν ἐν τῇ λεωφόρῳ κατέποντο ἦσαν οἱ Αἰγύπτιοι, οἱ χαλκῶοι καὶ ἀνύμαστοι λιμένες γεγονόσιν εἰκὼν. πολλὰς φανέντες δὲ τῶν ἐν αὐτοῖς φόνων, οἷον ἐρυθρὰ θάλασσαν. ὁ δὲ ἐπὶ ῥέων πόταμός τὴν πόλιν, ποτὲ μὲν ἐξήμει τὸ ἀνδρῶν ἐξήμετερον ὥφθη. καὶ μάλλον ἀνυμῶδης ἐκείνης, ἢν διαπορθοῦντο· ὁ Ἰσραὴλ ἔτις ἐδίψησεν, ὡς Μωυσὲς μὲν κατέβοαν. ῥύνηται δὲ αὐτοῖς τῶν δὲ θαυμαστὰ παῖντο· μόνος ἐν πέτρας ἀκροτόμος ποτὸν ποτὲ ὅσοτον ἐπλήμμευεν, ὡς πᾶσαν τὴν περὶχωρὸν, τὰς τε ὁδὸς καὶ τὰς ἀγρὰς Ἰππὺς αἰνῶν, τὴν Νῶε χροῖον· ὁ δὲ ὕδατο· φορὰς ἐπαγαλὲν ἀπειλὴν αἰεὶ δὲ αἰμάλι καὶ φόνους καὶ ἀκατοῖς μοῖς κατέσι μεμασθῆναι, οἱ δὲ ὑπὸ Μωυσέϊ γέγονε τῶ φαραῶν, μετὰ δὲ αὐτῶν εἰς αἶμα καὶ ἐπορέσας. καὶ ποῖον γένοιτο· ἀντὶ πάντων καθάριον· ὕδατο· ὕδατο ἄλλο καθάριον; πῶς ἀνὸ πολὺς καὶ ἀπείραστοι ἀνθρώποις ὡκεανὸς Ἰππυχθεῖς τὴν περὶ τῶν ταύτων δόσμησαι θάλασσαν; ἢ πῶς ἀνὸ μέγας ποταμὸς ὁ ἐκ πορθοῦντος δὲ δὲ μὲν, τὰς τέσσαρας δὲ ἄς εἰς ἀφορῶν, εἰς αἶμα καὶ ἐπορέσας εἰς μίαν τὴν γῆν, δόσμησαι τὸ λυδρὸν; ἢ ποτὲ ὁ τεθλασμένος ὑπὸ τῶν πονηρῶν πάντων ὁθεν ἀναδυμῶσιν αἶρ, εἰς αἶμα καὶ ἐπορέσας εἰς μίαν τὴν γῆν, αἱμοὶ, καὶ δὲ θάλασσης ἀνέμοι, πόταμοι τε αἱ καὶ λιμένες ἀνιμῶσιν δόσμησαι, ὡς σπομένων ἐν πᾶσι τοῖς ὑποκειμένοις σοιχείαις νεκρῶν ἰχώρας εἶναι τὰς δόσμους. εἴτα θαυμάζει καὶ διαπορᾷ, πῶθεν οἱ σωεχέαι λειμοὶ, πῶθεν αἱ χαλεπαίνοντι. πῶθεν αἱ πανδοπαὶ φθοραὶ. πῶθεν ὁ ποικίλος καὶ πολὺς τῶν ἀνθρώπων ὄλεθρος· διὰ τί μετέπειτα ὅσοτον πλῆθος οἰκητόρων ἢ μεγίστη πόλις ἐν αὐτῇ φέρεται, δὲ πονηρῶν δόξαμένη παίδων μέχρι τῶν εἰς ἀκρὸν γεγενηκότων, ὅσας ὡμογένητας ἔς ἐκαλεῖ ὡς ἄλλοι ὄντας ἐπὶ φῶν ἄλλοι οἱ τέσσαρα κοντῆται καὶ μέχρι τῶν ἐξ ὁμήκων ἐτῶν, ὅσοτον πλείονες τότε, ὡς μὴ συμπληροῦναι καὶ τὸν δόσμον αὐτῶν, περὶ τῶν φέντων καὶ συγκαταλεχθέντων εἰς τὸ δημόσιον σπηρέσιον, τῶν ἀπὸ τέσσαρεσκαίδεκα ἐτῶν μέχρι τῶν ὀγδοή-

dia urbis platea. Portus autem illi tranquill & placidi, imaginem exhibent maris illius, quod olim scissum ac duorum instar parietum utrimque firmatum, Israëlitis quidem transitum præbuit; Egyptios verò in ipso calle submerfit. Nam ob crebras hominum cædes ibi perpetratas, maris cuiusdam rubri instar fuerunt. Qui verò civitatem ipsam alluit fluvius, interdum quidem aridior visus est & squalidior siticulosâ illâ solitudine, per quam iter facientes Israëlites tanta oppressi sunt siti, ut adversus Mosem vociferari non desinerent, quoad virtute illius qui solus mirabilia facit, ex prærupta rupe aqua ipsis ad potum effluxit. Interdum verò tantoperè exundavit, ut circumsitæ regioni viiisque & agris omnibus superfluis, aquarum diluvium cuiusmodi temporibus Noe accidit, minari videretur. Ceterum cædibus & cruore, & submerfionibus hominum continuis inquinatus evolvitur; qualis olim à Mose præstitus est Pharaoni, in sanguinem conversus ac foetidus. Quenam igitur unda lustrare poterit aquam qua omnia purgantur? Quomodo vastus ille nec hominibus permeabilis Oceanus, hoc amarum pelagus unquam absterferit? Aut quomodo ingens ille fluvius qui ex Edem profluit, etiam si quatuor illos in quos dividitur alveos in unum Geonis alveum transfundat, tantam hanc abluet saniem? Ecquando scelestissimis undecumque vaporibus obnubilatus aër, purus tandem serenique reddetur? Huiusmodi enim halitus ex terra; ex mari venti: ex fluminibus auræ: ex portibus fuligines spirant, ut tabescens tium in omnibus subjacentibus elementis cadaverum sanies pro rore sit. Et posthæc mirantur & ambigunt homines, undenam continuæ pestes; undenam graves morbi, omnisque generis labes, & multiplices varique hominum interitus: quid causæ sit, cur urbs maxima tantum civium numerum amplius non ferat, etiam si ab ipsis infantibus ad decrepitos usq; senes numerentur, quot antea crudos senes sic vocatos aluit. Verum tunc temporis adeo plures erant quadragenarii, & supra hos usque ad septuagessimū ætatis annum progressi: ut numerus eorum nunc expleri nō possit, adscriptis licet & in album relatis ad annonam ex publico accipiendam his qui quatuordecim annos nati sunt, usque ad octogenarios. Et qui specie ipsa adole-

scutuli sunt, æquales quodammodo nunc facti sunt eorum qui olim senes erant. Cumque in terris humanum genus tantoperè imminutum & consumptum videant, augeſcente indies & crescente ipsorum exſcidio non intremiſcunt.

CAPUT XXII.

De morbo qui tunc temporis graſſatus eſt.

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 20.

SEcuta dehinc poſt bellum peſte, cum Paſchalis ſolemnitas imminere; iterum Dionyſius fratres per literas alloquutus eſt. In quibus calamitatis illius magnitudinem deſcribit his verbis: Alii quidem hominibus præſens hoc tempus non videatur eſſe tempus feſtivitatis. Neque verò illis tempus feſtivitatis eſt, nec hoc quod à nobis celebratur, nec ullum aliud, non dicam eorum quæ luſtuola ſunt, ſed etiam eorum quæ vel maxime lata & hilaria exiſtimantur. Nunc quidem certè plena ſunt omnia lamentationum: lugent cuncti: & ob mortuorum hominum ac quotidie morientium multitudinem, tota urbs gemitibus circumſonat. Proſuſ enim ut de primogenitis Ægyptiorum in ſacris libris ſcriptum habetur, ita nunc quoque clamor ingens excitatus eſt. Nulla quippe domus eſt in qua non ſit aliquod funus. Atque utinam unum duntaxat in unaquaque domo eſſet. Multa quidem & acerba ante hanc calamitatem nobis contigerunt. Primum enim nos urbe expulerunt. Cumque ſoli ab omnibus fugaremur atque opprimeremur, nihilominus tunc quoque feſtos egimus dies. Quivis denique locus in quo varias ærumnas ſingulatim pertulimus: ager, inquam, ſolitudo; navis; ſtabulum; carcer, inſtar templi ad ſacros conventus peragendos fuit. Sed omnium lætiſſimam feſtivitatem egerunt conſummati martyres, qui in cælo epulati ſunt. Poſthæc bellum & fames exceperit: quæ quidem nos cum Gentilibus junctim pertulimus. Erea quidem mala quibus nos attriverunt, ſoli ſuſtinuimus. Quæ autem ipſi ſibi viciffim intulerunt ac paſſi ſunt, eorum partem toleravimus. Sed rurfus oblectavit nos pax illa, quam Chriſtus nobis ſolis indulſit. Cum autem breviffimo temporis ſpatio nos & illi reſpiraflemus, repente ingruit lues illa; ipſis quidem res omnium formidoliſſima & calamitoſiſſima: & quæ ſola, ut proprius quidam ipſorum Scriptor

κοίνα καὶ γεγονόασιν οἷον ἡλικιωτάτων πάλιν γεραιότατων, οἱ ὅναι νεώτατοι. καὶ ἔτι μὲν μὲρον αἰεὶ καὶ δαπανώμερον ὁρώμενος τὸ ἐπὶ γῆς ἀνθρώπων χροῖον, ἐτέμεσθον. ἀνέμενον καὶ προκόποντος τὸ παντελὲς αὐτῶν ἀφηνιμῶ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ΄.

Περὶ τῆς ἐπισημίας νόσου.

ΜΕτὰ ταῦτα λοιμικῆς τὸν πόλεμον διαλαβέσης νόσου. τῆς τε ἐορτῆς πνυσίας, αὐτῆς διὰ γραφῆς τοῖς ἀδελφοῖς ὁμιλεῖ, τὰ τῆς συμφορᾶς ἐπισημάνομερον πάθη διὰ τέτων. τοῖς μὲν ἀλλοῖς ἀνθρώποις, ὅσοι ἀν' ὁδοῦ καίρος ἐορτῆς εἶναι τὰ παρόντα. ἔδ' ἐπὶ αὐτοῖς ἔτε ἔτε, ἔτε ἕως ἑτέρου, ἔχ' ὅπως τῶν ἐπισημίων, ἀλλ' ἔδ' εἰ τις ἀειχαρὴς ἐν οἰκίᾳ μόνος. καὶ μὲν γὰρ ἱρῆνοι πάντα. καὶ περὶ τοῖς πάντες. καὶ ἀειχοῦσιν οἰμωγὰν τὴν πολλὴν, διὰ τὸ πλῆθος τῶν τεθνηκότων καὶ τῶν ἀποθνήσκοντων ὁσημέραι. ὡς γὰρ ἐπὶ τῶν πρωτοτόκων τῶν Αἰγυπτίων γέγραπται, ἔτι καὶ καὶ ἐκρήθη κραυγὴ μεγάλη. καὶ ἐπὶ οἰκίᾳ ἐν ἧ ὅσοι ἐπὶ αὐτῇ τεθνηκώς, καὶ ὁφελὸν γε πολλὰ μὲν γὰρ καὶ δευὰ καὶ τὰς τέρας συμπερικέκτοτα. πρῶτον μὲν ἡμῶν ἦλθον καὶ μόνοι πρὸς ἀπάντων δικόμοροι καὶ θανατέμεροι, ἐορτάσασθαι καὶ τότε. καὶ πᾶς ὁ τῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν τόπος, πανηγυρικὸν ἡμῶν γονεχωρεῖον ἀγρὸς εἰρημίας ναὺς παντοχέρον δέσποτῆριον φαεινότητι δὲ πασῶν ἡγάγον ἐορτῇ οἱ τέλειοι μάστιγι δειωχθέντες ἐν ἔργῳ. μετὰ δὲ ταῦτα πόλεμος καὶ λιμός ἐπέλαβεν. ἀ τοῖς νεοσι συνδιδόμενοι μόνοι μὲν ἔσονται, ὅσα ἡμῶν ἐλυμνίαντο. ἀπολαύσασθαι δὲ καὶ ὧν ἀλλήλους ἐργάσαντο τὰς πεπόνθασιν καὶ τῇ Χρυσῇ παλιν ἐννοφρονημὲν εἰρήνῃ, ἣν μόνοις ἡμῶν ἔδωκε. βασιλευσάτης δὲ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν τυχεῖται ἀναπνοῆς, ὅπως ἀπέσκηψεν ἡ νόσος αὐτοῦ πᾶν πᾶν φόβος τε παντὸς φοβεράτης ἐκείνοις, καὶ συμφορᾶς ἡσποσίου χεῖντερον καὶ ὡς ἰδίος τις αὐτῶν ἀπὸ γένους γραφεὺς, πᾶν μόνον δὲ τῶν πάντων

GALLIENUS.

ἐλπίδι καὶ κρείσσον ἡρώδην ἡμῶν ὃ ἐτοίχετο
μὲν, γυμνάσιον δὲ καὶ δοκίμιον ἐδένος τῆς
ὧλων ἐλαπὼν. ἀπέχετο μὲν γὰρ ἐδὲ ἡμῶν.
πολλὴ δὲ ἐξήλθεν εἰς τὰ ἔθνη. ταῖς ἐξῆς
ὁππότε λέγων. οἱ γὰρ πλείους τῶν ἀδελ-
φῶν ἡμῶν δι' ὑπερβάλλουσιν ἀγάπῃ καὶ
φιλαδελφίαν ἀφειδῶντες ἐαυτῶν καὶ ἀλλή-
λων ἐχόμενοι, ἐπισκοποῦντες ἀφυλάκτως
τὰς νοσοῦντας. λιπαρῶς ὑποηρετόμενοι.
ἐξορπεύοντες ἐν Χριστῷ, σωμαπληλῆστοι
ὄκνεοις ἀσμενέσασθαι. τὰ παρ' ἐτέρων ἀνα-
πιμπλάμενοι παύους, καὶ τὴν νόσον ἐφ' ἐαυ-
τὰς ἐλκόντες ἀπὸ τῶν πλησίων, καὶ ἐκόντες
ἀναμαρτύρητοι τὰς ἀληθοῦς. καὶ πολλοὶ
νοσομήσαντες καὶ ῥώσαντες ἐτέρους, ἐτελεύ-
τησαν αὐτοὶ, τὸν ἐκείνων θάνατον εἰς ἐαυτὰς
μεταστήσαντες. καὶ τὸ δημῶδες ῥῆμα μόνος
αὐτῶν δοκεῖ φιλοφροσύνῃς ἐχεῖν, ἐργῶ δὲ
τὸτε πληρῆντες, ἀπόντες αὐτῶν πάντων
ἀσθενήματα. οἱ γὰρ ἀριστοὶ τῶν παρ' ἡμῶν ἀ-
δελφῶν, τῶν τὸν τρόπον ἐξεχώρησαν ἑβραῖοι.
πρὸς εὐτέροις τε τινας καὶ διακονοὶ καὶ τῶν ἀπὸ
τῆς λαοῦ ἐπαινεμένοι ὡς καὶ τῶν θανάτου
τὸ τοιοῦτον διὰ πολλὴν εὐσέβειαν καὶ πίσιν
ἐχούσαν γινώσκον, μηδὲν ἀποδεῖν μαρτυρίαν
δοκεῖν. καὶ τὰ σώματα δὲ τῶν ἀγίων ὑψηλαῖς
χερσὶ καὶ κόλποις ὑπολαμβάνοντες, καθαι-
ρεῖν τε τὰς ὀφθαλμούς, καὶ σώματα συγ-
κλινόντες. ὁμοφρονεῖν τε καὶ διαλυθέντες.
προσκολλόμενοι, συμπλεκόμενοι. λουτροῖς
τε καὶ ὀρεῖσιν καὶ ἀλακτοῦσιν. μέγαμι-
κρον ἐτύχονον τῶν ἰσών. αὐτῶν ὑπολειπο-
μένων, ἐφεπομένων τοῖς παρ' αὐτῶν. τὰ δὲ
γὰρ ἔθνη πάντες τὴν ἀντιπῶν καὶ νοσούντων
ἀπαθῆναι, καὶ ἀπέφυγον τὰς φιλάτας.
καὶ ταῖς ὁδοῖς ἐρρίπην ἡμιμνήτας. ἐνεκρὰς
ἀτάφως ἀποκυδαλίζοντο. τὴν τῶν θανάτου
διὰ δόσον καὶ κοινωνίαν ἐκτεπέμπομενοι, ἣν οὐκ
ἦν καὶ πολλὰ μηχανώμενοις ἐκκλίνειν ῥά-
διον. καὶ δὲ ταύτῃ τὴν ἐπιστολὴν, εἰρη-
νοσάντων τῶν καὶ τὴν πόλιν, τοῖς καὶ Αἰ-
γυπτιῶν ἀδελφοῖς ἐρεβαστικῇ αὐτοῖς ἐπιστέλ-
λει γραφὴν καὶ ἐπὶ ταύτῃ ἄλλας διαφό-
ρους πάλιν διατυπᾶται. φέρεται δὲ τις αὐ-
τῶν καὶ περὶ σαββάτου καὶ ἄλλῃ περὶ γυμνασίου.
Ερμάμων δὲ πάλιν καὶ τοῖς καὶ Αἰγυπτιῶν
ἀδελφοῖς δι' ἐπιστολῆς ὁμιλῶν, πολλὰ τε

A loquitur, omnium spem opinionemque
superavit. Nobis verò non ejusmodi
fuit: sed potius meditamentum quod-
dam ac probamentum perinde ac cetera.
Neque enim à nobis abstinuit lues illa,
licet plurimum in Gentiles grassata sit.
Addit deinde: Plurimi quidem ex fra-
tribus nostris ob nimiam caritatem, cu-
ram omnem propriæ salutis abjicientes
sibi que mutuo adhaerentes; dum
ægros securè atque audacè invifunt,
eisque affiduè ministrant, & curatio-
nem adhibent in Christo, unà cum il-
lis mortui sunt; aliorum ægritudine li-
bentissimè sese implentes, & proximo-
rum morbum in semetipsos quodam-
modo attrahentes, doloresque eorum
sponte sua exprimentes atque exter-
gentes. Multique adeò qui alios ægro-
tantes curaverant & in pristinam vale-
tudinem restituerant, ipsi interierunt:
mortem illorum in seiplos traducentes;
verbumque illud vulgare quod officio-
sæ duntaxat comitatis hæcenus visum
fuerat, re ipsa adimplentes, cum alio-
rum peripsa effecti ex hac vita mi-
grarent. Et hoc quidem pacto optimi
quique ex fratribus nostris, quorum
nonnulli Presbyteri erant ac Diaconi:
& ex populo laudatissimus quisque mor-
tem oppetierunt: adeo ut genus hoc
mortis ob pietatem fideique constan-
tiam nequaquam inferius martyrio
censeatur. Hiergo Sanctorum corpo-
ra supinis manibus gremioque exci-
pientes: oculos illis & ora claudentes:
bajulantes eadem humeris suis; compo-
nentes; adhaerentes illis; comple-
ctentes: lavacro & vestimentis ornan-
tes, paulò post eadem officia ab aliis
consecuti sunt; cum superstitibus semper
eorum qui præcesserant vestigiis insi-
sterent. Gentiles verò prorsus contra-
ria his egerunt. Nam & eos qui ægro-
tare inceperant exturbabant; & caris-
simos refugiebant; eosque in viis semi-
neces destituebant: aut mortuos inse-
pultos projiciebant, averfantes mortis
participationem ac societatem; quam
tamen licet multiplici adhibita cautio-
ne ac diligentia, evitare non poterant.
Post hanc epistolam, cum res in urbe A-
lexandria pacatæ essent, ad fratres per
Ægyptum constitutos Paschalem rur-
sus epistolam Dionysius scripsit, aliasque
post hanc deinceps exaravit. Exstat et-
iam epistola ejus de Sabbato: & alia de
exercitatione. præterea ad Hermammone-
nem fratresque in Ægypto degentes epi-
L 1 ij

istolam scribens, postquam, de Imp. Decii & successorum illius improbitate differuit, pacis quæ viguit principatu Gallieni, mentionem facit.

C A P I T U M XXIII.

De Imperio Gallieni.

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 21.

Sed ipsa ejus verba satius fuerit audire, quæ sic habent: Et ille quidem cum Imperatorum suorum alterum prodidisset, alteri bellum intulisset, brevi cum universa familia stirpitus interiiit. Gallienus verò renuntiatus & communi omnium consensu approbatus est: vetus simul Imperator ac novus prior illis, ac post illos etiam superstes: juxta id quod dictum est Isaïæ Propheta: Quæ à principio fuere ecce venerunt: & nova sunt quæ nunc orientur. Nam quemadmodum nubes Solis radios subiens, ejus splendorem brevi tempore obscurat, inque ejus locum substituta conspicitur: eâ deinde prætergressâ aut liquefactâ, Sol qui antea ortus fuerat, rursus quasi novus exoriri videtur: Ita Macrianus qui seipsum præposuerat & ad ipsum Gallieni Imperium proximè admoverat; ipse quidem jam non est, quippe qui nec antea erat: Gallienus verò sui similis idemque qui prius manet. Ipse denique Principatus, velut senectute deposita, & pristina improbitatis sordibus repurgatus, nunc florentius viget: & longius cernitur atque auditur, & quocumque diffunditur. Deinde tempus ipsum quo hæc scribebat, designat his verbis: Ac mihi rursus Imperatoris nostri annos contemplari subit. Video enim impiissimos illos qui adeo celebres olim existerunt, brevi postea obscurissimos evasisse. Religiosissimus verò Deique amantissimus Imperator septennalem circulum jam emensus, nonum Imperii annum degit, quo nos festa celebraturi sumus.

C A P I T U M XXIV.

De Nepote & ejus schismate.

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 21.

Ad hæc duos libros de promissionibus composuit. Causam scribendi præbuit nepos quidam, episcopus Aegypti: qui promissiones sanctis hominibus factas in divinis Voluminibus, Judaico sensu exhibendas docebat, & nescio quod mille annorum spatium corporalibus refertum deliciis in hac terra fore

ἀλλὰ πρὸς τῆς Δεκίης καὶ τῶν μετ' αὐτὸν οὐκ ἔχοντων κακοτροπίας, τῆς κατὰ τὸν Γαλλιένου ἐποχῆς ὑπομιμνήσκει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΓ΄.

Περὶ τοῦ Γαλλιένου βασιλείας.

Οὗδ' ἐν τῷ οἴῳ, τὸ κατὰ τὴν ὥδ' ὡς πᾶσι τῶν ἀρχόντων ἀκέραιον. ἔκκεινται μὲν οὖν τῶν αὐτῶν βασιλέων τὸν μὲν πρῶτον, τὸν δεύτερον, πάλιν ταχέως καὶ πρῶτον, ὁ δὲ δεύτερος ἀνεδείχθη καὶ σινοαντικὴ γῆθη πᾶσι πάντων ὁ Γαλλιένος. παλαιὰ βασιλεὺς καὶ νέος, πρῶτος ὢν καὶ μετὰ τὴν παλαιάν. καὶ γὰρ τὸ ῥηθὲν πρὸς τοὺς Περσὶν Ἡσαΐαν. τα ἀπ' ἀρχῆς ἰδοὺ ἤκουσεν, καὶ νῦν ἀνατελεῖ ὡς πρὸς τὸν νέον, τὰς καὶ καὶ ἀκτῖνας ὑποδραμόν καὶ πρὸς ὀλίγον ἐκλυθῆσαν, ἐκίανεν αὐτὸν (ὡς αὖτ' αὐτὸς φάνη). εἴτα παρελθόντι καὶ διαλακύνοντι νέφους, ὁ δὲ φάνη πάλιν ἐπανατελεῖται καὶ ὁ πρῶτος ἀνατελεῖται. ἔτι πρῶτος καὶ πρῶτος ἐαυτὸν ὁ Μακεριανὸς τῆς ἐκείνης Γαλλιένου βασιλείας, ὁ μὲν οὖν ἐστὶν, καὶ μὴ τῷ ἦν ὁ δὲ ἐστὶν ὁμοίως ὡς πρὸς τὸν καὶ ἀποδεμένη τὸ γῆρας ἡ βασιλεία. καὶ πρῶτος ἀνακαθηραμένη κακίαν, ἀκαθάρτην νῦν ἐπανθεί. καὶ πορρωτέρω οὐκ ἐκείνη, καὶ διαφορὰ πανταχόθεν ἐκείνης καὶ τὸν χρόνον καὶ ὅν ταύτ' ἐγράφει κατὰ τὰς τέτων σημαίνει. καὶ μοι πάλιν τὰς ἡμετέρας βασιλικῶν ἐτῶν ἐπισκοπεῖν. οὐ γὰρ ὀνομαζόμενοι μὲν οἱ ἀσεβεῖς αὐτοὶ, μετὰ τὴν γεγόνασιν ἀνώνυμοι ὁ δὲ ὁσιώτερος καὶ λοθεώτερος ὑπερβᾶς τὴν ἐπιστηρίδα, ἐν αὐτῷ ἑαυτὸν διανύει, ἐν ᾧ ἡμεῖς ἐσθίωμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ΄.

Περὶ Νέπωτος καὶ αὐτὸν χρίσματος.

Επὶ τέτοις ἀπασιν ἀποδίδεται αὐτῷ ἐπὶ τῶν ἐπαγγελιῶν δύο συγγραμματα, ὁ δὲ πρῶτος αὐτῷ, Νέπωτος ἦν Ἐπισκοπὸς τοῦ καὶ Αἰγυπτίου. Ἐκδοτικώτερον τὰς ἐπὶ τῶν νῶν τοῖς ἀγίοις ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς ἐπὶ τῶν γελίας ἀποδοθήσεως διδασκῶν, καὶ πᾶσι τῶν ἐπὶ τῶν τρυφῆς σαμαλικῆς ἐπὶ τῶν

GALLIENUS.

ταύτης ἐσεῶς ὑπολήμεν^Θ. δόξας γοῦν^A αὐτῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννης τὴν ἰδίαν κατ' οὐκὴν ὑπολήψιν. ἐλθόντων Ἀληγοριστῶν λόγον πρὸς αὐτὴν τὰς συντάξας ἐπεγράψεν. πρὸς δὲ τὸν Διονύσι^Θ ἐν τοῖς αὐτοῖς ἐπαγγελίων οὐκ αὐτῶν. διὰ μὲν τῶν περὶ τῶν ἀνθρώπων μὴ ἦν εἶχε περὶ τῶν δόγμα^Θ ὑπολήμεν^Θ. διὰ δὲ τῶν δούτε^Θ, αὐτῆς τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰωάννης διαλαμβάνων ἐνθα τῶν Νεπώ^Θ κατὰ τὴν δέχτην μνημονεύσας, ταῦτα περὶ αὐτῶν γράφει. ἐπεὶ δὲ συντάγμα π^Θ περὶ κομίζεσθαι Νεπώ^Θ, ὃ λίαν ἐπερὶ δόξας αὐτῶν ἀναλίσκῃ ἀποδεικνύει τὴν τῶν Χριστῶν βασιλείαν Ἰησοῦς ἐσεῶς. ἐν ἄλλοις μὲν πολλοῖς ἀποδέχομαι καὶ ἀγαπῶ Νεπώ^Θ, τῆς τε πίστεως καὶ τῆς φιλοπονίας καὶ τῶν ταῖς γραφαῖς διατεθείς. καὶ τῆς πολλῆς ὑπακοῆς, ἥ μὲν νῦν πολλοῖς τῶν ἀδελφῶν ἐνθυμῆται. καὶ πάντῃ δὲ αἰδῶς ἀγῶν τὸν ἄνθρωπον ταύτῃ μάλλον, ἢ περὶ ἀνεπαύσατο. ἀλλὰ φίλῃ γὰρ καὶ περὶ μωρῶν πάντων ἡ ἀλήθεια ἐπαινεῖν τε χρὴ καὶ συγχαίρειν ἀφ' ὅσῳ, εἰ π^Θ ὁρθῶς λέγοιτο. Ἰζητάειν δὲ καὶ^C διδόνειν εἴ τι μὴ φαίνοιτο ὑγιᾶς ἀναγεγραμμένον. καὶ πρὸς μὲν παρόντα καὶ ψιλῶ λόγῳ δογματίζοντα, αὐτάρκεις ἢ ἂν ἡ ἀγραφοὺς ὁμιλία, δι' ἐρωτήσεως ἢ ἀποκρίσεως πέθεστα καὶ συμβιβάζεσθαι τὰς ἀντιδιαλεγόμενας γραφὰς ἢ ἐκκεκμημένης, ὡς δοκεῖ ποῖ, πιθανωτάτης, καὶ ἰσχυρῶν διδασκάλων τὸν μὲν νόμον καὶ τὰς προφῆτας τὸ μὴ δὲν ἡγούμενων. καὶ τοῖς Εὐαγγελίοις ἐπεὶ παρόντων. καὶ τὰς τῶν Ἀποστόλων ἑπιστολάς ἐκφαυλισάντων τῶν τῶν συγγράμματος τὰς διδασκαλίας ὡς μέγα δὴ π^Θ κεκρυμμένον μυστήριον καὶ ἐπαγγελουμένων, καὶ τὰς ἀπλῆς ἀδελφὰς ἡμῶν ἐν ἐνόντων ὑψηλὸν καὶ μεγαλεῖον φερόντων, ὅτε αὐτῶν ἐνδόξως καὶ ἀληθῶς ἐν τῇ Κυρίᾳ ἡμῶν Ἰησοῦ Φανείας, ὅτε τῆς ἡμετέρας ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἰσχυρῶς καὶ ὁμοιώσεως. ἀλλὰ μικρὰ καὶ θνητὰ καὶ οἷα τὰ νῦν ἐλπίζον ἀναπεθόντων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶ Θεοῦ. ἀνακαίον καὶ ἡμᾶς ὡς πρὸς παρόντα τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν διαλεχθῆναι Νεπώ^Θ. τὰς τοῖς μετ' ἑτέροις Ἰησοῦ λέγων. ἐν μὲν οὖν τῇ Ἀρσενούτῃ χρόνῳ^Θ, ἐνθα (ὡς οἶδας)

affirmabat. Cumque ex Joannis Revelatione opinionem suam stabilire se posse existimaret, librum quem de hac questione composuerat, confutationem Allegoristarum inscripsit. Hunc ergo Dionysius in libris de promissionibus acriter impugnat. Et in priore quidem libro suam ipsius sententiam de hac questione proponit. In secundo autem libro de Joannis Revelatione disputans, in ipso statim exordio Nepotis mentionem facit his verbis: Sed quoniam librum quendam proferunt Nepotis, quo quidem magnopere nituntur, quasi in eo certissimis argumentis demonstratum sit, Regnum Christi in terris futurum in plurimis quidem aliis rebus laudo Nepotem ac diligo, cum propter fidem tum ob diligentiam & studium Scripturarum; Postremo ob Psalmorum cantus multiplices, quibus plerique ex fratribus etiamnum magnopere delectantur. Magnoque honore ac reverentia hominem prosequor, vel ob id maxime quod ex hac vita migravit. Sed veritatem magis diligo, cunctisque praeferendam cenleo. Etenim ea quidem quae recte dicta sunt, absque invidia laudare ac probare debemus. Si quid verò secius scriptum est, id examinari à nobis & corrigi decet. Quod si ipse praesens adesset, & opinionem suam viva voce promulgaret, sufficeret fortasse simplex absque scripto colloquium, quo per interrogationes ac responsiones convincerentur adversarii & in pristinam concordiam revocarentur. Verum cum in publicum editus sit liber, isque ut nonnullis videtur ad persuadendum aptissimus: & cum quidam Doctores legem quidem ac Prophetas nihili faciant, evangelia sequi negligant: Apostolorum epistolas contemnant: huius verò libri doctrinam quasi magnum aliquod & arcanum sacramentum venditent; & simplices quosdam ex fratribus nostris nihil sublimis atque magnificentum, nec de glorioso prorsusque divino adventu Domini nostri, nec de resurrectione nostra, nostrique ad Christum aggregatione & assimilatione sentire patiantur, sed levia quaedam ac mortalia, & qualia nunc homines sperare solent in Regno dei cogitare jubeant: necesse est ut adversus fratrem meum Nepotem quasi praesentem, disputationem institua. Paucis deinde interpositis haec subiungit: Cum essem, inquit, in Arsenoëtica praefectura, in qua jampridem, ut nosti,

increbuit hæc opinio, adeo ut schismata & integrarum ecclesiarum defectio-
nes fierent; convocatis Presbyteris ac
Doctoribus qui per singulos vicos fra-
tribus prædicabant, præsentibus item
fratribus qui adesse voluerant, hortatus
sum illos ut ea doctrina palam in con-
cione examinaretur. Cumque hunc
librum tanquam scutum quoddam mu-
rumque inexpugnabilem mihi oppo-
suissem, tres continuos dies à prima lu-
ce usque ad vespæram cum ipsis sedens,
quæcumque in eo libro scripta erant,
discutere aggressus sum. Tum verò fra-
trum constantiam, & ardentissimum
cognoscendæ veritatis studium, & do-
cilitatem atque intelligentiam magno-
perè sum admiratus. Adeò moderatè
& ordine interrogationes rationesque
dubitandi, & assensiones à nobis fie-
bant. Ac studiosè quidem cavebamus,
ne ea quæ semel nobis placuissent, tam-
etsi falsa esse deprehenderentur, perti-
naciter defenderemus: nec aliorum
objectiones subterfugiebamus. Sed
quoad fieri poterat, ad ea de quibus in-
stituta erat disputatio eniti, eaque sta-
bilire conabamur: sin autem rationi-
bus convicti essemus, non pudebat nos
mutare sententiam, & aliis assentiri.
Quin potius cum bona animi con-
ficientia, absque ulla simulatione, ex-
pansis ad Deum cordibus, quæcumque
certissimis argumentis & auctoritate
sacrae Scripturæ confirmata essent, sus-
cipiebamus. Tandem denique Cora-
cio qui hujus doctrinæ auctor & signi-
fer fuerat, audientibus cunctis qui ade-
rant fratribus, pollicitus nobis & con-
testatus est, se in posterum hanc opinio-
nem amplexurum non esse, nec de ea
disputaturum, nec locuturum, nec po-
pulo prædicaturum; quippe qui argu-
mentis oppositis satis superque convic-
tus fuisset. Fratribus autem qui ade-
rant, hæc disputatio & omnium inter se
reconciliatio atque consensus non me-
diocrem attulit voluptatem.

CAPUT XXV.

De Ioannis Apocalypsi.

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 22.
23.

DEinde aliquanto post de Revela-
tione Ioannis ita scribit: Nonnulli
quidem ex iis qui nos præcesserunt, li-
brum hunc repudiarunt penitus ac refu-
tarunt; singula ejus capita refellentes,
eumque absque ullo sensu & ratiocina-
tione scriptum esse monstrantes. Ad hæc

A πρὸ πολλῶν τῶν ἐπεπόλαζε τὸ δόγμα, καὶ
σχίσματα καὶ διπασίας ὁλῶν ἐκκλησιῶν
γονέαι. συγκαλέσας τὰς πρεσβυτέρους καὶ
δασκάλους τῶν ἐν ταῖς κύμαις ἀδελφῶν
παρόντων καὶ τῶν βελομένων ἀδελφῶν, ἐ-
μοσία τὴν ἐξέτασιν ποιήσας, ὅλον γε πρὸς
τὴν ψάμην. Ἐτέτό μοι προσαγαγόντων
βιβλίον ὡς πῶλον καὶ τεῖχος ἀκαταμά-
χτον, συγκαθεδὲς αὐτοῖς τριῶν ἑξῆς ἡμερῶν
ἔω μέχρ' ἐσπέρας, διδύδινεν ἐπερὶ αὐτοῦ
γεγραμμένα. ἔθα καὶ τὸ εὐσταθὲς καὶ τὸ
λαληθὲς, καὶ τὸ εὐσχαροχθὲν καὶ σω-
τῆρι γὰς τῶν ἀδελφῶν, ὡς ἐν τῷ
B μέλ' ἐπιεικείας τὰς ἐρωτήσεις καὶ τὰς ἐπα-
ρήσεις καὶ τὰς συγκαθέσεις ἐποιήσαμεν.
μὲν ἐν παντὸς τρέψε καὶ φιλονείκως τῶν ἀπο-
δοξάντων ὡς ἐχέοντες, εἰ καὶ φαίνοντο ὀρθῶς
χοντα, ὡς αἰτητάμενοι. μήτε ὅ τὰς αἰδου-
γίας ὑποσέλλομενοι. ἀλλ' ἐς ὅσον οἶον τε
προκειμένων ἐπιβατεύειν καὶ κρατύνειν αὐ-
πειρώμενοι. μήτε εἰ λόγον αἰεῖ, μέγα
θεῶν καὶ συνομολογῶν αἰδέμενοι. ἀλλ' ἐπὶ
νειδῆτως καὶ ἀνυποκρίτως, καὶ ταῖς καρδίαις
C πρὸς τὸν Θεὸν ἠλωμέναις, τὰ ταῖς δο-
ξαι καὶ διδασκαλίαις τῶν ἁγίων γρα-
συνισανόμενα καλὰ δεχόμενοι καὶ τὴν
τῆς διδασκαλίας ταύτης δέχνητος καὶ εὐση-
καλόμενος Κορησίῳ, ἐν ἐπικρίῳ πάντων
παρόντων ἀδελφῶν ὁμολόγησε καὶ δεμα-
τύσας ἡμῖν, μήκέτι τέτω προσέξεν, καὶ
διαλέξας ὡς τῶν. μὴ ὅ μεμνησθῶ. καὶ
διδάξεν, ὡς ἱκανῶς ὑπὸ τῶν ἀνδραγαθῶν
ἡρημένον τῶν τε ἄλλων ἀδελφῶν οἱ πα-
ρὸντες ἔχαιρον ἐπὶ τῇ κοινολογίᾳ καὶ τῇ πρὸς
D τὰς συγκαθέσεις ἐς συνοδιᾶσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

Περὶ τῆς ἰωάννου Ἀποκαλύψεως.

EΙΘ' ἑξῆς ὑποδὲς ὡς τ' Ἀποκαλύ-
ψῳ τῶν ταῦτα φησὶ. Ἰνὲς μὲν ὅσω τῶν
πρὸ ἡμῶν ἠθέτησαν καὶ ἀνεσκέασαν πάντῃ
βιβλίῳ. καθ' ἑκάστον κεφάλαιον διδύδινον
ἀγνῶστον τε καὶ ἀσυλλόγιστον ἀπεφάνη

GALLIENUS.

ἰσχυροῦς τε τὴν ἐπιγραφὴν. Ἰωάννης γὰρ οὗτος
 εἰναι λέγῃσιν ἀλλ' ἐδ' Ἀποκαλύψιν εἶναι,
 τὴν σφοδρὰ καὶ παχὺ κεκαλυμμένην τῇ τῆς
 ἀγνοίας ὡς περ ἀσπίδι καὶ ἐχ' ὅπως τῷ
 Ἀποστόλῳ πᾶσι, ἀλλ' ἐδ' ὁλως τῶν ἀγίων ἢ
 τῷ δὲ τῆς ἐκκλησίας τέττα γεγονέναι ποιη-
 τὴν τὴν γραμμάτιον. Κληθένον δ' τὸν καὶ τὴν ἀπ'
 ἐκείνου κληθεῖσαν Κληρινθίαν συστησάμενον
 αἰεσιν, ἀξιόπιστον ἑπὶ φημίσαι θελήσαντα
 πᾶσι πλάσματι ὄνομα. τὸτο γὰρ εἶναι τῆς
 διδασκαλίας αὐτῆς τὸ δόγμα, ἑπὶ φημίσαι ἐσεῖς
 τὴν Χρυσῆ βασιλείαν. καὶ ὡς αὐτὸς ὡς ἐγὼ
 φιλοσώματιον ὡς καὶ πάντῃ σαρκικός, ἐν τῇ τοῖς
 αἰσθητοῖς ἐσεῖς. γὰρ ἐξ καὶ τῷ ἰσχυρῶς γὰρ ἐ-
 ρα πησιμοναίς, τετρεῖς στίχοις καὶ ποτοῖς καὶ
 γαμοῖς, καὶ δὲ ὡς εὐφημότερον ταῦτα φησὶ
 ποιῆσαι, ἐορταῖς καὶ θυσιαῖς καὶ ἐρεῖν σφα-
 γαῖς, ἐγὼ δ' ἀτετῆσαι μὲν ἐκ ἀν' τολμήσαι
 μετὰ βίβλιον. πολλῶν αὐτὸ διὰ σπασθῆς ἐχόν-
 των ἀδελφῶν. μείζονα δ' τῆς ἐμαυτῆς φρο-
 νήσεως τὴν ὑπολήψιν τὴν περὶ αὐτῆς λαμβά-
 νων, κεκρυμμένην εἶναι ἵνα καὶ θαυμασιωτέ-
 ραν τὴν καθ' ἑκάστον ἐκδοχὴν ὑπολαμβάνω.
 καὶ γὰρ μὴ συνήμι, ἀλλ' ὑπονοῶ γενεὴν πᾶσι
 βαυτιζέμενον ἐγκείμεν τοῖς ῥήμασιν. οὗτος ἰδίῳ
 ταῦτα μετῶν καὶ κέων λογισμῶ, πίσει δ'
 πλέον νεύων, ὑψηλότερα ἢ ὑπὸ ἐμῶ καλα-
 ληθῆναι νενομίκα καὶ οὗτος ἀποδοκιμάζω
 ταῦτα ἀ μὴ συνεώρακα. θαυμάζω δ'
 μάλλον ὅτι μὴ καὶ εἶδον. ἑπὶ τῇ τοῖς τὴν ὅλην
 τῆς Ἀποκαλύψεως βασιλείας γραφὴν, ἀ-
 δύνατον δ' αὐτὴν καὶ τὴν περὶ χειρὸς ἀποδεί-
 ξας νοεῖας διάνοιαν, ἐπιφέρει λέγων. σω-
 τεῖστας δὲ πᾶσαν, ὡς εἰπὴν, τὴν περὶ φη-
 τείαν, μακαρίζει ὁ Περὶ φητῆς τῆς τε φυ-
 λάσεως αὐτὴν, καὶ δὲ καὶ ἑαυτόν. μακά-
 ρειον γὰρ φησὶν ὁ τηρῶν τὰς λόγους τῆς περὶ
 φητῆς βίβλιος τέττα καὶ Ἰωάννης ὁ βλέ-
 πων καὶ ἀκούων ταῦτα. καλεῖσθαι μὲν οὖν αὐ-
 τὸν Ἰωάννην καὶ εἶναι τὴν γραφὴν Ἰωάννης ταύ-
 τῃ, οὗτος ἀντερῶ. ἀγίος μὲν γὰρ εἶναι ἵνα καὶ καὶ
 θεοπνεύστου συνανῶ. ἐμὴν ραδίως ἀν' συνθι-
 μὴν τῆς τοῖς εἶναι τὸν Ἀπόστολον, τὸν ὅν Ζεβε-
 δαῖον τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. ἐπὶ τὸ Εὐαγγέλιον
 τὸ καὶ Ἰωάννην ἐπιγεγραμμένον, καὶ ἡ ἐπιστολὴ
 ἡ καθολικὴ. τεκμαίρεται γὰρ ἐκ τῆς ἡθῆς
 ἡ κατέρας, καὶ τῆς τῷ λόγων εἶδους, καὶ τῆς

A inscriptionem libri falsam esse dicunt.
 Neque enim auctorem ejus esse Joan-
 nem. Sed neque eam Revelationem es-
 se, quippe quæ tam crasso tamque opa-
 co ignorantia obducta sit velo. Et non
 modo Apostolorum neminem, sed ne-
 ullum quidem è sanctis & ecclesiasti-
 cis viris hujus libelli conditorem fuisse
 affirmant. Cerinthus enim qui nomi-
 nis sui sectam conflavit, cum magnæ au-
 ctoritatis nomen ad faciendam fidem
 commentis suis vellet præfigere, Joan-
 nis titulum operi suo indidisse. Quippe
 hanc Cerinthus opinionem fuisse; Re-
 gnum Christi terrenum futurum: & in
 iis maximè rebus quas ipse utpote car-
 nalis & voluptatibus corporis deditus
 præcipuè concupiscebat, hæsurum: in
 ventris scilicet, & eorum quæ sub ven-
 tre sunt satietate: id est, in cibis ac pocu-
 lis, in nuptiis & in iis quibus ista hone-
 stius parari posse existimabat; festis ni-
 mirum & sacrificiis, & hostiarum ma-
 ctationibus. Ego verò librum illum re-
 jicere omnino non ausim, præsertim
 cum multi ex fratribus cum magni faci-
 ant. Sed hujusmodi de illo opinionem
 concipiens quasi sensus mei modum
 excedat, arcanam quandam planèque
 admirabilem singularum rerum intelli-
 gentiam latere existimo. Nam etsi ipse
 non intelligo, suspicor tamen altiore
 quandam sensum verbis subesse. Eaque
 non meo ipsius judicio metior atque
 aestimo: sed plus fidei tribuens, subli-
 miora esse censeo quàm ut à me perci-
 piantur. Nec ea condemno quæ intelli-
 gere non potui: verum inde admiror
 magis quod capere non possum. Post-
 hæc integro Revelationis libro exami-
 nato; postquam apertissimè ostendit,
 eum prorsus intelligi non posse juxta
 obviū verborum sensum, hæc subijcit:
 Absoluta demum universa prædictione
 D sua, Propheta beatos pronuntiat tum
 eos qui eam servaverint, tum seipsum.
 Beatus, inquit, qui servat verba Pro-
 phetia libri hujus: & ego ipse Joannes
 qui hæc vidi atque audiui. Joannem
 igitur hunc vocari, & librum à Joanne
 scriptum esse, non inficior. Fateor e-
 nim sancti cujusdam & divino spiritu
 afflati viri id opus esse. Sed hunc
 ipsum esse Apostolum, Zebedæi fi-
 lium, Jacobi fratrem; cujus est evan-
 gelium illud quod secundum Joannem
 inscribitur, & epistola catholica; haud
 facile concesserim. Nam ex utriusque
 genio & forma loquendi, & ex libelli
 M m

totius ductu ac dispositione, non unum eundemque Scriptorem esse conjicio. Quippe evangelista quidem nullibi nomen suum adscribit: nec semetipse, aut in evangelio, aut in epistola prædicat. Et paulò post subdit: Joannes verò nusquam, nec tanquam de seipso nec tanquam de altero. At ille qui Revelationem scripsit, in ipso statim exordio nomen suum præfigit cum ait: Revelatio Jesu Christi quam dedit ipsi ut palam faceret servis suis celeriter, & significavit mittens per angelum suum Joanni servo suo, qui testificatus est Verbum Dei & testimonium ejus quæcumque vidit. Ad hæc epistolam scribit. Joannes, inquit, septem ecclesiis quæ sunt in Asia: Gratia vobis & pax. Evangelistes verò ne Catholicæ quidem epistolæ nomen suum præfixit; sed absque ulla verborum ambage ab ipso divinæ revelationis mysterio exorsus est. Quod fuit, inquit, ab initio: quod audivimus, quod vidimus oculis nostris. Ob hujusmodi enim Revelationem Petrum Dominus beatum prædicavit his verbis: Beatus es Simon fili Jonæ, quia caro & sanguis non revelavit tibi, sed Pater meus qui in cælis est. Sed neque in secunda ac tertia, quæ Joanni vulgò adscribuntur, epistolis, quamvis brevissimis, Joannis vocabulum prostat: verum absque ullo nomine senior inscribitur. Alter autem ille non satis habuit nomine suo semel edito narrationem deinceps prosequi: sed iterum repetit: Ego Joannes, frater & confors vester in tribulatione & regno & in patientia Jesu; Fui in insula quæ Patmos vocatur, propter verbum Dei & testimonium Jesu. et sub finem libri rursus hæc addit: Beatus qui servat verba Prophetiæ libri hujus, & ego Joannes qui hæc vidi & audi. Joannem igitur esse auctorem hujus libri, ipsi id affirmanti credendum est. Sed quisnam ille fuerit Joannes, incertum. Neque enim seipsum esse dicit, sicut in evangelio sæpius dicitur, Discipulum illum quem dilexit Dominus: aut illum qui supra pectus Domini recubuit; aut fratrem Jacobi: aut illum denique qui Dominum vidit atque audivit. Aliquid enim horum quæ memorata sunt certè dixisset, si seipsum liquidò voluisset ostendere. Sed horum quidem nihil posuit: fratrem verò duntaxat & con-

A Ἐβιβλίς διεξαγωγῆς λεγομένης, μὴ τὸν αὐτὸν εἶναι. ὁ μὲν γὰρ Εὐαγγελιστὴς, ἐδάμνατο τὸ ὄνομα αὐτῆς παρελθόντος. ἐδὲ κηρύσσει ἐαυτὸν ὅτι ἐστὶν διὰ τῆς Εὐαγγελίας, ὅτι ἐστὶν διὰ τῆς ὁδοῦ. εἰς ἡμᾶς, πάλιν ταῦτα λέγει Ἰωάννης, ἐδάμνατο ὡς πατὴρ αὐτοῦ, ἐδὲ ὡς πατὴρ ἐκείνου ὃς τὴν Ἀποκάλυψιν γράψας, ἐυδὶς ἐαυτὸν ἐν δόξῃ περὶ τῆς ἀποκαλύψεως. Ἀποκαλύπτει Ἰησοῦ Χριστοῦ ἣν ἔδωκεν αὐτῷ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἐν τάχει καὶ ἐσήμανεν διὰ τὸν ἀγγέλου αὐτοῦ τὸ δέλω αὐτῷ ὅς ἐμαρτύρησε τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ ὅσα εἶδεν. εἶτα καὶ ὁ πρὸς τὰς ἐκκλησίας ταύτας γράφει. Ἰωάννης ταῖς ἐπὶ τὰς ἐκκλησίας ταύτας ἐν τῇ Ἀσίᾳ, χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη. ὁ δὲ γὰρ Εὐαγγελιστὴς, ἐδὲ τῆς καθολικῆς ὁδοῦ ὅτι γράφει ἐαυτὸν τὸ ὄνομα. ἀλλὰ ἀπερὶ τῆς αὐτοῦ τῆς μυστικῆς τῆς θείας Ἀποκαλύψεως ἤξετο ὅτι ἐν δόξῃ. ὁ ἀκηκόαμεν, ὁ ἐκκαμιντοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. ἐπὶ ταύτῃ τῇ Ἀποκαλύψει καὶ ὁ Κύριος τὸν Πέτρον ἐμαρτύρησεν εἰπὼν μακάριος εἰ Σίμων βασιλεὺς ὅτι ἄρξῃ καὶ αἶμα ἐκ ἀποκαλύψεως. ὁ πατὴρ μου ὁ ἐξουσίαν ἔχει ὅτι ἐν τῇ δόξῃ. C ρα φερεμένη Ἰωάννης καὶ τρίτη, καὶ ταῖς βραβείαις ἔσται ἐπιστολαῖς, ὁ Ἰωάννης ὀνομασθεὶς κείναι. ἀλλὰ ἀνώνυμος ὁ περὶ ἐκτετατοῦ γράφει. ὅτι γὰρ ἐδὲ ἀνταρκτικῶς ἐνομινα ἀπαξ ἐαυτὸν ὀνομάσας, διηγεῖται τὰ ἐκείνου ἀλλὰ πάλιν αἰαλαμδάνει. ἐγὼ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν, καὶ συκοινωνὸς ἐν τῇ ἐλπίδι καὶ βασιλείᾳ καὶ ἐν ὑπομονῇ Ἰησοῦ, ἐξ ἡμερῶν ἐν τῇ ἡσέω τῇ καλεσμένῃ Πάτμῳ, διατὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ. καὶ ἐν τῇ περὶ τὰ τέλει ταῦτα εἶπε. μακάριος ὁ παρατηρῶν τὰς λόγους τῆς προφητείας τῆς βιβλίου ταύτης. καὶ ὁ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα. D μὴ οὖν Ἰωάννης ἐστὶν ὁ ταῦτα γράφων, ἀλλὰ ὁ πρὸς τὸν πρὸς τὸν ποιεῖν ὅτι ἐστὶν, ἀδελφόν. ἐγὼ εἶπεν ἐαυτὸν εἶναι, ὡς ἐν τῇ Εὐαγγελίᾳ ποιεῖται, τὸν ἡγαπημὸν ὑπὸ τῷ Κυρίῳ μαρτυρῶν. ἐδὲ τὸν ἀναπεσόντα ἐπὶ τὸ σῆμα αὐτοῦ ἐδὲ τὸν ἀδελφὸν Γαβριὴλ. ἐδὲ τὸν αὐτοῦ καὶ αὐτήκοον τῷ Κυρίῳ ἡρώμῳ. εἶπε γὰρ πρὸς τὸν πρὸς τὸν ἀδελφὸν, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐαυτὸν ἐμφανίσαι βεβαίως. ἀλλὰ τὸν μὴ εἶδεν. ἀδελφὸν δὲ ἡμῶν καὶ συκοινωνόν

GALLIENUS.

ἔπειτα καὶ μαρτυροῦντος, καὶ μακάριον ὅτι τῇ
 ἡμεῖς καὶ ἀκοῇ τῆς Ἀποκαλύψεως. πολλὰς δὲ
 ὁμωμυμὰς Ἰωάννη τῷ Ἀποστόλῳ νομίζω γε-
 νῆται. οἱ δὲ τὴν πρὸς ἐκείνον ἀγάπην, καὶ
 τὸ θαυμάζειν καὶ ζητεῖν, ἀγαπηθῆναι τε ὁ-
 μωμὸς αὐτῷ βέλεσθαι ὑπὸ τοῦ Κυρίου, καὶ τὴν
 ἐπωνυμίαν τὴν αὐτῷ ἡσάσσαντο. ὥστε καὶ
 ὁ Παῦλος πολὺς καὶ δὴ καὶ ὁ Πέτρος ἐν τοῖς
 τῶν πιστῶν παισὶν ὀνομαζέσθαι. ἐστὶ μὲν οὖν καὶ
 ἕτερος Ἰωάννης ἐν ταῖς πρᾶξεσι τῶν Ἀποστό-
 λων ὁ Ἀπκλῆθεις Μάρκος. ὃν Βαρνάβας καὶ
 Παῦλος ἐαυτοῖς συμπάρελαβον. καὶ ὁ καὶ
 πάλιν λέγει, εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑποπρέττω. εἰ
 δὲ ὁ γράφας ἐστὶν, οὐκ ἂν φαίλω ἐδὲ γὰρ
 ἀφίχθαι σὺν αὐτοῖς εἰς τὴν Ἀσίαν γε-
 γραῖται ἀλλὰ ἀναχθέντες μὲν φησὶν διὰ τῆς
 Πάφου οἱ καὶ Παῦλον, ἦλθον εἰς Πέργην
 τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας
 ἀπ' αὐτῶν, ὑπέστρεψεν εἰς Ἱερουσόλυμα. ἀλ-
 λων δὲ πναοίμαι τῶν ἐν Ἀσίᾳ χρομῶν, ἐπεὶ
 καὶ οὗτοι φασὶν ἐν Ἐφέσῳ γινέσθαι μνημαῖα, καὶ
 ἐκείτῃ Ἰωάννης λέγεσθαι. καὶ διὰ τῶν νοημά-
 των καὶ τῶν ρημάτων καὶ τῆς συντάξεως αὐ-
 τῶν, εἰκότως ἕτερος ὁ καὶ παρ' ἐκείνον ὑπονο-
 ῖσθαι. σὺν αὐτοῖς μὲν γὰρ ἀλλήλοις τὸ Εὐα-
 γέλιον καὶ ἡ Ἐπιστολή, ὁμοίως τε ἀρχοῦναι. τὸ
 μὲν φησὶν, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, ἡ δὲ, ὅτι ἡ ἀπαρ-
 χῆς. τὸ μὲν φησὶ, καὶ ὁ λόγος ἑαυτὸν ἐχέοντα καὶ
 ἐκλυῖσεν ἐν ἡμῖν. ἔθεασαμεθα τὴν δόξαν
 αὐτοῦ, δόξαν, ὡς μονογενὲς πατρὸς ἡ ὅτι τὰ
 αὐτὰς μικρὰ παρηλλαγμένα. ὁ ἀκηκόαμεν.
 ὁ ἑώρακα μὲν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν. ὁ ἑθα-
 σάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ἡμῶν ἐληλάφησαν πε-
 εἰτὲ λόγος τῆς ζωῆς. καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη.
 ταῦτα γὰρ παρακρέβει, διατενόμενός τις D
 ἐν τοῖς ἐξῆς ἐδήλωσε πρὸς τοὺς οὐκ ἐν Ἰερου-
 σάλει φάσκοντας ἐληλυθέναι τὸν Κύριον διὰ καὶ
 σὺν ἡμῖν ὁπμὲν, καὶ ὁ ἑώρακα μεν μαρ-
 τυροῦμεν. καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν
 τὴν αἰώνιον, ἥ τις ἦν πρὸς τὸν πατέρα,
 καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν. ὁ ἑώρακα μεν καὶ ἀ-
 κηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν ἔχειται αὐ-
 τῷ καὶ τῶν προθέσεων οὐκ ἀφίσταται. διὰ
 δὲ τῶν αὐτῶν κεφαλαίων καὶ ὀνομάτων
 πάντα διεξέρχεται ὡς τινὰ μὲν, ἡμεῖς
 σὺν τῷ ὑμῶν ὑπομνήσμεν. ὁ δὲ πρὸς τοὺς
 ἐν τῷ γράμῳ, εὐρήσει ἐν ἐκαστῷ πολλὰ

A fortem nostrum sese appellavit, & te-
 stem Jesus beatum denique ob visam at-
 que auditam Revelationem. Ac pluri-
 mos quidem fuisse opinor Joanni Apo-
 stolo cognomines: qui propter singula-
 rem erga illum benevolentiam, & quod
 hominem mirarentur ac suspicerent, &
 perinde ac ille à Domino diligi ambi-
 rent, hoc cognomentum adamaverint:
 quemadmodum ex fidelium liberis mul-
 tos Pauli Petrique nominibus appella-
 tos videmus. Est etiam alius Joannes in
 Actibus Apostolorum cognomento
 Marcus, quem Barnabas & Paulus co-
 mitem sibi adjunxerunt. De quo etiam
 rursus dicitur: Habebant autem Joannem ministrum. An hic sit qui Revela-
 tionem scripsit, mihi non liquet. Neque
 enim una cum illis in Asiam venisse per-
 hibetur. Sed cum solvissent, inquit, à
 Papho, Paulus quidem Perge in Pamphy-
 lia profectus est; Joannes verò disce-
 dens ab illis, reversus est Hierosoly-
 mam. Alium igitur esse cenfeo: unum
 scilicet eorum qui in Asia versati sunt.
 Duo enim apud Ephesum sepulcra fuisse
 traduntur: utrumque Joannis nomi-
 ne insignitum. Ex sententiis quoque &
 ex verbis eorumque collocatione, faci-
 le conjicitur hunc ab illo diversum fuisse.
 Nam Evangelium & epistola sibi mu-
 tuo consonant, & eodem ordiuntur
 modo. Sic enim incipit Evangelium: In
 principio erat verbum. Epistola verò:
 Quod fuit ab initio. In illo dicitur: Et
 Verbum caro factum est, & habitavit in
 nobis. Et vidimus gloriam ejus, glo-
 riam quasi unigeniti à Patre. Hæc verò,
 eadem habet, paulisper tantum immu-
 tata: Quod audivimus, quod vidimus
 oculis nostris, quod perspeximus, &
 manus nostræ contrectaverunt, de
 Verbo vitæ: & vita manifestata est.
 Hæc enim ille veluti modulationis
 prologia præmittit, adversus eos qui
 Christum in carne advenisse negabant,
 ut in sequentibus ostendit. Quamob-
 rem de industria subjunxit: Et quod
 vidimus testamur, & annuntiamus vo-
 bis vitam æternam, quæ erat apud
 Patrem & apparuit nobis. Quod vi-
 dimus & audivimus annuntiamus vo-
 bis. Adeo totus ex se ipse pendet, & à
 propositionibus suis ne latum quidem
 unguem discedit: sed iisdem pene ca-
 pitibus ac verbis cuncta prosequitur.
 Ex quibus nos quidem nonnulla brevi-
 ter suggeremus. Qui verò attentè
 perlegerit, in utroque sæpius vitam,
 Mm ij

A. 15.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣ'.

Περί τῶν ἐπιστολῶν Διονυσίου.

Εἰ ταύταις τῶν Διονυσίου φέρονται καὶ ἄλλαι πλείους ἐπιστολαί ὡς αἱ καὶ Σαβελλίου ἑσθλῆς ὡς Ἀμμωνά τῆς καὶ Βερνίκου ἐκκλησίας ἐπίσκοπον. καὶ ἡ πρὸς Τελεσφόρον. καὶ ἡ πρὸς Εὐφράνορα καὶ πάλιν Ἀμμωνα καὶ Εὐπορον. σωτάθει δὲ αὐτῆς αὐτῆς ὑποθέσεως καμῖλλα τέσσαρα συγγραμμάτα. ἃ τῶ καὶ Ῥώμῃ ὁμωνύμῳ Διονυσίῳ ὡς ὁσφωνεί. καὶ πλείους δὲ ὡς αὐτὰς εἰσὶν αὐτὰ παρ' ἡμῶν ἐπιστολαί. καὶ δὲ καὶ πολυεπεὶς λόδοι ἐν ἐπιστο-
 λῇ χαρακτὴρ γραφέντες ὡς οἱ αὐτοὶ φύσεως Τιμοθέῳ τῶ παιδὶ ὡς ὁσφωνήμενοι, καὶ ὁ αὐτοῦ περὶ αὐτῶν ὅτι καὶ αὐτὸν Εὐφράνορα ἀνατέθεικεν ἐπὶ ταῖς καὶ Βασιλείῃ τῇ καὶ Πεισά-
 πολιν παρθικῶν ἐπίσκοπῳ γράφων, φησὶν αὐτὸν εἰς τὴν δεξὴν ἐξήγησιν πεποιθὸς τῇ ἐκκλησίᾳ. διαφόρους δὲ ἡμῶν καὶ ὡς τῇ καὶ ἀλλοιῶν ἐπιστολῶν. τοσαῦτα ὁ Διονύσιος. ἀλλὰ ἡ δὲ καὶ τὴν περὶ τῶν ἰσορίαν, φέρεται καὶ τὴν κατ' ἡμᾶς τοῖς μετέπειτα γνωρίζον ἡμεῖς ὅποια τις ἦν, ὡς ἀδῶμεν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Περί Παύλου τῆς Σαμοσατίας καὶ τῆς ἐν Ἀντιόχειᾳ συστάσεως ἐν αὐτῇ αἵρεσεως.

Ἐξ ὅτων τῶν Ῥωμαίων ἐκκλησίας ἔτεσιν ἑνδεκά πρὸς ἄντα, διαδέχεται τῶ καὶ Ἀλέξανδρου ὁμωνύμῳ Διονυσίῳ. ἐν ταῖς δὲ καὶ Δημητρίῳ καὶ Ἀντιόχειαν τὸν βίον μεταλλάξας, τὴν ἐπίσκοπὴν Παύλου ὁ ἐκ Σαμοσατίας ὡς ἀλαμβάνει. τότε δὲ ταπεινὰ καὶ χαμαιπετῇ περὶ τῆς Χρυσῆς ὡς τὴν ἐκκλησιαστικὴν διδασκαλίαν φερόμενος, ὡς
 καὶ τὴν φύσιν ἀνθρώπου γρομένε, ὁ μὲν καὶ Ἀλέξανδρου Διονυσίου ὡς ἀκλήθεις ὡς ἀν ἐπὶ τὴν Σύνοδον ἀφίκοιτο. γῆρας ὁμῶς καὶ ἀδένειαν τῶ ὡς αἰτίας αἰτίας αἰτίας, ἀναπύεται τὴν παρυσίαν, δι' ἐπιστολῆς τὴν αὐτῇ γρομῶν ἡμεῖς περὶ τῆς ζητῶμενης ὡς ἀσῆσας. οἱ δὲ λοιποὶ τῶ ἐκκλησιῶν ποιμένες, ἀλλὰ ἀλλοθεν ὡς ἐπὶ λυμεῶνα τῆς Χρυσῆς ποιμνῆς συνίσταν, οἱ πάντες ἐπὶ τὴν Ἀντιόχειαν ἀφύγοντες.

CAPUT XXVI.

De epistolis Dionysii Alexandrinorum Episcopi.

Præter has exstant aliæ complures Dionysii epistolæ. Inter quas sunt illæ contra Sabellium scriptæ ad Ammonem Berenicensem episcopum. Alia item ad Telesphorum, & ad Euphranorem altera. Alia tursus ad Ammonem & Euporum. Quatuor etiam libros de eodem argumento composuit, quos gentili suo Dionysio Romanorum episcopo nuncupavit. Sed & aliæ plures sunt apud nos illius epistolæ: & prolixiores libri epistolari forma ac stilo conscripti. Cujusmodi sunt illi de naturalibus, Timotheo puero dedicati. Item liber de tentationibus, quem etiam Euphranori nuncupavit. Ipse præterea in epistola quam ad Basilidem Pentapolitanum episcopum scripsit, Commentarium se composuisse testatur in principium libri qui ecclesiastes dicitur. Porro ad hunc Basilidem varias etiam epistolas scriptas nobis reliquit. Atque hæc sunt Dionysii Scripta. Verum his jam expositis, nunc tandem quæ qualisque fuerit ætas nostra, posterorum notitiæ tradamus.

C

CAPUT XXVII.

De Paulo Samosateno, & de heresi ab eodem Antiochia instituta.

Cum igitur Xystus undecim annis ecclesiæ Romanæ præfuisset, in ejus locum successit Dionysius, Alexandrino illi cognominis. Sub idem tempus defuncto Antiochiæ Demetrio, Paulus Samosatensis episcopatum suscepit. Hic cum adversus ecclesiæ doctrinam nimis abjectè & humiliter de Christo sentire cœpisset, quasi is nihil supra communem hominum naturam habuisset; Dionysius Alexandrinæ ecclesiæ episcopus rogatus ut ad Concilium veniret, adventum quidem suum distulit, senectutem & infirmitatem corporis causatus. Ceterum quid ipse de hac questione sentiret, per epistolas indicavit. At reliqui ecclesiarum pastores undique exciti, tanquam adversus gregis Dominici vastatorem, simul omnes Antiochiam convenerunt.

Mm iij

CAPUT XXVIII.

De Episcopis qui tunc præ ceteris insignes fuerunt.

INter quos maximè eminebant Fir-
milianus Cæsareæ Cappadocum epi-
scopus: Gregorius & Athenodorus fra-
tres, ecclesiarum apud Pontum episco-
pi: Helenus quoque Tarſi, & Nicomas
Iconii Antistites. Sed & Hymenæus
qui ecclesiam hierosolymitanam rege-
bat, & Theotecnus qui Cæsariensem il-
li finitimam administrabat. Maximus
præterea, qui Bostrensem ecclesiam
summa cum laude gubernavit. Sexcen-
tos quoque alios qui unà cum Presby-
teris & Diaconis eo confluerunt, ne-
quaquam difficile fuerit recensere. Ve-
rùm hi quos dixi, illustres præ ceteris
habebantur. Omnibus igitur vario tem-
pore diversimode ac sæpenumero in u-
num cocuntibus, multæ disputationes
& quæstiones in uno quoque consensu agi-
tate sunt; cum hinc Samofatenſis Pau-
lus dogmatis sui novitatem occultare
adhuc niteretur; illinc sacerdotes hære-
sim illius & adversus Christum blasphemiam
denudare atque in medium produ-
cere laborarent. Dum hæc aguntur,
Dionysius extremum diem obiit, anno
Principatus Galliæni duodecimo, cum
Alexandriæ episcopatum septemdecim
annis obtinuisset. In ejus locum
subrogatus est Maximus. At Galliænus
Imperio per quindecim continuos an-
nos administrato, Claudium successo-
rem reliquit. Qui cum biennium im-
peravisset, Aureliano deinceps tradi-
dit Principatum.

CAPUT XXIX.

Qualiter Paulus convictus à Malchione Presbytero qui prius Sophista fuerat, abdicatus est.

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 28.

HUjus temporibus postrema Syno-
dus innumerabilium ferè episco-
porum congregata est: in qua auctor ille
nefarie apud Antiochiam hæreseos Pau-
lus, convictus & ab omnibus manifestis-
simè deprehensus falsi dogmatis reus, ab
universa quæ sub cælo est ecclesia catho-
lica eliminatus est. Præcipuè verò illum
coarguit, & latere cupientem confuta-
vit Malchion quidam: vir disertissimus;
quippe qui Sophisticæ apud Antio-
chiam scholæ præfuerat: & qui ob fidei

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ.

Περί τῶν ἐν γυναιξὶ μένων διαφάνων ἑπισκόπων.

ΤΟΥΤΩΝ Οἱ ΜΑΛΙΣΑ ΔΙΕΨΕΠΟΝ, ΦΙΡΜΙ-
ΛΙΑΝΟΣ ΜΕΝ Τῆ ΚΑΠΠΑΔΟΚΩΝ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ Ε-
ΠΙΣΚΟΠΟΥ, ΤῆΝ ΤΡΗΓΟΡΙΟΥ, ΤῆΝ ΑἸΘΗΝΟΔΩΡΟΥ
ΑΔΕΛΦΟΙ, ΤῆΝ ΠΟΝΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΙΩΝ ΠΟΙΜΕΝ,
ΚΑΙ ΕΠΙ ΤΕΤΟΙΣ ΕΛΕΝ ΤΗΣ ΕΝ ΤΑΡΣΩ ΠΑΡΘΕ-
ΝΙΑΣ, ΚΑΙ ΝΙΚΟΜΑΧΟΣ ΤῆΝ ΙΚΟΝΙΩΝ. ΕΜΗΝ ΑΛΛΑ ΚΑΙ
ΕΝ ΓΕΡΓΟΛΥΜΟΙΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΥΜΕΝΑΙΟΣ. ΤῆΝ
ΟΜΟΡΟΝ ΤΑΥΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΘΕΟΤΕΚΝΟΣ. ΜΑΧ-
ΜΟΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΤΕΤΟΙΣ, ΤῆΝ ΚΥ ΒΟΣΩΝ. ΤῆΝ
ΑΔΕΛΦΩΝ ΔΙΑΨΕΠΩΣ ΗΓΕΙΤΟ. ΜΕΛΕΤΕΣ ΤΕ
ΛΕΞΕΑΝ ΔΟΠΟΡΗΣΑΙ ΠΙΣ ΑΜΑ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙ
ΔΙΑΚΟΝΟΙΣ, ΤΗΣ ΑΥΤΗΣ ΕΝΕΚΕΝ ΑΙΤΙΑΣ ΕΝ Τῇ
ΡΗΜΕΝΗ ΠΟΛΕΙ ΤΗΝΙΚΑΔΕ ΣΥΓΚΡΕΤΗΘΕΙΣ ΑΠΟ-
ΡΙΘΜΕΜΕΝΟΣ ΑΛΛΑ ΤΕΤΩΝ ΓΕ ΟΙ ΜΑΛΙΣΑ Ε-
ΦΑΝΕΙΣ ΟΙΔΕ ΗΣΑΝ. ΠΑΝΤΩΝ ΟΙΩΝ ΚΑΙ ΚΑΙΡΟΣ
ΦΟΡΩΣ ΚΑΙ ΠΟΛΛΑΚΙΣ ΕΠΙ ΤΑΥΤΟ ΣΥΝΙΣΤΑΝΤΩΝ
ΥΠΟΧΟΙ ΚΑΙ ΖΗΤΗΣΕΙΣ ΚΑΘ' ΕΚΑΣΤΗΝ ΑΝΕΚΕΝΟΜΩΤΟΝ
ΝΟΔΟΝ. ΤΩΝ ΜΕΝ ΑΜΦΙ ΤΟΝ ΣΑΜΟΣΑΙΕΑ, ΤΑΤΗ
ΕΤΕΡΟΔΟΞΙΑΣ ΕΠΙΚΡΥΠΤΗΝ ΕΤΙ ΚΑΙ ΤΩ ΧΑΛΚΕΔΩΝΕ
ΔΙΑΙΤΗΡΕΩΜΕΝΩΝ ΤΩΝ ΔΥΝΑΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ
ΝΕΡΩΝ ΑΓΓΕΛΙΑΝ ΤΗΝ ΑΙΡΕΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΙΣ ΧΡΙ-
ΣΤΟΥ ΒΛΑΣΦΗΜΙΑΝ ΑΥΤΕΣ ΔΙΑ ΣΠΕΡΔΗΣ ΠΟΝΕΜΕΝΩΝ
ΕΝ ΤΕΤΩ ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ ΤΕΛΕΩΤΑ, ΚΑΙ ΤΟ ΔΕ
ΚΑΤ' ΕΤΕΡΑ Τῆ ΓΑΛΛΙΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ, ΤΩ
ΤΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑΝ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΕΠΙ
ΕΠΙΧΑΙΔΕΚΑ ΔΙΑΔΕΧΕΤΑΙ ΤΟΝ ΑΥΤΟΝ ΜΑΧΜΟΝ
ΓΑΛΛΙΝΗΣ ΔΕ Φ' ΟΛΟΙΣ ΕΙΝΑΥΤΟΙΣ ΠΕΡΙΕΧΑΙΩΝ
ΤΗΝ ΔΕΧΗΝ ΚΕΚΡΕΤΗΚΟΤΟ, ΚΛΑΥΔΙΟΥ ΚΑΙ
ΔΙΑΔΟΧΟΥ. ΔΕΥΤΕΡΩΝ Δ' ΟΥΔΕ ΔΕΛΘΩΝ ΕΤΕΡΩΝ
ΑΥΡΗΛΙΑΝΩ ΜΕΛΑΔΙΔΩΣΙ ΤΗΝ ΗΓΕΜΟΝΙΑΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ.

*Ὅπως ὁ Παῦλος ἐλθὼν εἰς τὸν Μαλχίωνος τοῦ ἐπισκόπου
ἐκ τῶν σοφιστῶν, ἐξέκρυψε.*

ΚΑΤ' ὃν ΤΕΛΕΥΤΑΙΑΣ ΣΥΓΚΡΕΤΗΘΕΙΣ ΤΟΙΣ
ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΩΝ ΣΥΝΟΔΟΣ, ΦΑΝΕ-
ΤΕΙΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΠΑΝΤΩΝ ΗΔΗ ΣΑΦΩΣ ΚΑΤΕ-
ΓΝΩΘΕΙΣ ΕΤΕΡΟΔΟΞΙΑΝ ΟΤΗΣ ΚΑΙ ΑΝΙΣΤΟΧΕΙΑΝ
ΕΙΣΕΩΣ ΔΟΧΗΓΟΣ, ΤΗΣ ΥΠΟ ΤΟΝ ΕΡΑΝΟΝ ΚΑ-
ΘΟΛΙΚΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΔΟΠΟΚΡΥΠΤΕΙΣ. ΜΑΛΙΣΑ
ΔΕ ΑΥΤΟΝ ΕΥΘΥΝΑΣ ΕΠΙΚΡΥΠΤΟΜΕΝΟΝ ΔΥΝΑΜΕΝΩΝ
ΜΑΧΜΟΝ ΑΝΗΡ ΤΑΤΕ ΑΛΛΑ ΛΟΓΙΟΝ. ΚΑΙ
ΦΙΣΕ ΤῆΝ ΕΠ' ΑΝΙΣΤΟΧΕΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΑΙΔΕΥ-

AURELIANUS.

πρίαν διατρέχεις πρεσβυτέρους. ἔμην ἀλλὰ καὶ διὰ
πρεσβυτέρων τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως γνη-
στῆς, πρεσβυτέρους τῆς αὐτοῦ παροικίας ἡ-
μεῖς οὗτοι ἐπιτημεκμύων ταχυ-
γραφοῦν, ἵτησιν πρὸς αὐτὸν ἐπιστάμενοι
καὶ εἰς δευρὸν φερομένους ἴσμεν, μόνος ἔχουσε
τῶν ἄλλων κρυφίαν ὄντα καὶ ἀπατηλὸν φωρ-
σαι τὸν ἄνθρωπον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

Πρὸς τὸν Πάυλον ἐπιστάμενος τὸν ἐπιστάμενον.

Μετὰ δὲ οὕτω ἐν κοινῇ γνώμῃ οἱ ἐπι-
ταυτο συγκεκρημένοι ποιμένες δια-
κονοῦντες ἐπιστάμενοι εἰς πρῶτον τῶν τε
Ρωμαίων Ἐπισκόπων Διονυσίου καὶ Μαξίμου
καὶ Ἀλεξάνδρειαν, ἐπὶ πάσας διαπέ-
μειντας ἐπαρχίας, τὴν αὐτῶν παρὰ
πᾶσι φανερὰν καθιστάντες, καὶ τὸ Παῦλον
τὸν διάφορον ἑτεροδοξίαν, ἐλέγχοντες τε καὶ
ἐκκαθάρσαντες πρὸς αὐτὸν ἀνακεκλήκασι, καὶ ἐτι-
μῶν πάντα βίον τε καὶ τρόπον τῶν ἀνδρῶν δι-
γνώσκοντες. Ὡς ὅν μνήμης ἐνεκεν καλῶς ἀνέχοι
ταῦτα αὐτῶν ἐπὶ τῇ παρόντι διελθεῖν τὰς
Φωνάς. Ἐπιστολὴ Διονυσίου καὶ Μαξίμου καὶ
τῶν καὶ τὴν οἰκουμενὴν πᾶσι συλλειτουργοῖς ἡ-
μεῖς Ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις καὶ διακόνους.
καὶ πάσῃ τῇ ἐκ τῶν ἑσπερίων καθολικῇ ἐκκλη-
σίᾳ, Ἐλένης καὶ Ὑμέναιος καὶ Θεοφίλος καὶ Θεό-
τεκνος καὶ Μαξίμος Περσῶν Νικόμας καὶ
Αἰλιανὸς καὶ Παῦλος καὶ Βώλανος καὶ Πρωτογέ-
νης καὶ Ἰεράριος καὶ Εὐτύχιος καὶ Θεόδωρος καὶ
Μαλχιὸν καὶ Λέκιος καὶ οἱ λοιποὶ πάντες οἱ
συνῆμιν παροικούντες τὰς ἐξ ἡσ πόλεις καὶ ἐθνη
Ἐπισκοποὶ καὶ πρεσβύτεροι καὶ διακονοὶ καὶ αἱ
ἐκκλησίαι καὶ Θεοὶ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοὶ ἐν
Κυρίῳ χάρις τέτοις καὶ βραχεία, ἐπιλέγον-
τες ταῦτα ἐπετέλλομεν ὅτι ἅμα καὶ παρεκα-
λέμεν πολλὰ καὶ τῶν μακρῶν Ἐπισκόπων,
ἐπὶ τὴν θεραπείαν τῆς θανατηφόρου διδασκα-
λίας, ὡς περὶ Διονυσίου τὸν ἐπὶ τῆς Ἀλεξαν-
δρείας καὶ Φιρμιλιανὸν τὸν δὲ τῆς Καππαδο-
κίας, τὰς μακαρίτας ὧν ὁ μὲν ἐπέσειλεν εἰς
τὴν Ἀντιόχειαν, τὸν ἡγεμόνα τῆς πλάνης καὶ
πρεσβυτέρους ἀξιώσας καὶ πρὸς πρόσωπον
γράψας αὐτοῖς, ἀλλὰ τῇ παρεκλήσει πᾶσιν ἡς
καὶ τὸ ἀντίγραφον ὑπετάξαμεν ὅτι Φιρμι-
λιανὸς καὶ δὲ ἀφικόμενος κατέγνωμεν τῶν ὑπὸ
ἐκείνου καυώμενων, ὡς ἴσμεν καὶ μαρτυ-

A Christiana sinceritatem, in ejus loci ec-
clesia Presbyterii honorem erat confe-
cutus. Hic igitur adversus Paulum sus-
cepta disputatione, excipientibus cun-
cta Notariis (quæ quidem disputatio et-
iamnum exstat) occultos hominis sen-
sus fraudeque detegere solus omnium
valuit.

CAPUT XXX.

De epistola Synodi contra Paulum.

O Mnes itaque in unum congrega-
ti Antistites, unam ex commu-
ni sententia ad Dionysium Romanæ ur-
bis episcopum, & ad Maximum Ale-
xandrinum scripserunt epistolam: eam-
que ad omnes deinde Provincias trans-
miserunt: tum ut studium suum ac di-
ligentiam omnibus declararent; tum
ut perversum Pauli dogma, confutatio-
nes quoque & disputationes adversus
illum habitas; cunctamque hominis
vitam ac mores exponerent. Porro
ipsamet illorum verba, ad perpetuam
posterorum memoriam non incom-
modum fuerit hic referre.

Dionysio & Maximo, & omnibus
per universum orbem comministris no-
stris; episcopis, Presbyteris & Diaconis;
& universæ ecclesiæ Catholice
quæ sub cælo est, Helenus & Hyme-
næus, Theophilus, Theotecnus, Ma-
ximus, Proculus, Nicomas, Aelianus,
Paulus, Bolanus, Protogenes, Hierax,
euty chius, Theodorus & Malchion &
Lucius; & reliqui omnes qui nobiscum
sunt vicinarum urbium & provincia-
rum episcopi, Presbyteri ac Diaconi;
& Ecclesiæ Dei, carissimis fratribus in
Domino salutem. Paucis deinde in-
terjectis hæc subjungunt: Scripsimus
etiam ad complures episcopos longius
dissitos: eosque hortati sumus ut ad
exitialis doctrinæ morbum curandum
accederent. Nam & ad Dionysium A-
lexandrinum, & ad Firmilianum Cap-
padociæ Antistitem, beatæ recordatio-
nis viros, literas dedimus. Quorum
ille scripsit quidem Antiochiam: sed
erroris ducem ne salutatione quidem
dignatus est; neque ad eum nomina-
tum, verum ad universam Antiochen-
sium ecclesiam literas suas direxit, qua-
rum etiam exemplum hic subjecimus.
Firmilianus verò cum bis Antiochiam
venisset, damnavit quidem dogma-
tis ab illo inveci novitatem, ut te-

Hæc referre
Niceph.
c. 29. 30.
1. 6.

AURELIANUS.

καὶ τοῖς μὴ ἐπαινέσαι, μὴ δὲ ὡς περ ἐν τοῖς
 θεάτοις καλῶς οἰσινταῖς ὁθόναίς, μὴ δὲ ἐκ-
 ἐσθῶσι τε καὶ ἀναπνέωσι καὶ τὰ αὐτὰ τοῖς ἀμφ'
 αὐτὸν σασιώταις ἀνδράσι τε καὶ γυναιόις, ἀ-
 κόσμως ἔτοις ἀκρωμένοις. τοῖς δὲ οὕτως ἐν
 οἴκῳ Θεοῦ σεμνοπρεπῶς καὶ ἐντάλως ἀκω-
 σῶν. Ἀπὸ μὲν καὶ ἐνδεδύων καὶ εἰς τὰς ἀπελ-
 θούσας ἐκ τῆς βίης τὰς παρθένων ἐξηγητὰς
 τὰ λόγῳ, φορτικῶς ἐν τῷ κοινῷ, καὶ μεγα-
 λοφρονούνων περὶ ἑαυτῶν, καθάπερ οὐκ Εὐ-
 σκοπος, ἀλλὰ ὅφισις καὶ γόνος. Ψαλμὸς δὲ
 τῶν μὲν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν
 παύσας, ὡς δὴ νεωτέρους καὶ νεωτέρων ἀνδρῶν
 συστάματ' εἰς ἑαυτὸν ὅτι ἐν μέσῃ τῇ ἐκκλη-
 σίᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς Πάσχα ἡμέρας Ψαλμῶ-
 δ' ἐν γυναικας ὡς ἀσκηδὶ ὡν, ὡν καὶ ἀκωσας
 αὐτὴς φέρειεν. οἷα καὶ τὰς ὁμιλοῦσας αὐτὸν
 Ἐπισκόπους τῶν ὁμοίων ἀνδρῶν τε καὶ πόλεων
 καὶ περὶ νεώτερους, ἐν ταῖς παρὰ τὸν λαὸν ὁμι-
 λίας κατῆσι διαλέγεσθαι. τὸν μὲν γὰρ ὅτι τῶν
 Θεοῦ βεβλήται σιωποῦντες ἐξ ἑαυτῶν κα-
 τεληλυθέναι, ἵνα πᾶσι παραδόντες τῶν μελλόν-
 των γραφῆσθαι θωρήν καὶ τὸ τοῦ λόγου
 ψαλμὸς ῥηθήσεται, ἀλλ' ὅτι ὡς ἐπὶ ψαλμῶν
 ἐπισημαίων δέκνυται πολλαχόθεν. ἐχ' ἡ-
 κας ὅπου λέγει Ἰησοῦς Χριστὸν κατὰ θέν. οἱ
 δὲ εἰς αὐτὸν ψάλλοντες καὶ ἐκωμίζοντες ἐν τῷ
 λαῷ, ἀγέλων τὸν ἀσεβῆ διδάσκαλον ἑαυτῶν
 ὅτι ἐρατὸς κατεληλυθέναι λέγῃσι. καὶ ταῦτα ἐ-
 κωμῶν, ἀλλὰ καὶ λεγομένοις παρὲν ὁ ὑπερή-
 φανος, τὰς δὲ σιωπῶσας αὐτῶν γυναικας ὡς
 Ἀνιστοῦς ονομάζουσι, καὶ τῶν περὶ αὐτὸν περὶ-
 εῦρων καὶ διακόνων, οἷς καὶ τὸ καὶ τὰ ἄλλα ἀ-
 μαρτηματὰ ἀνίστα ὅτι αὐτοὶ συζητοῦντες, σιωπῶντες
 καὶ ἐλέγξας ὅπως αὐτὰς ὑποχρεώσας ἔχη, περὶ ὧν
 λόγοις ἐς τοὺς ἀδικεῖ, μὴ τολμῶντας κατη-
 γορεῖν τῷ καθ' ἑαυτὰς φόβῳ ἀλλὰ ἐς πλεονέκ-
 τας ἀπέφηνεν ἐφ' ὃ παρὰ τῶν ταῦτο αὐτὰ ζηλόν-
 των φιλεῖται καὶ θαυμάζεται τί ἂν ταῦτα
 γὰρ φοιτῶν, ὅτι ἀμείβεται ὁ ἀγαπητοὶ ὅτι τὸν
 Ἐπίσκοπον, ἐπὶ ἱερατεῖον ἀπαντᾶ δειμα-
 τῶν δ' ἐπὶ τῶν πάντων καλῶν ἐρχων καὶ
 ἐδ' ἐκείνῳ ἀγνωστῶν, οἷα ὑπὸ τῶν σιωπῶ-
 νων ἑαυτοῖς γυναικας ἐξέπεσον. οἱ δ' ἐπὶ ὡ-
 πηθησαν ὡς εἰ καὶ δοίη τις αὐτῶν τὸ μηδὲν
 que illud ignoramus, quot ex ejulinodi mulierum contubernio partim in præceptis lapsi
 sunt, partim in suspensionem venerint. Itaque etiam si quis concesserit nihil ab eo turpe

A solitus. Eos verò qui non laudarent, nec
 ut in theatris fieri solet oratoria concute-
 rent, neque una cum fautoribus ipsius,
 viris ac mulierculis indecorè auscultan-
 tibus exclamarent atque exsiliarent; sed
 cum gravitate ac modestia sicut in do-
 mo Dei decet audirent, increpabat &
 contumeliis afficiebat. Et alios quidem
 legis nostræ Doctores jam vita functos
 petulanter in concione lacerabat: de se
 autem ipse magnificè loquebatur, non
 ut episcopus, sed ut Sophista quidam &
 impostor. Quinetiam Psalmos in ho-
 norem Domini Jesu Christi cani solitos,
 quasi novellos & à recentioribus homi-
 nibus compositos abolevit. Mulieres
 autem magno Paschæ die in media ec-
 clesia Psalmos quosdam canere ad sui
 ipsius laudem instituit; quod quidem
 audientibus horrorem meritò incusse-
 rit. episcopos quoque vicinorum pago-
 rum & civitatum, nec non & Presbyte-
 ros assentatores suos submisit, qui in suis
 ad populum concionibus eadem de
 ipso prædicarent. Etenim Filium Dei
 è cælo descendisse, nobiscum confiteri
 renuit, ut aliquid obiter præmittamus
 ex iis quæ infra uberius exponuntur.
 Neque id simplici assertionem nostram, sed
 ex ipsis quæ ad vos misimus gestis non
 semel declaratur: maximè verò ubi di-
 cit Jesum Christum è terra ortum fuisse.
 At verò illi qui in ejus honorem Psalmos
 canunt, & coram populo eum prædica-
 cant: ipsum quem impietatis Docto-
 rem habuerunt, angelum esse dicunt è
 cælo delapsum. Atque hæc ille omnium
 hominum superbissimus non prohibet;
 sed interest ipse cum dicuntur. Quid
 hic referre attinet subintroductas ut
 Antiocheni vocant mulieres, tam
 ipsius quàm presbyterorum ejus ac dia-
 conorum? In quibus non hoc solum,
 sed etiam alia insanabilia crimina, quo-
 rum conscius est & quorum ipsos reos
 esse convicit, nihilominus regit ac dif-
 simulat, ut illos sibi obnoxios habeat:
 utque dum sibi ipsis metuunt, ipsum
 ob ea quæ impiè agit ac loquitur accu-
 sare non audeant. Ad hæc divitiis eos
 locupletavit. Cujus rei causâ ab iis qui
 talia concupiscunt amatur atque sus-
 picitur. Quid inquam attinet hæc
 scribere? Scimus utique fratres dile-
 ctissimi, episcopum & universum
 clerum, bonorum operum exemplum
 multitudini præbere debere. Ne-

Na

committi, suspicionem tamen quæ inde nasci solet, vitari oportebat; ne quenquam offenderet, neve aliquos ad imitationem sui provocaret. Quo enim modo increpabit alium & admonebit ut à frequentiori mulieris consuetudine abstineat, ne fortè corruat sicut scriptum est: Is qui unam quidem jam dimisit, duas verò ætate florentes & forma conspicuas secum habet, & quocumque proficiscitur circumducit; idque delicijs diffuens & epulis sese ingurgitans. His de causis omnes quidem apud se privatim ingemiscunt atq; suspirant: sed potentiam ejus ac tyrannidem adeò reformidant, ut accusare illum non audeant. Verum de his sicut antea diximus, examinaverit fortasse aliquis & in judicium vocaverit hominem Catholicæ professionis, nobisque fidei ac ministerii societate conjunctum. Ab hoc verò qui prodito atque ejurato religionis nostræ mysterio ad execrandam transgressus hæresim Artemæ (quidni enim parentem illius vobis tandem indicemus?) in ea se plurimum jactavit: ab hoc, inquam, rationem eorum omnium exigendam esse non existimamus. In fine autem epistolæ hæc adjiciunt: Hunc igitur Deobelum indicentem, nec cedere volentem, cum à communione nostra abdicasset, ne cesse habuimus alium ejus loco ecclesiæ Catholicæ episcopum ordinare, non absque divina ut credimus providentia: Demetrianus scilicet beate memorie episcopi, qui ante hunc magnam cum laude eandem rexite ecclesiam, filium Domnum; virum omnibus quæ episcopum decent dotibus ornatum. Quod quidem idcirco vobis significavimus, ut & ad eum scribatis, & ab eo communicatorias litteras accipiat. Hic verò ad Artemam scribat, si lubet; & qui Artemam sectantur, cum eo communicent. Et hæc quidem à nobis hic relata sint. Igitur cum Paulus à recta fide simul & episcopatu excidisset, Domnus ut dictum est administrationem Antiochenis ecclesiæ suscepit. Sed cum Paulus à domo ecclesiæ nullatenus excedere vellet; interpellatus Imperator Aurelianus rectissime hoc negotium dijudicavit, iis donum tradi præcipiens, quibus Italici Christianæ religionis Antistites & Romanus episcopus scriberent. Hoc modo vir supra memoratus cum summo dedecore per secularem potestatem ab ecclesia exturbatus est. Ac tum quidem erga nostros

A ἀσελγές ποιῆν, ἀλλὰ τὴν γε ὑπονοῦντα τοῦτο ἐκ τῆς τοιαύτης πράξεως φρονοῦν, ἐνυλαβηθῆναι, μὴ πῶς σκανδαλίσῃ, καὶ μιμεῖσθαι πρεσβυτέρῳ. πῶς γὰρ οὐ πλῆξαιεν ἢ νεθετήσκειεν ἑτέρῳ, μὴ συνῆλθαι εἰς αὐτὸν ἑπὶ τὸν γυναικὶ μὲν οὐδὲ φυλαττόμενον οἷς γέγραπται, ὅς τις μὲν ἀπέστησεν ἡδὴ, δύο δὲ ἀκμαῖους καὶ πρεσβυτέρους τὴν οὖν ἔχει μετ' αὐτοῦ. καὶ σὺ περ, συμπαροῦς ἐκείνῳ, ταῦτα τρυφῶν, ὡς ἐμπιπλάρῃ. ὧν ἕνεκα σενά (ἐπὶ τῷ οὐδὲν ἡ παῖδες καθ' ἑαυτὰς, ἔτω δὲ τὸν νόμον) νίδα καὶ δυναστείαν αὐτῷ πεφύκενται, καὶ κατηγορεῖν μὴ τολμᾷν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν πρεσβυτέρῳ καμὲν, εὐδυνεῖν αὖν τις τὸν αἰσῶντα γένεσθαι φρόνημα καθολικὸν ἔχοντα, καὶ συναγαγεῖν μετ' αὐτῶν ἡμῶν τὸν ὁδοῦ χρησάμενον, μνηστῆρον καὶ ἐμπομπεύοντα τῇ μιᾷ αὐτῶν τῇ δόξῃ (πὶ γὰρ ἔχει μόλις τὸν πατέρα αὐτοῦ δηλώσαι) ἔδεν δεῖν ἡγέμεθα ταῦτας λογισμὸς ἀπατεῖν. εἴτ' ἐπὶ τῇ ἐπιστολῇ, ταῦτ' ἐπλέγξω. ἡ γὰρ καὶ αὐτῶν ἀντιτασόμενον αὐτὸν τῷ Θεῷ καὶ κοινῇ ἐκκλησίᾳ καλῶνται. ἔτερον αὖν αὐτῶν τῇ δοτικῇ ἐκκλησίᾳ καλῶνται. Ἐπισκοπὴ Θεοῦ παροῖα ὡς πεπεσμεθα, τὸν τε μαρτυρῶν Δημητρίαν καὶ ἐπιφανῶς πρεσβυτέρῳ πρὸς τὴν αὐτῆς παροικίας ὑπὸν Διοκλήαν ἀπασιν τοῖς πρέσβυσιν Ἐπισκόπῳ καλῶν καὶ κοσμητῶν ἐδηλώσαμεν τε ὑμῖν, ὅπως ταῦτα γράψετε, καὶ τὰ πρὸς τὴν κοινῇ καὶ ἐκκλησίᾳ γράμματα. τῷ δὲ Ἀρτεμῷ ἐπιστελλέτω. καὶ οἱ τὰ Ἀρτεμῷ φερόμενοι, τῶν κοινῶν ἐκκλησιῶν καὶ ταῦτα μετὰ ταυτοῖς κείδω. τῶ δὲ οὖν Παύλῳ σὺν καὶ τῷ πρεσβυτέρῳ ὁρθοδόξῳ τῷ Ἐπισκόπῳ ἐκπεσόντος, Δόμνῳ, ὡς εἴρηται, τὴν λειτουργίαν καὶ Ἀντιόχειαν ἐκκλησίαν διεδέξατο. αὐτῷ γὰρ μηδαμῶς ἐκστῆναι τῷ Παύλῳ ὅτι ἐκπεσόντος οἴκος δέλοντο. Βασιλεὺς ἐντευχθεὶς ἐκ τῆς Ἀντιόχειας, αἰσιώτατα πρὸς τὸν πρεσβυτέρα ἡλθε. τῶν τοῦ νεύματος πρὸς αὐτῶν τὸν οἶκον, καὶ οἱ καὶ τὴν Ἰταλίαν καὶ τὴν Ῥωμαίων πόλιν Ἐπισκοποὶ ὁδοῦ ἐπιστέλλοιεν. ἔτω δὲ ταῦτα ὡς ἐδηλώθη αὐτῷ καὶ τῷ ἐκείνῳ αὐτοῦ, ὑπὸ τῆς κοσμικῆς δόξης ἐξελαυνόμενος τῆς ἐκκλησίας. τοιαῦτα μὲν γὰρ τῶν

AURELIANUS.

τῶν καὶ δὲ πρὸς ἡμᾶς ὁ Αὐρηλιανὸς ἀφ' ὧν τῆς
 δ' αὐτοῦ τῆς δ' ἐκείνης, ἀλλοιὸν π' ἡμῶν φε-
 ρήσας, ἡ δὲ τισὶ βελανθὺς ὡς ἂν διωγμὸν κατ'
 ἡμῶν ἐγείρειν ἀνεκινεῖτο· πολὺς τε ἦν ὁ πρὸς
 πᾶσι πρὸς τὰς λόγους· μέλλουσα δὲ ἡ δὲ καὶ
 χεῖρ δὲ εἰπεῖν τοῖς κατ' ἡμῶν γράμμασιν ὑπο-
 σημειώμενον, θεῖα μέτεσιν δίκη. μονογενὴς
 δὲ ἀκων τῆς ἐλπίδος αὐτὸν ἀποδεσμεύ-
 σα λαμπρῶς τε τοῖς πᾶσι σωρᾶν παρὲς ὧ-
 σα, ὡς ἐποτρύνει ἂν ἀρᾶν τῶν τῶν βίβας ἀρ-
 χῶν κ' τῶν τῶν Χριστῶν ἐκκλησιῶν, μὴ ἐχθρὸν
 ὑπερμάχου χειρὸς θεῖα καὶ ἐρατὴν κρίσει, B
 παιδείας ἐνεκα καὶ ἐπιστροφῆς, κατ' ὅς ἂν αὐ-
 τὴ δοκιμάζοι καιρῶς, τὸν δὲ ἐπὶ τῇ αὐτῇ συλ-
 λήσεως, ἐπεὶ γὰρ ἐξ ἐκείνης τῆς τὸν Αὐρη-
 λιανὸν, διαδέχεται Πρόβου· καὶ τὸν δὲ πρὸς
 τοῖς ἰσχυροῖς ἐπὶ τῇ ἀρχῇ, Κάρου ἀμαρτοῖς
 παύσει καὶ Νεμεσιανῶν διαδέχεται πᾶ-
 λιν αὐτὸν καὶ τῶν ἐπὶ ὅλοις τῶν ἐν αὐτοῖς
 διακρινόμενων, μέτεσι τὰ τῆς ἡγεμονίας εἰς
 Διοκλητιανὸν καὶ τῆς μετ' αὐτὸν εἰσπορευθείσης
 ἐφ' ὧν ὁ κατ' ἡμᾶς σωτελεῖται διωγμὸς, καὶ C
 ἡ κατ' αὐτὸν τῶν ἐκκλησιῶν καθαίρεσις. ἀλλὰ
 ὅμως καὶ τὰς ἀφ' ὧν τὸν ἐπὶ τῇ Ῥώμῃ
 Ἐπίσκοπον Διονύσιον ἔτεσιν ἐνείκα διελθόντα
 τὴν λειψύριαν, διαδέχεται Φηλίξ.

A sic affectus erat aurelianus. processu ve-
 ro temporis aliter de nobis sentiens,
 quorundam consiliis cepit impelli ut
 persecutionem adversus nostros com-
 moveret. Jamque ea de re multus ubi-
 que rumor spargebatur. Sed eum para-
 tum jam, & compositis contra nos edi-
 ctis ut ita dixerim subscribentem, ulta
 est divina iustitia: quasi constricto cu-
 bito conatum ejus reprimens: simulq;
 omnibus apertissime ostendens, nihil
 unquam hujus mundi principibus ad-
 versus Christi ecclesias licere, nisi pro-
 pugnatrix Dei dextera arcana quodam
 ac caelesti judicio ad castigationem
 & emendationem nostram, qui-
 bus ipsi visum est temporibus id fieri
 permiserit. porro cum aurelianus sex-
 ennio Imperium tenuisset, in ejus lo-
 cum successit probus. Qui totidem an-
 nis Imperii administratione perfun-
 ctus, Carum cum Carino & Numeria-
 no filiis successorem reliquit. Hi cum
 ne triennium quidem in Principatu ex-
 plessent, rerum summa delata est Dio-
 cletiano, iisque qui postea ad Imperii
 societatem adsciti sunt. Quorum tem-
 poribus maxima illa nostrorum perse-
 cutio, simulque ecclesiarum ever-
 sio perpetrata est. Ceterum paulò ante
 hæc tempora mortuo Dionysio qui no-
 vem annis Romanæ urbis episcopatum
 administrarat, Felix in ejus locum sub-
 stitutus est.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΑ΄.

Περὶ τῶν Μανιχαίων ἐπεροδῶν διαστροφῆς ἀπὸ τότε
 ἀρξάμενος.

ΕΝ τῇ τῇ καὶ ὁ Μανὴς τὰς φρένας, ἐπ' αὐ-
 μὸς τε τῆς δαιμονιώσεως αἰρέσεως, τὴν τῇ
 λογισμῶν ἀστροφὴν καθωπλίζετο. τῇ δ' αἰ-
 μονῇ αὐτῇ δὴ πρὸς τῇ θεομάχῃ Cατὰ τὴν D
 λυμὴ πολλῶν τὸν ἀνδρᾶ προέβληκεν. Βάρ-
 βαρος δὲ τὸν βίον αὐτοῦ λόγῳ καὶ τῷ πρὸς
 τὴν τε φύσιν δαιμονικός τις ὢν καὶ μανιώδης·
 ἀκόλαστα τοῖς ἐλπίσιν. Χεῖρ δὲ αὐτὸν μορ-
 φάζει ἐπειράτο. τοτὲ μὲν τὸν πρὸς ἀκλήτον καὶ
 αὐτὸ το πνεῦμα τὸ ἅγιον αὐτὸς αὐτὸν ἀνα-
 κηρύττων, καὶ τυφελὸς γε ἐπὶ τῇ μανίᾳ. τοτὲ
 δ' οἷα Χεῖρ δὲ, μαθητὰς δώδεκα κοινωνῶν τῆς
 κληρονομίας αἰρέμενος, δόγματι γε μὴν Ἰου-
 δαϊκῶν καὶ ἀθεῶν ἐκ μυρίων τῶν πρὸς ἀπαι ἀπεσπ-
 κῶν αἰρέσεων συμπεφορημένα κατήύσας, ἐκ
 τῆς Περσῶν ἐπὶ τὴν κατ' ἡμᾶς οἰκούμενην

CAPUT XXXI.

De Manichæorum errore qui tunc primum
 exortus est.

ISdem temporibus ille meritò dictus Huc refer
 Manes, id est, furiosus, qui dæmo- Niceph.
 niacam hæresim nominis sui condidit, l. 6. c. 31.
 armatus insaniam, ab adversario Dei Sa- 32.
 tana ad multorum hominum perni-
 ciem productus est. Hic in universa vi-
 vendi ratione cum sermone ipso tum
 moribus barbarus, & suapte natura fu-
 riosus ac dæmoniacus; his consenta-
 nea aggressus, seipsum Christum fin-
 gere instituit. Et nunc quidem Para-
 cletum se, ipsumque Spiritum sanctum
 esse prædicabat: præter insaniam su-
 perbia etiam elatus. Nunc verò quasi
 Christus, duodecim discipulos novi
 dogmatis consortes eligebat. Cum igitur
 falsa & impia dogmata ex variis
 hæresibus jam pridem extinctis hinc
 inde collecta confarcinasset, ea tan-
 quam lethale quoddam virus ex Perside
 Nn ij

in orbem Romanum effudit. Ex quo A
impium Manichæorum nomen exor-
uit; multis in locis ad hunc usque
diem exuberat. Ejusmodi fuit origo
adulterinæ illius doctrine, quæ supra
memoratis temporibus emerfit.

CAPUT XXXII.

*De viris ecclesiasticis qui nostra ætate florue-
runt, & quinque ex ipsis usque ad ever-
sionem ecclesiarum superfuere.*

Huc refer
Niceph.
l. 6. c. 34.
35, 36, 37.

QUa tempestate cum Felix quinque
annis Romanam gubernasset ec-
clesiam, Eutychianus in ejus locum
successit. Qui vix decem mensibus in
episcopatu transactis, Caïo qui nostra
ætate vixit, sedem suam reliquit. Hic
cum annis circiter quindecim ecclesiæ
præfuisse, successorem habuit Marcellinum:
in ejus etiam tempora incidit
persecutio. Iisdem temporibus Antio-
chenæ ecclesiæ post Domnum Timæus
præfuit: cui successit nostra memoria
Cyrillus. Sub hoc Dorotheum virum
doctissimum, Antiochenæ tunc ecclesiæ
Presbyterum cognovimus. Qui cum
studiosissimus esset sacrarum Scriptura-
rum, Hebræicam quoque linguam addi-
didit, adeo ut ipsos etiam Hebræicos Co-
dices peritissime legeret. Erat hic inge-
nio admodum liberali, & humanioribus
disciplinis apprime eruditus: Ceterum
ab ipso matris utero Eunuchus. Unde &
Imperator tanquam miraculo obstupe-
factus, eum in familiaritatem suam ad-
fecit, & baphii quod est apud Tyrum
Procuratorem constituit. Hunc nos
sacras Scripturas in Ecclesia non in scitè
exponentem audivimus. Post Cyrillum
Tyrannus episcopatum Antiochenis
ecclesiæ suscepit: cujus tempore Ec-
clesiarum vastatio maximè viguit. Apud
Laodiceam verò post Socratem
episcopus fuit Eusebius, domo alexan-
drinus. Causam ex patria migrandi ei
præbuit negotium Pauli Samosatensis.
Cujus gratia cum in Syriam venisset, ab
iis qui cælestium rerum amore illic fla-
grabant detentus, domum redire pro-
hibitum est. Qui quidem nostra memo-
ria amabilis quidam religionis thesau-
rus fuit, quemadmodum ex verbis et-
iam Dionysii superius allatis facile co-
gnosci potest. Huic deinde substitutus
est Anatolius, bonus quod ajunt boni
viri successor: ipse quoque domo Ale-
xandrinus. Hic tum in liberalibus disci-

ωσπερ ἡνα θανατηφόρον ἰὸν δὲ ωμότατον αἰ-
δὲ τὸ Μανιχαίων δυσεβές ὄνομα, τοῖς πο-
λοῖς εἰσέπινω ἐπιπολάζει. τοιαύτη μὲν οὖν
ἡ καὶ τῆςδε τῆς ψευδωνύμου γνώσεως ὑπό-
σις, κατὰ τὰς δεδονημένους ὑποφύουσας
χρῶνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΒ΄.

Περὶ τῆ καθ' ἡμᾶς αὐτῆς διασπορῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν
δυνάμεων τίνες τε αὐτῶν μέγιστα τῶν ἐκκλησιαστικῶν παύ-
σις ἐγέναντο.

ΚΑΘ' ἃς Φήλικα τῆς Ῥωμαίων αἰ-
κλῆσιᾳς ἔτεσι πέντε, Εὐτυχιανὸς
διαδέχεται· ἔδ' ὅλοις δὲ μηνὶ οὐκ ὀλίγῃ
διαγρόμῳ, Γαίῳ τῷ καθ' ἡμᾶς κατὰ τὸν
πειτὸν κλῆρον, καὶ τέττε ἡ ἀμφοῖτα πεντεκα-
δεκάτη αἰσάντων, Μαρκελλίνος κατε-
διάδοχον. ὃν καὶ αὐτὸν ὁ διαβολὸς κατέκρινεν
καὶ τῆςδε τῆς Ἀνποχέων Ἐπισκοπῆς μὲν Δι-
ονυσίου ἡγήσατο Τιμαίον· ὃν ὁ καθ' ἡμᾶς δι-
εξὰ Κύριλλον· κατ' ὃν Δωρόθεον πρεσβυτέρον
καὶ Ἀνποχέων ἡξιωμένον τῷ τῶν κατὰ τὸν
γιον ἀνδρᾶ ἐγνωρ. Φιλόκαλον δ' ὁ αὐτὸς
C αὐτὰ θεῖα γεγονώς, καὶ τῆς Ἑβραίων ἐπι-
λήθην Γλώττης, ὡς καὶ αὐταῖς ταῖς Ἑβραϊαῖς ἰσ-
φαῖς ὁπσημόνως ἐντυγχάνων. ἦν δ' οὐκ ὀλίγη
μάστιξ αἰδουθεῖων, αἰσπαιδείας τε καὶ
ἐλλήνας οὐκ ἀμοιβῶν· τὴν φύσιν ἡ ἀλλο-
Εὐνὸς καὶ, ἔτι πεφυκώς ἐξ αὐτῆς χρίσεως
ὡς καὶ βασιλεὺς διατέτο οἷον ἡ αἰσπαιδείας
αὐτὸν οἰκειώσας, καὶ ἡμῶν γε ὁπση-
τῆς καὶ Τύρῳ ἀλεργῆ βαφῆς. τέττε μ-
τῶς τὰς γραφὰς ὁπ τῆς ἐκκλησίας ἐ-
γνωρὸς καὶ ἡκίστα μὲν. καὶ δὲ Κύριλλον το-
ρα καὶ τῆς Ἀνποχέων παρεκίτας τῷ Ἐπι-
σκοπῇ διεξέξατο· κατ' ὃν ἡκίστα μὲν ἡ τῶν ἐκ-
κλησιῶν πολιορκία. τῆς δ' ἐν Λαοδικείᾳ πα-
ρεκίτας ἡγήσατο μὲν Σωκράτην Εὐσεβίου
D ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείων ὁρμηθεὶς πόλεως. αὐ-
τία δ' αὐτῶν τῆς μετ' ἀναστάσεως ὑποφύου-
ς κατὰ τὸν Παῦλον ὑπόθεσις. δι' ὃν τῶν
Συρίας ὁπῆας, αἰσπαιδείας τῶν τῆςδε αἰ-
θεῖας ἐσπιδάκτων, τῆς οἰκᾶς πορῆας
εἰργεῖται. ἐπέρασόν ἡ θεοσεβείας χεῖμα τῶν
καθ' ἡμᾶς γρόμῳ, ὡς ἡδὴ καὶ ἀπὸ τῶν
αἰσπαιδείων Διονυσίου Φωνῶν διαγνώ-
ραδιον. ἀνατόλῃ αὐτῶν διάδοχος, ἀγαθὸς
Φασὶν ἀγαθὸς, κατὰ τὰς γρόμῳ αὐτῶν
Ἀλεξανδρεὺς. λόγων δ' ἐνεκα καὶ παιδείας τῆς

DIOCLETIANUS.

ἐλλήνων φιλοφίας τε, τὰ πρῶτα τῆς μά-
 ρα καὶ ἡμᾶς δοκιμωτάτων ἀπεννεγμέ-
 νων, ἃ τε Ἀθηναίων καὶ Γεωμετρίας Ἀρε-
 τῆς τε καὶ τῆς ἄλλης Διαλεκτικῆς ἐπὶ τε
 φυσικῆς θεωρίας, Ῥητορικῶν τε αὐτῶν μαθημά-
 των ἐλληνικῶς εἰς ἀκρογῶν ἕνεκα, καὶ τῇ Ἀ-
 λεξανδρείᾳ Ἀριστοτέλους διαδοχῆς τῶν δια-
 τρεφῶν λόγος ἔχει παρὰ τῶν τῆδε πολιτῶν συ-
 νισταδῶν αὐτὸν ἀξιωθῆναι. μυρίας μὲν οὖν
 τῶν καὶ ἄλλας δρισεύας ἐν τῇ καὶ Ἀλεξαν-
 δρείᾳ ὁ Πυρραχὺς πολιορκίᾳ μνημονεύσιν
 αὐτῶν ἐν τελείᾳ ὁνομασίᾳ ὁξυμέδους παρὰ
 πάντων ἡξιομύνης δεινότητος ὅτι ἕνεκα, μόνος
 τῶν ὀπληνηθῆναι. τῶν πυρρῶν, φασί, τοῖς
 πολιορκημένοις ὀπληροπότῃ, ὡς ἡδὴ τῶν
 ἐξωθεν πολέμων μάλλον αὐτοῖς τὸν λιμὸν ἀ-
 φορήσειν καθεστάναι παρὸν ὁ δὴ λῆμνος, οἰκο-
 νομεῖται τι τοιοῦτον. τὰ δὲ μέρη τῆς πόλεως
 καὶ Ῥωμαίων συμμαχῶντος στρατῷ, ταύτην τε
 τυχευομένην ἀποπολικήν. τὸν Εὐσεβίον (ἐτι
 ῥῆναι τότε αὐτόν τι περὶ τῆς ὀπλῆς Συρίας με-
 ταστάσεως) ἐν τοῖς ἀποπολικήτοις ὄντα, μέγα
 τεκνέον καὶ διαδόχον ὄνομα μέχρι καὶ Ῥω-
 μαίων στρατηλάτην κεκλημένον, περὶ τῶν λιμῶν
 ἀσφαλισμένων καὶ τὴν πολιορκίαν πέμψας
 ὁ ἀνατόλιος ἐκδιδάσκει ὅτι μαθὼν, ὣς ἡμεῖς
 τοῖς ἀπὸ τῶν πολέμων αὐτομολοῖς παρὰ λαίῃν,
 ὡς ἐν μετῇ χαλεπῇ δωρεᾷ τὸν Ῥωμαίων στρα-
 τηγὸν αἰτᾷται καὶ τῆς ἀξιώσεως γε τυχόν,
 ἐμφανὲς τῷ ἀνατόλιῳ καθίστησιν. ὁ δὲ αὐτὸς
 τὴν ἐπαγγελίαν δεξάμενος, βελήν τῶν Ἀλε-
 ξανδρείων συναγαγόν, τὰ μὲν πρῶτα πάντας
 ἡξία φίλικον δῆναι Ῥωμαίοις δεξιάν, ὡς ἐπὶ
 ἀγριανόας ὀπλῶν λόγῳ σωθεῖν, ἀλλ' ἔτε-
 τω γε φησὶν, ἀνὴρ ἔξεν ποθ' ὑμᾶς οἶμαι, εἰ
 τὰς ἀπὸ τῆς καὶ ἡμῶν αὐτοῖς ἐδαμνηρησίμους,
 γενομένης καὶ νῆπια καὶ πρεσβύτας, ἐκδιδᾶναι
 πυλῶν ἐξω βαδίζειν ὅποι καὶ βέλονται συμ-
 βαλεῖσθαι. ἢ ῥῶδ' ἡ τέρας εἰς μάτην ὅσον
 ἔπω τεθηζόμενος, παρ' ἑαυτοῖς ἔχομεν; τί
 ἵπτος ἀναπήρες καὶ τὰ σώματα λελωθῆμέ-
 νος, τῷ λιμῷ καταπεύχομεν; πρέφειν δέον
 μόνος ἀνδρας καὶ νεανίας, καὶ τὸν ἀναγκαῖον πυ-
 ρὸν τοῖς ὀπλῶν φυλακῇ τῆς πόλεως ἐπιηδεύειν. Τα-
 μιν εὐδῶ. τοῖς τοῖς ἱστοῖς λογισμοῖς πείσας τὸ
 σωθῆναι, ἡφῆτον πρῶτος ἀναστὰς ἐκφέρει
 πάν το τῇ στρατείᾳ μὴ ἐπιηδεῖν εἴτε ἀνδρῶν

A plinis, tum in Philosophia Principem
 inter doctissimos nostri temporis vi-
 ros locum sine controversia tenuit:
 quippe qui ad summum apicem Arith-
 meticae, Geometriae atque Astrono-
 miae; adhuc ad Dialecticam & Physi-
 cam ac Rhetoricam supremum fastigium
 pervenisset. Qua de causa rogatus
 fuisse dicitur ab Alexandrinis, ut Ari-
 stotelicae successionis scholam ibi-
 dem institueret. Plurimae quoque res
 ab eo praeclare gestae Alexandriae in
 obsidione Bruchii referuntur; quippe
 qui inter civitatis Proceres praecipuam
 honoris prerogativam omnium con-
 sensu adeptus esset. Sed unum duntaxat
 facinus exempli gratia commemorabo.
 Cum frumentum, ut ajunt, ob-
 sessis deficeret, adeo ut hostium im-
 petum facilius quam famem tolera-
 rent; Anatolius qui cum obsessis erat,
 hujusmodi quiddam providere excogi-
 tavit. Altera pars civitatis cum exer-
 citu Romano locietate conjuncta erat,
 ac proinde minimè obsessa. In hac
 versabatur eusebius (nondum enim ad
 partes Syriae migraverat) cujus cele-
 bre nomen & insignis gloria, ad aures
 etiam Romani ducis pervenerat. hunc
 Anatolius misso clam nuntio certiore
 facit de numero eorum qui fame in
 obsidione interirent. Quo comperto
 eusebius à Romano duce maximi be-
 neficii loco postulavit, ut iis qui
 transfugere ab hostibus vellent, incol-
 umitatem concederet. Id cum impe-
 trasset, statim anatolio indicavit. Ille
 promissione ducis libenter accepta,
 alexandrinum convocavit Senatum. ac
 primum quidem suadere coepit omni-
 bus, ut cum Romanis in gratiam red-
 irent. Sed cum illos hujusmodi verbis
 exasperatos videret: At hoc certè,
 inquit, nequaquam vos arbitror re-
 pudiaturos, si vobis suasero, ut super-
 vacuam atque inutilem turbam, anus
 scilicet & infantes ac senes, extra
 portas abire quò volent sinatis. Quid
 enim istos jamjamque morituros retine-
 mus nobiscum? Cur eos qui debilita-
 to penitus ac mutilato sunt corpore,
 fame insuper conficimus? Cum viros
 duntaxat ac juvenes alere oporteat, &
 necessarium frumentum iis qui ad ur-
 bis custodiam idonei sunt dispen-
 sare. Hujusmodi rationibus cum Se-
 natum in sententiam suam pertraxis-
 set, ipse primus exsurgens censeret, om-
 nem imbellem multitudinem tam
 Nn iij

virilis quam muliebris sexus ex urbe emittendam esse; quippe cum iis si diutius remanerent, & nullatenus Reipublicæ utiles morarentur, nulla spes salutis superesset, fame utique perituris. Hanc sententiam cum omnes qui in Senatu erant comprobassent, universos fere obsessos Anatolius servavit. Primum enim operam dedit ut nostræ religionis viri; deinde ut alii etiam cuiuslibet ætatis: nec ii duntaxat quibus Senatus licentiam dederat, verum etiam alii plures huiusmodi obtentu latenter aufugerent: muliebri veste induti, noctuque extra civitatis portas ejus operâ educti, & ad Romanorum castra transfregissent. Ibi Eusebius cunctos excipiens diuturna obsidione maceratos, quasi quidam pater ac medicus omni cura ac providentia recreavit. Huiusmodi duos pastores continua serie sibi succedentes, Laodicensis ecclesia divino nutu sortita est, cum uterque eorum post supradicti belli tempora ex Alexandrina urbe in Syriam migravisset. Ceterum Anatolius non admodum multos composuit libros. Verum ex iis qui ad nos pervenerunt, eloquentiam simul & multiplicem ejus eruditionem abundè licet cognoscere; præcipuè vero ex iis in quibus suam de Pascha sententiam confirmat. Unde etiam nonnulla hoc loco refertur operapretium fuerit. ex Canonibus Paschalibus Anatolii. Habes igitur in primo anno novilunium primi mensis, quod caput est totius circuli novemdecim annorum; secundum Ægyptios quidem die vicesima sexta mensis Phamenoth: juxta Macedones vero die vicesimo secundo mensis Dystri: ut autem Romani dicerent, ante diem undecimum Calendarum Aprilium. Porro in supradicta die vicesima sexta mensis Phamenoth, Sol reperitur non modo primum ingressus segmentum, verum etiam quartum in eam diem percurrere. hanc partem primum dodecatemorium, & æquinoctium; & mensium initium, & caput circuli, & carceres cursus planetarum vocare solent. Quæ verò hanc partem proximè antecedit, finis mensium & segmentum duodecimum, & ultimum dodecatemorium, & terminus circuitus planetarum vocatur. quamobrem qui primum mensem in ea statuunt, & quartam deci-

λολαῖον δωδεκαμήσιον, καὶ τέλ. τῆς τῶν πλανητῶν ἀφ' ἧς τὰς ἐν αὐτῇ τῷ ἰσχυμένους τὸν πρῶτον μῆνα, καὶ τὴν τεσσαρεσκαδεκάτην τοῦ Πάχα καὶ

A εἴτε γυναικῶν ἡμέρῃ, ἀπολείπει τῆς πόλεως ὅτι μὴ ᾗ καταμένοντι αὐτοῖς εἰς τὸ ἀπὸ τῆς πόλεως διατρίβουσιν, ἐλπίς ἀν' ἡρωτοσ τηρίας. πρὸς τὴν λμῆ διαφθορῶν ταύτην ᾗ τῶν λοιπῶν ἀπάντων τῇ βελῇ κατὰ ἐμμενῶν, μικρὴ δ' εἶναι τὰς πάντας τῶν πολιορκουμένων διεσώσατο. ἐν πρῶτῳ τῶν δὲ ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας, ἐπεὶ ᾗ τῶν αὐτῶν καὶ τὴν πόλιν πᾶσαν ἡλικίαν, διασώσκειν προεμνησμένον, ἔμεινον τῶν καὶ τῶν ψῆφον δεδομένων. τῇ ᾗ τῶν πρῶτων καὶ μυρίαις ἄλλαις λεληθότως γυναικῶν B πολὴν ἀμπροχόμεναι, νύκτωρ τε τῇ φρεντῇ τῶν πυλῶν ἐξίοντες, καὶ οὕτως Ρωμαίων στρατιὰν ὁρμήντας. ἐνθα τὰς πρῶτας ἐποδὲς ἡμέρας ὁ Εὐσέβιος, πατὴρ καὶ ἱατρὸς δίκην, κεκακωμένους ἐκ τῆς μακροπολιορκίας, διὰ πάσης προνοίας καὶ θεραπείας ἀνεκτάτο. τοιαύτων ἡ καὶ Λαοδικεῖαν ἐκκλησίαν δύο ἐφεξῆς καὶ διαδοχὴν ἡξιώθη παρὰ τὴν συνθήκην προεμνησθέντων τὸν δηλωθέντα λαὸν ἐκ τῆς Ἀλεξανδρείας πόλεως ἐλπίσιν τε μετεληλυθότων. ἔμεινον οὖν ἐπὶ τῇ C πλείστῃ Ἀνατολίῳ συγγραμμάτων. τῶν δ' εἰς ἡμᾶς ἐκλήλυθε, δι' ὧν αὐτὸς καὶ αὐτῶν δυνάστον ὁμῶς τὸ τε λόγιον καὶ πολυμαθὲς, τοῖς μάλιστα αὐτῷ τῷ Πάχα δόξαντα πειρήσων. ἀφ' ὧν ἀναγκαῖον ἀνείη, τοιαύτη δὲ παρόντες μνημονεύσαι ἐκ τῶν αὐτῶν Πάχα Ἀνατολίας κανόνων. ἔχει τοῦτον ἐν πρῶτῳ ἐτεῖ τῶν νομιμῶν τῶν πρῶτων μηνῶν ἡ τῆς ἀπάσης ἐστὶν ἀρχὴ τῆς ἐνεακαιδεκάτου εἰδος. τῇ κατὰ Αἰγυπτίους μὲν Φαμενὸς καὶ εἰκάδι, κατὰ δὲ τὰς Μακεδόνων μὲν D Δύσρε δὲ δεύτερα καὶ εἰκάδι. ὡς δ' ἂν εἴπω Ρωμαῖοι, πρὸς ἑνδεκα Καλανδῶν Ἀπριλίου εὐρίσκειται δὲ ὁ ἡμέρας ἐν τῇ προεμνησμένῃ φρεντῇ ἑκτὴ καὶ εἰκάδι ἔμεινον ἐπὶ τῇ πρῶτῃ ἡμέρᾳ. ἀλλ' ἤδη καὶ τετάρτην μέραν ἐν αὐτῇ διαπορεύομενον. τὸ τῆς τριμήνου, πρῶτον δωδεκαμήσιον καὶ ἰσχυμένον, καὶ μηνῶν ἀρχὴν, καὶ κεφαλὴν τοῦ αἰώνου, καὶ ἀφ' ἧς τοῦ τῶν πλανητῶν ἀφ' ἧς μου καλεῖν εἰώθασιν τὸ ᾗ περὶ τούτου, μηνῶν ἰσχυρίων καὶ τριμήνου δωδεκάτου καὶ τῆς

DIOCLETIANUS.

αὐτὴν λαμβάνοντας, ἔμικρὸς ἔσθ' ὡς ἐτυ-
 γαν ἁμαρτάνειν φαρμέν. ἐστὶ δ' ἔχ' ἡμέτερ-
 οῦ δὲ λόγῳ. Ἰσραῖοις ὅτι ἐγνωσκέτω τοῖς πα-
 λαί, περὶ Χριστοῦ. ἐφυλάττετο τε περὶ ἀν-
 τὼν μαλιστα. μαθεῖν δ' ἐστίν, ἐκ τῶν ὑπὸ Φί-
 λων, Ἰωσήφ, Μωσαίου λεγομένων καὶ ἔ-
 μόνων τέτων, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐτι παλαιότε-
 ρον. ἀμφότερων Ἀγαθοδρόμων τῶν ἐπὶ κλην
 διδασκάλων. Ἀριστοδρόμους τὸ πάντων, ὅς ἐν τοῖς
 ἐξομνήκοις κατελειμένῳ τοῖς τὰς ἱερὰς
 καὶ θείας Ἐβραίων ἐμυλυνόσασιν γραφὰς
 Πτολεμαίου τῷ Φιλαδέλφῳ καὶ τῷ τέτῳ πα-
 τέρῳ βιβλίου ἐξηγητικὰς ἔμωσέως νόμους
 αὐτοῖς προσεφώνησε βασιλεῦσιν. ἔτοι-
 τα ἡμεῖς καὶ τὴν ἐξοδὸν ἐπιλύοντες, φα-
 σιδεῖν τὰ διαδατήρια θύειν ἐπίσης ἀπαντας
 μὴ ἰσημερίαν ἑαρινήν, μεσσηνίαν τε πρῶ-
 τὴ μὲν τὴν ἐυρίσκεσθαι, τὸ πρῶτον
 τμήμα τὴν ἡλιακὴν, ἢ ὡς πινες αὐτῶν ὠνόμα-
 σαν, ὡς Φόρος κύκλος διεξιόντῳ ἡλίῳ. ὁ
 δὲ Ἀριστοδρόμους προσέθησιν, ὡς εἴη ἑξανα-
 κτη τῇ διαδατηρίῳ ἑορτῇ μὴ μόνον τὸν
 ἡλίου τὸ ἰσημερινὸν διαπορεύεσθαι τμήμα,
 καὶ τὴν σεληνὴν δέ. τῶν γὰρ ἰσημερινῶν τμη-
 ματῶν ὄντων δύο, τὴν μὲν ἑαρινήν. τὴν δὲ με-
 σσηνίαν καὶ διαμπτρέντων ἄλληλα. δοθείσης
 τε τῇ διαδατηρίῳ ἡμέρας τῇ τεσσαρεσ-
 καιδεκάτῃ ἔμωσος μετ' ἑσπέρου, ἐσφίξεται
 μετ' ἑσπέρου τὴν ἑορτήν καὶ διάμετρον τῷ ἡλίῳ
 εἶσιν. ὡς περὶ οὗ ἐξέστιν ἐν ταῖς πανσελήνοις
 ὁρᾶν εἶσθαι ὅτι μὲν καὶ τὸ ἑαρινὸν ἰσημερινόν
 ὁ ἡλίου τμήμα. ἢ ὅτι ἑξανακτὴ κατὰ τὸ Φθι-
 νοπωρινὸν ἰσημερινὸν ἢ σεληνὴν οἶδα πλείστα καὶ
 ἄλλα περὶ αὐτῶν λεγόμενα. τὴν μὲν πιθαν-
 νὰ τὴν καὶ ἡλιακὰς ἀποδείξεις προϊόν-
 τα. δι' ὧν παριστάνειν πειρῶνται τὴν τὴν Πά-
 ρχα καὶ τῇ ἁλῶν ἑορτήν, δεῖν πάντως μετ'
 ἰσημερίαν ἀγεῖν παρήμι δὲ τὰς τοιαύτας
 τῇ ἀποδείξει ὅλας ἀπαυτῶν, ὧν ἀσκήρηται
 μὲν τὸ ἐπὶ τῷ Μωσέως νόμῳ κάλυμμα. ἀνα-
 κκαλυμμένῳ δὲ τῷ προσώπῳ λοιπὸν ἡδὴ
 Χριστὸν καὶ τὰ Χριστῷ αἰεὶ κατεπρίξεν μαθη-
 ματικά τε καὶ παθηματικά. τὴν δὲ τὸν πρῶτον παρ'
 Ἐβραίοις μῆνα αἰεὶ ἰσημερίαν εἶναι, αἰε-
 τακά καὶ τὰ ἐν τῷ Ἐνὸχ μαθήματα. καὶ
 δεσμητικά ὅτι καλεῖται πεν ὁ αὐτὸς
 ἐν ὅλοις δέκα συγγραμμάσιν εἰσαγωγὰς,

A mam paschalis festi ex ea deducunt, eos
 non mediocriter errare affirmamus. At-
 que hæc opinio non à nobis primùm
 excogitata est; sed à priscis Judæis et-
 iam ante Christi adventum cognita, &
 ab iis diligenter observata est. Idque
 ex Philonis, Josephi ac Musæi verbis li-
 cet cognoscere. Neque ex his duntaxat,
 verum etiam ex aliis antiquioribus;
 duobus scilicet Agathobulis qui Magi-
 stri cognominati sūt; & Aristobulo viro
 præstantissimo, qui unus fuit ex illis se-
 ptuaginta viris, qui sacra Hebræorum
 Volumina in Ptolemæi Philadelphi &
 B parentis ipsius gratiam Græco sermone
 interpretati sunt: & qui libros expla-
 nationum legis Mosæicæ iisdem regi-
 bus nuncupavit. Hi dum solutiones af-
 ferunt quæstionum in Exodum, ajunt
 cunctos pariter Pascha immolare de-
 bere post æquinoctium vernum in me-
 dio primi mensis. Id autem contingit
 cum Sol primam partem solaris, aut ut
 quidam nominant Zodiaci circuli per-
 currit. Addit præterea Aristobulus, in
 celebranda Paschali festivitate necessa-
 riò id requiri, ut non modo Sol, sed &
 Luna segmentum æquinoctiale percur-
 rat. Nam cum duo sint segmenta æqui-
 noctialia, alterum vernum, alterum
 autumnale; eaque ex diametro sibi vi-
 cissim opposita; cumque quartadeci-
 ma dies mensis ad vespærum Paschali
 festo adsignata sit, Luna quidem ex
 adverso Soli consistet, quemadmodum
 videre est in pleniluniis. Ac Sol quidem
 vernum æquinoctiale segmentum ob-
 tinebit: Luna verò segmentum autu-
 mnalis æquinoctii necessariò occupa-
 bit. Scio & alia multa ab iisdem tra-
 di, partim probabilia, partim certissi-
 mis demonstrationibus conclusa, qui-
 bus se putant evidenter ostendere, Pa-
 scha & festum Azymorum omnino post
 æquinoctium esse celebrandum. Ve-
 rum hujusmodi demonstrationum co-
 piam exigere prætermittimus, quibus
 velamen Mosæicæ legis ablatum est:
 & quibus revelata jam facie Christum
 Christique doctrinam & passionem
 tanquam in speculo deinceps intueri
 licet. Ceterum primum mensem a-
 pud Hebræos circa æquinoctium in-
 cipere manifestè convincitur, vel ex
 iis præceptis quæ in libro Enoch le-
 guntur. Idem porro Anatolius etiam
 decem libros institutionum Arithme-
 ticarum; multa quoque alia suæ in fa-
 ctis literis diligentæ atque doctrinæ

DIOCLETIANUS.

διελίφαμεν ὑποθέσει. ἀλλ' ὅδ' ἔμ' ἐν τῶν τῆ-
 δεξασασιώτατον. ἐν ᾧ τοῖς μάλιστα καθ'
 ἡμᾶς σπανιωτάτης ἡγομένης ἴσμεν, τῶν
 μὲν ἐπ' Ἀλεξανδρείας πρεσβυτέρων Πιέριον.
 Μελέτιον δ' τῶν κατὰ Πόντον ἐκκλησιῶν ἑ-
 πίσκοπον. ἀλλ' ὁ μὲν ἀκρῶς ἀκτῆμον βίῳ καὶ
 μαθήμασι φιλοσόφους δεδοκίμαστο. ταῖς
 περὶ τὰ θεῖα θεωρίαις καὶ δξηγήσεσι, καὶ
 ταῖς ἐπὶ τοῦ κοινῆς τῆς ἐκκλησίας διαλέξε-
 σιν ὑπερφυῶς δξησκημένον. ὁ δ' ἡ Μελέτιον,
 τὸ μέλι τῆς Ἀθηναίας ἐκάλουν αὐτὸν οἱ δὲ τοῦ
 παιδείας, τοῖς τ' ὡς, οἷον ἀν' ἡ γράφει τις
 τῶν κατὰ πάντα λόγων ἕνεκα τελεώτατον
 ῥητορικῆς μὲν γε τὴν δρετὴν καὶ ὅσον τε θαυ-
 μάσειν ἐπαξίως. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἶναι
 αὐτῷ φαιδρὸν ἐν τῷ κατὰ φύσιν τῆς δ' ἄλλης
 πολυπερίας τε καὶ παλυμαθείας, πῶς ἀν' τὴν
 δρετὴν ὑπερβάλῃ; ὅτι δὴ ἐπὶ πάσαις
 λογικαῖς ἐπισήμαις, τὸν τεχνικῶτατον καὶ
 λογώτατον καὶ μόνον πέρεσσιν αὐτῷ λαβὼν
 αὐτὸς εἶπε. ἐφάμιλλα δ' αὐτῷ καὶ τὰ τῆς δρε-
 τῆς παρὴν τῷ βίῳ. τῶτον κατὰ τὸν τῷ διωγ-
 μῷ καιρὸν τοῖς κατὰ Παλαιῶν κλίμασι
 διαδιδράσκοντα ἐφ' ὅλοις ἔτεσιν ἐπὶ κατε-
 νόησαμεν. τῆς δ' ἐν Ἱεροσολύμοις ἐκκλησίας
 μὲν τὸν σμικρὸν πρῶτον δεδωλωμένον Ἐπί-
 σκοπον Ὑμέναιον, Ζάμβδα τὴν λειτουργίαν
 ἀσφαλεμένον. μετὰ πολὺ δὲ τῶτον κεκοι-
 μημένον, Ἑρμῶν ὕστατον τῶν μέχρι τῷ καθ'
 ἡμᾶς διωγμῷ, τὸν εἰσέπνυν ὁκείως πεφυ-
 λαγμένον Ἀποστολικὸν διαδέχεται θρόνον
 καὶ ἐπ' Ἀλεξανδρείας δ' Μάξιμον ὁκτωκαί-
 δεκα ἔτεσι μὲν τὴν Διονυσίαν τελευτήν ἐπι-
 σκοπεύσαντα, Θεωνᾶς διαδέχεται καθ' ὃν
 ἐπὶ τῆς Ἀλεξανδρείας ἐπὶ ταῦτον τῷ Πιε-
 ρίῳ πρεσβυτέρῳ ἡξιωμένον Ἀχιλλᾶς ἐγνω-
 ρίσας, τῆς ἱερᾶς πίστεως τὸ διδασκαλεῖον
 ἐγκειραμένην. ἑξ ἑνὸς ἦσαν σπανιωτά-
 τον φιλοφίας ἔργον καὶ πολιείας Εὐα-
 γελικῆς τρεῶν γνήσιον ἐπιδεδειμένον. μὲν
 δὲ Θεωνᾶν ὁκτωκαίδεκα ἔτεσιν δξυπηρετή-
 σάμενον, διαδέχεται τὴν Ἐπισκοπὴν τῶν
 ἐπ' Ἀλεξανδρείας Πέτρον. ἐν τοῖς μάλιστα καὶ
 αὐτὸς διαπρέψας ἐφ' ὅλοις δυοκαίδεκα ἐνι-
 σωτοῖς ὡς τῷ διωγμῷ τρεῖς ἐπ' ὅλοις
 ἔτεσιν ἡγήσάμενος τῆς ἐκκλησίας, τὸν λοιπὸν
 δ' βίον χρόνον εὐτονωτέρῳ τῇ συνασκήσει

Aplexi sumus. Et Pamphilus quidem su-
 pra omnes qui hic versabantur, maxime
 admirationi fuit. Inter eos verò qui pro-
 xime ad nostra usque tempora accesser-
 unt, singulares atq; eximios viros novi-
 mus, Pierium quidem Alexandrinæ ur-
 bis Presbyterum; Meletium verò Pon-
 ticarum ecclesiarum episcopum. Ac
 Pierius quidem spontanea paupertate
 & Philosophicis disciplinis illustris, in
 sacrarum literarum contemplatione at-
 que expositione, & in ecclesiasticis con-
 cionibus apprime exercitatus fuit. Me-
 letius verò, quem vulgò mel Atticum
 docti homines vocabant, talis omnino
 fuit, qualem quis hominem perfectissi-
 mum in omni genere doctrinæ vellet
 describere. Eloquentiam quidem quod
 attinet, nemo illum pro merito lauda-
 verit. Sed hanc facultatem à natura ipsi
 inlitam fuisse aliquis fortasse dicet. Re-
 liquam verò peritiam ac multiplicem
 eruditionem, quis est qui possit unquam
 superare? Certe quicumq; vel semel ejus
 periculum fecerit, in omnibus disci-
 plinis quæ ratiocinatione nituntur subti-
 lissimum ac disertissimum fuisse fatebi-
 tur. Jam verò virtus vitæque sanctimo-
 nia, nullatenus iis dotibus inferior erat.
 Hunc nos persecutionis tempore in Pa-
 lestina latitantem septem annorum
 spatio videre meruimus. Porro Hiero-
 solymis post obitum Hymenæi cujus
 paulò ante meminimus, Zabdas admi-
 nistrationem illius ecclesiæ suscepit.
 Quo non multò post defuncto, Her-
 mon postremus eorum qui ante illam
 nostri temporis persecutionem fue-
 runt, Apostolicam cathedram quæ illic
 etiamnum servatur, obtinuit. Alexan-
 driæ verò cum Maximus post mortem
 Dionysii ecclesiam octodecim annis
 rexisset, in ejus locum successit Theo-
 nas. Sub quo etiam Achilles eodem quo
 D Pierius tempore, presbyterii honore
 decoratus, Alexandriæ claruit. Cui et-
 iam Christianæ fidei institutio commis-
 sa erat. Hic præ ceteris omnibus, subli-
 mioris Philosophiæ & evangelicæ con-
 versationis sincerum specimen operib⁹
 ipsis exhibuit. Post Theonam qui annis
 novemdecim ministerio perfunctus
 est, episcopatum Alexandriæ sortitus
 est Petrus. Qui quidem toto Sacerdotii
 sui tempore quod annis gessit duode-
 cim, maximam quoque ipse gloriam
 est consecutus. Et ante persecutionem
 quidem tribus fere annis ecclesiam re-
 xit. Deinceps verò reliquum tempus

atatis arctiore disciplina semet exercens tranlegit; nec minus interim communi ecclesiarum utilitati magnifice prospexit. Quam ob causam nono persecutionis anno capite truncatus, coronam martyrii promeruit. Verum episcoporum successionis historiam, quæ à nostri Servatoris ortu usque ad ecclesiarum everfionem quinque ac trecentos annos complectitur, hic terminantes: deinceps quæ & quanta fuerint certamina eorum qui ætate nostra pro religione fortiter depugnarunt, ad posterorum memoriam literis mandare aggrediamur.

Αὐτὸν τε ἤγε, καὶ τῆς κοινῆς τῶν ἐκκλησιαστικῶν αἰφελείας σὺν ἀφανῶς ἐπεμέλετο. ταῦτα δὲ ἐν ἑαυτῷ ἔτει τῷ διωγμῷ τὴν κεφαλὴν ἀποληθεύσας, τῷ τῷ μαρτυρίᾳ κατασκευάσας. ἐν ταῖς τῶν διαδόχων αἰσὶν γράψαντες ὑποθέσιν, διὰ τῆς τῷ αὐτῷ ἡμῶν γνέσεως ἐπὶ τὴν τῶν προσδεδειγμένων καὶ αἰρέσεων, εἰς ἔτη συντέλεσαν πεντήκοντα καὶ δύο, φέρεται ἡμεῖς τῶν ἐν εὐσεβείᾳ ἀνδρισμένων ἀγώνων, ὅσοι τῶν πηλικοὶ γεγονόσι, καὶ τοῖς μετ' ἡμᾶς εἰδὼς διὰ γραφῆς καταλέγωμεν.

Finis Libri septimi.

Τέλος τῆς ἐβδόμου λόγου.

Τὰς δὲ καὶ ἡ ὁγδοὴ ἀνέχει βίβλος τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας.

- α' Περὶ τῶν πρὸς τῷ κατ' ἡμᾶς διωγμῷ.
- β' Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ αἰρέσεων.
- γ' Περὶ τῶν πρὸς τῷ κατὰ τὸν διωγμὸν ἡγωνισμένων.
- δ' Περὶ τῶν αἰοδιμῶν τῶν Θεῶν μαρτύρων, ὡς πάντα τόπον ἐπλησαν τ' ἐαυτῶν μὴς, ποικίλως τὰς ὑπὲρ εὐσεβείας ἀναδυσάμενοι σεφάνες.
- ε' Περὶ τῶν κατὰ Νικομήδειαν.
- ς' Περὶ τῶν κατὰ βασιλικὰς οἰκίας.
- ζ' Περὶ τῶν κατὰ Φοινίκην Αἰγυπτίων.
- η' Περὶ τῶν κατὰ τὴν Αἴγυπτον.
- θ' Περὶ τῶν κατὰ Θηβαΐδα γεγονότων.
- ι' Φιλὲς μαρτύρων καὶ τῶν κατὰ Ἀλεξάνδρειαν πεπεσμένων ἐχθρῶν διὰ τὴν σκαλίαν.
- ια' Περὶ τῶν κατὰ Φρυγίαν.
- ιβ' Περὶ πλείων ἐτέρων ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, διαφορῶς ἡγωνισμένων.
- ιγ' Περὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν πρεσβυτέρων, τῶν τὸ γνήσιον ἡς ἐπὶ τὴν εὐσεβείαν, διὰ τὴν σφῶν αἵματι ἐπιδεδειγμένων.
- ιδ' Περὶ τῶν πρὸς τῶν ἐν εὐσεβείᾳ ἐχθρῶν.
- ιε' Περὶ τῶν τοῖς ἐκτὸς συμβεβηκότων.
- ισ' Περὶ τῆς ἐπὶ τὸ κρεῖττον τῶν πραγμάτων μεταβολῆς.
- ις' Περὶ τῆς τῶν κρατάντων παλινωδίας.

IN OCTAVO HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ LIBRO
hæc continentur.

- I. De his quæ nostri temporis persecutionem præcellerunt.
- II. De ecclesiarum everfione.
- III. De variis certaminum generibus quibus martyres in persecutione certarunt.
- IV. De illustribus Dei martyribus, quomodo totum orbem famâ nominis sui implerunt, varias pro pietate coronas adepti.
- V. De his quæ Nicomediæ gesta sunt.